

ÅRSRAPPORT 2008

STYRETS ÅRSBERETNING 2008

Hovedpunkter i 2008

- Det var ingen luftfartsulykker i norsk luftfart der Avinor var medvirkende part i 2008.
- Arbeidet med flysikkerhet og HMS har fortsatt i 2008 med vekt på å forsterke sikkerhetskulturen.
- Flere lufthavner er kontrollert i forhold til norsk implementering av EU-forordninger, og alle de kontrollerte lufthavnene tilfredsstilte de krav EU-regelverket fastsetter.
- Finanskrisen påvirker flytrafikken og Avinors økonomi
- 39 500 000 passasjerer passerte gjennom Avinors lufthavner i 2008, 2,2 prosent flere enn i 2007.
- Regulariteten ved Avinors lufthavner var i 2008 97,6 prosent. Punktligheten har økt de siste årene, til 86 prosent i 2008. Tallene er blant de beste i Europa.
- Stabil driftsavvikling har vært prioritert også i 2008. Året ga en netto tilgang på tre nye flygeledere. Det forventes en større tilgang på flygelederressurser gjennom 2009.
- Årets medarbeiderundersøkelse viser at Avinor-konsernet scorer høyt i forhold til sammenlignbare selskaper på nær alle områder.
- Avinor har utarbeidet klimaregnskap for konsernet for 2008 og vedtatt en tiltaksplan for reduksjon av egne utslipp
- Avinor utarbeidet i 2008 landsvernplan; en forvaltningsplan for kulturhistoriske eiendommer.
- Avinor overtok 26. juli 2008 ansvaret for assistansetjenesten på lufthavnene, fra flyselskapene.

Om Avinor

Avinor driver lufthavner og flysikringstjeneste i Norge. Konsernets hovedmålsetting er å legge til rette for sikker og effektiv luftfart samt drive annen aktivitet som bygger opp under denne målsettingen, herunder kommersiell utvikling av virksomheten. Totale driftsinntekter utgjør i størrelsesorden 7,4 milliarder kroner og antallet årsverk er ca 3000. Aksjene i Avinor AS er 100 prosent eiet av den norske stat ved Samferdselsdepartementet. Konsernets hovedkontor er i Oslo.

Finanskrisen og Avinor

Avinors virksomhet er finansiert gjennom luftfartsavgifter og tilknyttede kommersielle inntekter. Endringer i flytrafikken vil derfor vesentlig påvirke Avinors økonomiske handlingsrom. I løpet av høsten og vinteren 2008/2009 er det konstatert en vesentlig reduksjon i flytrafikken i forhold til forrige år.

Avinor har derfor tilpasset sine drifts- og investeringsplaner til en endret økonomisk virkelighet. Dette har foreløpig medført en utsettelse av vesentlige investeringer og tilpasning av driftsrammer.

I forhold til årsregnskapet 2008 er det, som følge av ovennevnte, gjort en vurdering av balanseførte verdier 31.12.08 – nedskrivningstest. De gjennomførte vurderingene konkluderer med at både morselskapet og konsernet forsvare bokført verdi av sine eiendeler. Disse vurderingene er basert på rimelige forutsetninger knyttet til rammebetingelser og fremtidig aktivitet. Det vises til utfyllende informasjon gitt i note 6 i årsregnskapet.

Flysikkerhet og HMS

REGULATORISKE KRAV OG MÅLSETTING

De regulatoriske kravene på flysikkerhetsområdet følger av Norges internasjonale forpliktelser gjennom EØS og ICAO (FNs internasjonale organisasjon for sivil luftfart). Basert på disse innfører Luftfartstilsynet norske bestemmelser som Avinor forholder seg til.

Hovedmålet for flysikkerhet er at Avinor skal videreutvikle et høyt kvalitativt og effektivt sikkerhetsnivå i hele sin virksomhet for å unngå ulykker og alvorlige hendelser. Konsernet har også i 2008

hatt spesiell fokus på arbeidet med å forsterke sikkerhetskulturen, forbedre rullebane-sikkerheten og på å implementere sikrere metoder for banerapportering.

Divisjonene arbeider systematisk med flysikkerhet. Lukking av meldinger, blant annet rapporterte avvik fra interne og eksterne revisjoner og inspeksjoner, har også i 2008 vært et prioritert område. Oppfølging av meldinger baserer seg i stadig større grad på at disse blir risikoklassifisert som grunnlag for den videre behandlingen i divisjonene.

AKTIVITETER I 2008

Innenfor flysikkerhet, security og HMS er det i 2008 på konsernbasis gjennomført 28 interne revisjoner og inspeksjoner. I tillegg har flere eksterne myndighetsorganer gjennomført tilsyn, blant annet har EFTAs overvåkningsorgan, ESA, benyttet flere lufthavner som inspeksjonsobjekt for å kontrollere norsk implementering av EU-forordninger innen security. Alle lufthavnene tilfredsstilte de krav EU-regelverket fastsetter. Luftfartstilsynet har gjennomført tilsyn ved 19 lufthavner gjennom året. Det er generelt ikke funnet store avvik, og Avinor har lagt vekt på å korrigere fremkommede avvik så raskt det har latt seg gjøre.

De viktigste funn fra Avinors interne revisjoner har vært knyttet til forbedringsbehov innenfor ferdelsområdene, kommunikasjon tårn-bakke, forståelse av hvordan styringssystemet fungerer samt hvordan rapporteringssystemet kan benyttes til oppfølging. Det er iverksatt forbedringstiltak for samtlige funn.

ULYKKER OG ALVORLIGE LUFTFARTSHENDELSER

Det var ingen luftfartsulykker i norsk luftfart der Avinor var medvirkende part i 2008. Det ble registrert fem alvorlige luftfartshendelser der Avinor var medvirkende part. Statens Havarikommisjon for Transport (SHT) gjennomfører sine undersøkelser på et bredere grunnlag enn det som gjøres i Avinor, og kan derfor komme til andre konklusjoner. Tilsvarende tall for 2007 var ingen luftfartsulykker og en alvorlig luftfartshendelse. I 2006 var det en luftfartsulykke og åtte alvorlige luftfartshendelser.

Avinors målsetting er at det ikke skal skje luftfartsulykker der Avinor har vært medvirkende part, og at antall alvorlige luftfartshendelser der Avinor har vært medvirkende part skal reduseres.

PROSJEKTER

I november 2008 ble radar- og reiseplanbehandlingssystemet Natcon Nord tatt i bruk ved Bodø kontrollsentral og ved tårn- og

innflygingskontrollenehetene i Nord-Norge og Midt-Norge. Dette innebærer en automatisering, standardisering av funksjonalitet og innføring av sikkerhetsnett. Natcon er med dette innført ved alle de tre kontrollsentralene, og alle Avinors lufttrafikkjenesteenheter i fastlands-Norge er tilknyttet. Det gamle utstyret som ble utviklet på 1970-tallet er dermed utfaset.

I perioden fra 2002 har endringer i prosedyrer, trafikkflyt, trafikkknivå og sammensetning av flybevegelser medført en endring i belastningen i sektorene i Oslo kontrollsentrals ansvarsområde (Oslo AoR). Erfaringene har vist at det er behov for hjelpemidler som kan optimalisere sekvensieringen av innkommende trafikk, og det har vist seg nødvendig å vurdere lufttomsorganisaseringen i Oslo AoR. «Oslo Advanced Sectorisation and Automation Project» (Oslo ASAP) ble etablert i mai 2006 og har hatt høy aktivitet i 2007 og 2008. Flere simuleringer er gjennomført. Planlagt implementeringsdato for Oslo ASAP er første kvartal 2011.

Avinor deltar i arbeidet med å nå de mål om forbedring av helikoptersikkerheten som er fremmet i tilrådingene fra offentlig utvalg i NOU 2001:21 og NOU 2002:17. Det er utarbeidet en egen handlingsplan som dekker de tiltak der Avinor har, eller naturlig tar et direkte ansvar for oppfølging av. Et av satsingsområdene er innføring av kontrollert luftrom i Nordsjøen og på Haltenbanken. Innføring av kontrollert luftrom krever blant annet bruk av radar. Ny radar på Heidrunplattformen vil etter planen bli satt i operativ prøvedrift høsten 2009. Deretter vil det ligge tilrette for innføring av kontrollert luftrom på Haltenbanken.

Innføring av kontrollert luftrom i Nordsjøen er avhengig av radar på Ekofisk og på fastlandet i Rogaland. Prosjektet er kraftig forsinket grunnet interessekonflikt mellom vindmølleprosjekter og radar i Rogaland/Bjerkreim kommune, og manglende avtale med Conoco-Phillips for etablering av radar på Ekofisk.

Luftfartstilsynet avklarte i mars 2007 at de norske kravene vedrørende utforming av sikkerhetsområder for rullebaner kortere enn 1200 meter skal være i samsvar med internasjonale anbefalinger. Kravene innebærer store investeringer på de regionale lufthavnene i årene fremover.

Noen regionale lufthavner har, ut fra lokale topografiske forhold, vanskeligheter med å oppfylle alle kravene. Eksempler er fjell som bryter hinderplanet og forhold som gjør det vanskelig å få full lengde på lysrekker. Regelverket gir åpning for bruk av risikoanalyse og eventuelle kompensierende tiltak der basale krav ikke lar seg

tilfredsstillende uten urimelige tiltak. Avinor har gjennomført hinderisikoanalyser som beskriver risikoforholdene for flyoperasjoner som skyldes lufthavnens hindersituasjon og som beskriver effekten av noen mulige risikoreducerende tiltak. Disse analysene er benyttet som utgangspunkt for å søke om aksept for kompensierende tiltak for de aktuelle lufthavnene. Ved gjennomføring av utbyggingsprosjektene prioriterer Avinor lufthavner med størst sikkerhetsgevinst. Avinor har utarbeidet en risikomodell som benyttes til denne prioriteringen.

Norwegian radar programme (NORAP) prosjektet skal etablere 10 MSSR radarer (Monopulse Secondary Surveillance Radar) og en kombinert MSSR/PSR (Primary Surveillance Radar) på gitte lokasjoner i Norge innen 2012. Prosjektets overordnede mål er å forbedre radardekning, særlig i nordlig luftrom. Ved utgangen av 2008 var syv lokasjoner gitt rammetillatelse. Av disse syv er seks også gitt inngangssettingstillatelse.

SECURITY

Avinor inngikk høsten 2008 kontrakt for leveranse av sikkerhetskontrolltjeneste til alle Avinors lufthavner unntatt OSL. Avinors kontraktspartner er Securitas Transport Aviation Security AS (STAS), og oppstart av kontraktperioden er 1. mars 2009. Kontrakten med STAS er på fire år med opsjon på ytterligere ett år.

I juli 2008 ble Lokalt regelverk kapittel 15 Security publisert i Avinors styringssystem. Kapitlet beskriver Avinors felles policy og retningslinjer for fagområdet Security, og er bygget opp i henhold til retningslinjer gitt av Luftfartstilsynet.

Arbeidet med å effektivisere sikkerhetskontrolltjenesten har også hatt stor fokus i 2008, herunder er det iverksatt en rekke tiltak til forbedring av areal og logistikk i sikkerhetssluser, oppgradering av teknisk utstyr, utvidelse av sikkerhetskritisk område (CSRA) og forbedring av rapporteringssystemer og kvalitetskontroll av tjenesten.

BEREDSKAP

I 2008 gjennomførte rundt halvparten av konsernets lufthavner til sammen over 100 aktiviteter i Avinors øvingsprogram, herunder i underkant av 20 fullskalaøvelser. Resterende lufthavner gjennomgår programmet i 2009.

Videre ble det igangsatt en revitalisering av kollegastøtteordningen med systematisk kompetansebygging innen psykososialt støttarbeid. Kollegastøtteordningen er en frivillig tillitsmannsordning, og utgjør et supplement og en avlastning til ledelsens personalom-

sorg for øvrig. Som beredskapsfaktor vil kollegastøtteordningen kunne representere en verdifull støtte for ansatte som opplever krisesituasjoner. Blant annet er målet at kollegastøtteordningen skal tilfredsstillende Eurocontrols hovedkriterier for et Critical Incident Stress Management-program for flygeledere. Ved utgangen av 2008 omfattet ordningen 98 kollegastøtter. I tillegg kommer OSLs egen kollegastøtteordning. Avinor har som målsetning å ha en aktiv kollegastøtteordning, og kollegastøttene vil fremover delta i krisehåndteringsøvelser.

I 2008 innførte Luftfartstilsynet nye beredskapstiltak innen Security ved endringer i det nasjonale risikobildet tilpasset trusselnivåene som brukes av Politiets sikkerhetstjeneste. En eventuell iverksettning av tiltakene er forberedt ved bruk av Avinors automatiserte varslingsystem.

HELSE, MILJØ OG SIKKERHET

Helse, miljø og sikkerhet (HMS) inngår som en integrert del av Avinors styringssystem, og er plassert på samme strategiske nivå som flysikkerhet. Avinor har godkjent et helhetlig system med et sett av grunnleggende prosedyrer for å ivareta HMS-ansvaret.

HMS i Avinor er generelt godt ivaretatt. Det er likevel en utfordring å ha tilstrekkelig fokus på fagområdet tatt i betraktning en betydelig flytrafikkvekst og de driftsmessige utfordringene dette medfører. Spesielt har rollen som hovedbedrift og byggherre vært utfordrende med den store utbyggingsaktiviteten konsernet har hatt i 2008. Utøvelsen av denne rollen har derfor blitt gjenstand for mange interne og eksterne revisjoner, og forbedringspunkter blir fortløpende fulgt opp.

Medarbeiderundersøkelsen er i 2008 blitt forsterket med spørsmål innen sikkerhet. Resultatet viser at sikkerhetskulturen er sterk i konsernet, og at sikkerhetsarbeidet er en viktig kulturbygger i organisasjonen. Året har også blitt benyttet til å styrke verneombudenes status, og det er satt inn betydelige ressurser i HMS-opplæring av ledere.

I løpet av 2008 ble det innrapportert 58 hendelser som medførte skader på ansatte. Året før var det 53 slike hendelser. Totalt antall ansatte som ble skadet i hendelsene var 67. Av disse var 21 så alvorlige at de medførte sykefravær. Dette er en oppgang fra 19 personskader med sykefravær i 2007. På grunnlag av foreliggende data er konsernets H-verdi i 2008 å være på 3,1, opp 0,1 fra 2007.

Samfunn og miljø

Luftfart påvirker miljøet lokalt og globalt. Ytre miljø er integrert i Avinors styringssystem og følger prinsippene i ISO 14001. Dette innebærer et systematisk og kontinuerlig forbedringsarbeid i alle faser fra planlegging, utføring og kontroll til korrigerende.

Utslipp knyttet til blant annet fly-, baneavising og brannøvingfelt er underlagt søknadsplikt etter Forurensningsloven, og konsernet har en målsetning om å ha utslippstillatelser for alle lufthavnene. Søknader ble sendt Fylkesmennenes miljøvernmyndigheter i 2003, men fortsatt er saksbehandlingen uavklart for 12 lufthavner. I 2008 fikk åtte lufthavner i Finnmark utslippstillatelse. Oslo Lufthavn Gardermoen (OSL) fikk ny utslippstillatelse fra Statens forurensningstilsyn (SFT). Tillatelsen erstatter og samler tidligere vilkår i én tillatelse.

Forbruk av fly- og baneavising kjemikalier varierer med trafikkmengde og værforhold. Forbruket av flyavising kjemikalier ved OSL sesongen 2007–2008 tilsvarte en gjennomsnittssesong, mens forbruket av baneavising kjemikalier var noe høyere enn normalt. Den samme trenden gjelder for Avinors øvrige lufthavner. Forbruket av urea til baneavising gikk noe opp i sesongen 2007–2008. For vintersesongen 2008–2009 ble det innført forbud mot bruk av urea på Avinors lufthavner.

Siden 2001 er alt innkjøpt brannskum uten innhold av PFOS-forbindelser. Etter at det ble påvist PFOS ved Gardermoen renseanlegg, ble det igangsatt oppfølgende undersøkelser ved OSL. Resultatet fra disse undersøkelsene viste at det fortsatt var rester av PFOS på enkelte tanker. På bakgrunn av disse funnene ble det iverksatt rengjøring av alle PFOS-holdige tanker ved samtlige Avinor-lufthavner inkludert OSL, samt destruksjon av PFOS-rester.

SFT har i 2008 gjennomført en nasjonal kartlegging av PFOS-forurensning ved brannøvingfelt. Blant annet er brannøvingfeltet ved OSL undersøkt. SFT vil benytte resultatene fra kartleggingen til eventuelt å kreve ytterligere oppfølging og oppryddingstiltak ved berørte norske brannøvingfelt.

Avinor hadde et samlet forbruk av elkraft på 183,5 GWh i 2008, hvorav forbruket ved OSL utgjorde 73,4 GWh. Konsernets totale energiforbruk til stasjonære formål tilsvarte til sammen mer enn 220 GWh. Energiforbruket varierer med værforhold, aktivitetsnivå og bygningsmasse. Avinor gjennomførte i 2008 et forprosjekt innen energiforvaltning. Etablering av energiledelse og energioppfølgingsystem på lufthavnene forventes å bidra til redusert energiforbruk.

I den etterfølgende hovedprosjektfasen vil Avinor også gjennomføre prioriterte Enøk-tiltak på lufthavnene.

Avinor registrerte i 2008 til sammen 640 flystøyhenvendelser, hovedsakelig knyttet til OSL og de største lufthavnene. Oppdatert støykartlegging etter Miljøverndepartementets retningslinje T-1442 er nå gjennomført for 37 av de 43 lufthavner hvor Avinor har kartleggingsansvar. Ved OSL ble det i 2008 registrert 60 mulige overtredelser av Forskrift for inn- og utflygning. Luftfartstilsynets forslag til ny forskrift er til behandling i Samferdselsdepartementet. Prosjektet for ny luftromorganisering for østlandsområdet (Oslo ASAP) er videreført og skal implementeres våren 2011. Ny forskrift for inn- og utflygning til OSL forventes innført før endringen av luftrommet, og de foreslåtte forskriftsendringene er hensyntatt i prosjektet.

Lokal luftkvalitet ved lufthavnene påvirkes både av flytrafikk, bakkekjøretøy, vegtrafikk, bygningsmasse og annen aktivitet. Overvåkning av luftkvaliteten gjennomføres kontinuerlig ved OSL. Resultatene viser at verdiene er godt innenfor kravene som stilles i Forurensningsforskriften.

OSL har siden 2006 utarbeidet klimaregnskap etter metodikk verifisert av Det Norske Veritas (DNV). Regnskapet ble i 2008 oppdatert med tilbakevirkende kraft etter metodiske endringer basert på krav fra DNV. OSL sine utslipp i 2008 var på om lag 5 850 tonn. OSL kompenserer for sine klimagassutslipp ved kjøp av utslippsrettigheter i prosjekt godkjent gjennom FNs grønne utviklingsmekanisme. OSL vedtok sommeren 2008 en tiltaksplan for reduksjon av klimagassutslipp. I 2008 ble det for første gang utarbeidet et klimagassregnskap for hele Avinor, inkludert OSL. Avinors klimaregnskap viser samlede årlige klimautslipp på ca 19.000 tonn CO₂. Det er utarbeidet en tiltaksplan for reduksjon av klimagassutslippene. Utslippene vil bli kompensert ved kjøp av utslippsrettigheter etter samme modell som på OSL.

Total avfallsmengde for Avinor, inkludert OSL, var i 2008 på til sammen om lag 12 000 tonn og 2000 m³. Samlet sorteringsgrad var henholdsvis 52 prosent for vektregistrert avfall, og 73 prosent for volumregistrert avfall. Det er noe usikkerhet knyttet til tallene på grunn av ulike rapporteringsmetoder. Både OSL og de øvrige lufthavnene snudde i 2008 foregående års trend med nedadgående sorteringsgrad. Avinor, eksklusive OSL, inngikk i 2008 en ny rammeavtale for renovasjon som stiller krav til tilrettelegging for kilde-sortering, rapportering om avfallsmengder og sorteringsgrad samt rapportering om klimabelastningen avfallshåndteringen medfører. Avtalen trer i kraft første halvår 2009.

Avinor har i løpet av 2008 utfaset gjenværende PCB-holdige lysarmaturer.

Avinor har i 2008 utarbeidet en landsvernplan – en forvaltningsplan for kulturhistoriske eiendommer. Hovedmålet er å sikre vern av et representativt utvalg bygninger som dokumenterer luftfartsektorens historie med hensyn til blant annet tekniske løsninger, funksjon og arkitektur. Avinor har vurdert bygningsmassen på samtlige lufthavner, og har i samarbeid med Riksantikvaren valgt ut objekter til verne vurdering fordelt på Bodø, Stavanger, Kristiansand, Båtsfjord, Fagernes og Oslo Lufthavn. Landsverneplanen ble vedtatt av Avinors konsernledelse høsten 2008 og oversendes Riksantikvaren for videre behandling i februar 2009. Ekstra dokumentasjonsprosjekter er besluttet gjennomført ved 13 lufthavner med oppstart i 2009.

Avinor startet i 2008 et prosjekt for kartlegging av biologisk mangfold. Artsmangfoldet ved lufthavnene i Berlevåg, Båtsfjord og Kristiansand ble kartlagt. Prosjektet forventes å løpe i flere år, og skal legges til grunn for en helhetlig forvaltningsplan for biologisk mangfold på og rundt lufthavnene.

I februar 2008 la Avinor, i samarbeid med flyselskapene og NHO Luftfart, frem rapporten «Bærekraftig og samfunnsnyttig luftfart». Rapporten drøftet luftfartsbransjens klimagassutslipp, og skisserte en rekke tiltak for å redusere disse. Rapporten drøftet også luftfartens samfunnsnytte. Rapporten konkluderer blant annet med at utslippene fra innenriks sivil luftfart vil være 10–20 prosent lavere enn i 2007, selv med betydelig trafikkvekst. Flytekniske og flyoperative tiltak vil gi de største bidragene til utslippsreduksjoner fra bransjen. Det er etablert en prosjektorganisasjon som koordinerer oppfølgingen av prosjektet.

Styret viser for øvrig til at Avinor og OSL utgir egne miljørapporter. Disse er tilgjengelige på henholdsvis www.avinor.no og www.osl.no, og inneholder mer omfattende statistikk og informasjon om miljøarbeidet i konsernet.

Kunder og samarbeidspartnere

TRAFIKKUTVIKLING

2008 var et turbulent år for flytrafikkmarkedet. Året startet med en fortsatt betydelig vekst i markedet som ble snudd til nedgang siste halvår. Innenlandsmarkedet gikk fra vekst på fire prosent til nedgang på to prosent i forhold til samme periode i fjor. Uten-

landsmarkedet gikk tilsvarende fra 10 prosent vekst til en vekst på 1 prosent siste halvår, og ned to prosent siste tertial. Nedgangen i markedet kom før den internasjonale finanskrisen, som følge av sterk prisvekst etter økning i oljeprisen. Videre har stadig dårligere økonomiske utsikter fått betydning. Flytrafikken økte totalt med moderate 2,2 prosent i 2008 målt i antall passasjerer, og med 1 prosent målt i antall flybevegelser (rute, charter og fraktflygninger) på lufthavnene.

Det passerte 39,5 millioner passasjerer over Avinors lufthavner, inkludert offshore passasjerer 40,1 millioner. Ved Oslo Lufthavn Gardermoen økte antall passasjerer med 1,6 prosent til 19,3 millioner i 2008, og antall rute, charter og fraktflybevegelser med 3,2 prosent. Avinor regner med en nedgang i markedet i 2009.

Fraktrafikken målt i fraktet tonnasje gikk ned 1,4 prosent i 2008. Offshore passasjerer økte 1,5 prosent i passasjerer og 2,7 prosent i flybevegelser. Antall overflygninger i norsk luftrom økte 5,2 prosent i 2008, og utgjør en økende andel av alle IFR flybevegelser i norsk luftrom.

Konkurransen fra hovedstadslufthavnene i Norden er betydelig for Avinor og Oslo Lufthavn. Det sterke markedet i Norge har likevel medført at Oslo Lufthavn sammen med Helsingfors har tatt ytterligere markedsandeler, mens Stockholm og København har tapt. Oslo Lufthavn har fortsatt å tape markedsandeler siste år til Sandefjord Lufthavn for utenlandstrafikken. I tillegg kommer veksten ved Moss Lufthavn Rygge.

For flyselskapene er det tre hovedaktører i innenriksmarkedet i Norge. Den strukturelle endringen i markedet har nå fått ytterligere fart. De viktigste aktørene i markedet viser ulik utvikling, fra sterk vekst via moderat utvikling til sterk reduksjon. I tillegg kommer at Sterling, Coast Air og City Star Airlines alle gikk konkurs i 2008, mens Kato Air avvirket sin flyvirksomhet. Disse selskapene sto for om lag fem prosent av både flybevegelser og passasjerer til utlandet og fire prosent av bevegelsene og mindre enn en prosent av passasjerer innland.

SAS er fremdeles største aktør i markedet med om lag 58 prosent innenlands, ned 3 prosent-poeng fra 2007. Norwegian hadde om lag 26 prosent i 2008, opp 4 prosentpoeng fra 2007. Widerøe stod for 13 prosent i 2008, uendret fra 2007.

Norwegian har økt sin markedsandel betydelig siden de hadde 11 prosent av trafikken i 2003. Om lag hver femte passasjer reiste med

Norwegian på de fire hovedrutene i 2003. I 2008 ligger markedsandelen mellom 34 prosent (Oslo-Tromsø) og 45 prosent (Oslo-Bergen).

Avinor gjennomfører markedsundersøkelser om reisevaner jevnlig. Disse viser at kundene fra 2003 til 2007 generelt har fått stadig rimeligere billetter. For konkurranseutsatte ruter innenlands i Sør-Norge var prisene i 2007 nærmere fem prosent lavere enn i 2003, mens prisene i tilsvarende område for ruter uten konkurranse hadde økt om lag 15 prosent. Det er i resterende del av innenriksmarkedet og til Skandinavia og Europa at prisene er redusert mest, om lag 25 prosent lavere enn i 2003. Det er videre for reiser foretatt i forbindelse med arbeid kundene har fått glede av lavere priser.

Ved Oslo Lufthavn Gardermoen ble det i 2008 innledet planarbeid for en ny passasjerterminal. Videre er nytt parkeringshus for de reisende åpnet, noe som ga omlag 2600 nye parkeringsplasser.

PUNKTLIGHET OG REGULARITET

En viktig del av Avinors virksomhetsansvar er å legge til rette for punktlighet og regularitet. Avinor har målsatt en punktlighet på 88 prosent og regularitet på 98 prosent. I denne sammenhengen er det viktig å påpeke at måloppnåelsen avhenger av samspillet mellom lufthavn, flyselskap, handlingselskap og andre aktører.

I 2008 er det estimert at Avinors andel av forsinkelsene utgjorde 24 prosent (lufthavndrift og flysikringstjeneste), mens andre aktører står for cirka 68 prosent. Værmessige forhold står for resterende forsinkelser, åtte prosent.

Registrert punktlighet i 2008 var 86 prosent, en bedring på to prosentpoeng fra 2007. Resultatet viser igjen bedring fra året før og nivået er tre prosentpoeng over bunnivået fra 2006, men fremdeles to prosentpoeng under målet for punktlighet.

Registrert regularitet var 97,6 prosent som er dårligste resultat siden registreringer startet. Deler av det dårlige resultatet skyldes streiken i mai. Norsk regularitet og punktlighet er blant de beste i Europa, men har vist nedadgående tendens de siste årene. Utviklingen henger blant annet sammen med en betydelig høyere kapasitetsutnyttelse hos flyselskapene, noe som igjen gjør totalsystemet mer sårbart for driftsforstyrrelser.

TILGJENGELIGHET FOR PERSONER MED REDUSERT MOBILITET

Tilgjengelighetsarbeidet innen luftfarten er organisert gjennom «Forum for tilgjengelighet til flyreiser» (Flygruppa). Denne består av

representanter for alle berørte parter som flyselskap, service- og støtteselskaper, Samferdselsdepartementet, lufthavnene og brukerorganisasjonene. I regi av Flygruppa er det utarbeidet en kvalitetsplan for hele flyreisen. Kvalitetsplanen inneholder en tilstandsanalyse og beskriver ønsket standard. Tilgjengeligheten er etter Avinors vurdering tilfredsstillende på de fleste lufthavner. Det er imidlertid fortsatt utfordringer på flere lufthavner knyttet til ulike elementer i reisekjeden fra ankomst til plassering om bord i flyet.

26. juli 2008 overtok Avinor ansvaret for assistansetjenesten fra flyselskapene. Arbeidet i 2008 har i stor grad vært fokusert på denne overtakelsen. Ansvaret er overført til lufthavnforvaltere i Europa gjennom EF-forordning 1107/2006/EF. I Norge er regelverket implementert ved Forskrift om funksjonshemmedes og bevegelseshemmedes rettigheter i forbindelse med lufttransport.

Tjenesten omfatter bistand til personer med redusert mobilitet (PRM) fra gitt ankomststed på lufthavnen til fly (flysete), og fra fly til angitt avgangssted på lufthavnen

Det ble i forkant av overtakelsen gjennomført en offentlig tilbuds-konkurranse, og Avinor har på dette grunnlag inngått avtaler med ulike selskaper om å utføre assistansen på konsernets lufthavner.

SAS Ground Services (SGS) ble valgt som leverandør for store og mellomstore lufthavner (unntatt Bardufoss og Lakselv som har direkte avtale med Røros Flyservice og Widerøe).

Widerøe Flyveselskap ble valgt for de regionale lufthavnene, og Medema er valgt som leverandør for Oslo Lufthavn Gardermoen.

Det ble fram til 31. desember 2008 gitt assistanse 50 000 ganger. Bare tre av assistansene medførte klager fra passasjerer.

ENTRY POINT NORTH (EPN)

Entry Point North AB – Nordic ATS Academy (EPN) ble formelt etablert som et svensk aksjeselskap (AB) 21. desember 2005. Selskapet har en aksjekapital på SEK 300 000 og eies med en tredjedel på hver av LFV Holding (Sverige), Naviair (Danmark) og Avinor AS. Det er opprettet en egen avtale som regulerer forholdet mellom eierne.

EPN hadde i 2008 en omsetning på i underkant av SEK 170 millioner fordelt på rundt 8000 studentuker. 87 prosent av produksjonen dreier seg om flygelederutdanning, mens den resterende er fordelt på AFIS og HR. I 2008 ble 28 norske studenter uteksaminert fra EPN.

Personal og organisasjon

For å kunne gi korrekt styringsinformasjon er datakvalitet helt sentralt. Det har gjennom hele 2008 vært arbeidet kontinuerlig for å heve standarden på alle HR-data og kvaliteten på rapportering fra området. Summen av arbeidet er samlet i et «Personaløkonomisk regnskap».

ÅRSVERK

I gjennomsnitt var det 3544 faste og midlertidige personer ansatt i konsernet i 2008. Av disse var 2995 fast ansatte som jobbet 2992 årsverk. Det er til dels store svingninger i bemanning gjennom året, basert på sesongmessige behov, sykdom, ferieavvikling og opplæringsaktiviteter. Det har vært en netto tilvekst på 53 fast ansatte i 2008. Turnover blant fast ansatte i konsernet er på 3,5 prosent (antall sluttet i perioden delt på gjennomsnittelig antall ansatte i perioden).

KVINNEANDEL OG GJENNOMSNITTSALDER

Kvinneandelen i konsernet er stabil i forhold til de siste år, og ligger på i underkant av 24 prosent. I konsernledelsen per årsskiftet sitter to kvinner og ti menn. Generelt er det en høyere kvinneandel i administrative stillinger og nær en total mannsdominans i operative stillinger.

Blant de aksjonærvalgte representantene består konsernstyret av tre kvinner og tre menn. Ansatterepresentasjonen består av to menn og en kvinne.

Gjennomsnittsalder i konsernet i 2008 var 45 år.

KOMPENSERT OVERTID

Reduksjon i overtid har hatt høy fokus i 2008 og totalt ble det en nedgang sammenlignet med 2007. Totalt ble det utført drøyt 218 000 overtidstimer som omregnet utgjør ca 118 årsverk.

Det ble kompensert for nærmere 318 000 overtidstimer i konsernet i 2008. Dette er også en sterk nedgang i forhold til 2007.

Fortsatt reduksjon av overtidsbruken vil være et av fokusområdene i et resultatforbedrings-program som starter i 2009. Det er rimelig å anta at bedre friskvernsarbeid og bedre planlegging i forhold til administrativt arbeid og kurs/utdanning samt prosjektarbeid vil bidra positivt til nedgang i overtidsbruken.

SYKEFRAVÆR

Sykefraværet endte totalt på 4,9 prosent i 2008, en nedgang fra 5,4 prosent i 2007. Det er utført et aktivt og godt arbeid i forhold til sykefraværsoppfølging, og det er gjennomført en rekke prosjekter på området. I tillegg til ulike divisjonsvise prosjekter er det etablert systemstøtte for sykefraværsoppfølging gjennom konsernets turnusplanleggingssystem. Konsernets IA (inkluderende arbeidsliv)-mål på 4,5 prosent sykefravær ligger fast selv om det heller ikke i 2008 ble innfridd.

MEDARBEIDERUNDERSØKELSEN

Den årlige medarbeiderundersøkelsen ble i 2008 utvidet til å inneholde spørsmål om sikkerhetskultur i tillegg til spørsmål om trivsel, ledelse, mestring og kontroll og utvikling. Undersøkelsen ble besvart av hele 87 prosent av konsernets medarbeidere.

Resultatene viser solid fremgang fra sammenlignbare deler av den nedskalerte utgaven av medarbeiderundersøkelsen for 2007. Avinor-konsernet scorer i tillegg høyere enn ekstern benchmark på nær alle områder, blant annet svarer 91 prosent av medarbeiderne at de alt i alt er tilfreds med jobben, 92 prosent forventer å fortsatt være ansatt om ett år og 82 prosent er stolte over å jobbe i konsernet. Konsernets trivselsindikator, som er basert på ni utvalgte spørsmål i undersøkelsen, ender på 80 mens konsernmålet er 75.

STRATEGISKE LEVERANSER

• Akan

Akan-arbeidet i konsernet fikk et løft i 2008 etter en periode med varierende og lite koordinert arbeid. Det ble valgt akan-kontakter og akan-koordinatorer i alle divisjonene og ved hovedkontoret. Videre er det valgt en sentral akan-koordinator for konsernet som har fått avsatt tid til akan-arbeid. Opplæring er gjennomført for alle kontaktene og det er avholdt faglige samlinger. Akan er fast tema på alle amu-møter i tillegg til at sentral akan-koordinator har presentert akan på samlinger for ledere og tillitsvalgte.

• Lønnsoppgjøret 2008 og samarbeid med tillitsvalgte

Avinors tilpasningsavtale til Hovedavtalen ble sluttforhandlet i 2008. Avtalen regulerer samarbeidet mellom Avinor og de tillitsvalgte og beskriver partenes rettigheter og plikter.

Avinors erfaring er at konsernets tillitsvalgte er svært opptatt av å bidra med sine kunnskaper inn i de ulike prosjekter og prosesser for å styrke selskapets beslutninger og policy.

Lønnsoppgjøret i 2008 var krevende og endte i en seks dager lang streik blant ansatte innen overenskomstområdet for LO-ansatte. Forhandlingene innen de andre overenskomstområdene var også

krevende prosesser, men disse ble løst innen gitte frister.

Det vil fortsatt være fokus på å videreutvikle den åpenhet og gode dialog som er etablert mellom arbeidsgiversiden og tillitsvalgte i kommende planperiode.

• Konsernlederprogram

Konsernlederprogrammet er et lederutviklingsprogram for alle ledere i Avinor med personalansvar, fordelt på basis-, mellom- og toppledere. Målet med programmet er å lære opp og videreutvikle ledere som har et helhetlig perspektiv og som innfrir forventningene som ligger i konsernets lederkrav; rollemodell, resultatskaper, samhandler og utvikler.

Totalt har 251 personer deltatt på konsernlederprogrammet i 2008.

• Kompetanseutvikling

Det har de siste årene vært gjennomført flere større kompetanseprosjekter. Prosjektene har utviklet en funksjonsbasert tilnærming med tilhørende kompetansekrav. Dette tankesettet vil videreføres i all kompetansenking i konsernet. Det er videre etablert et eget kompetansesystem som skal sikre dokumentasjon og etterlevelse av myndighetspålagte og konserninterne krav.

Ny enhet for opplæring av bakketjenesten (KFB) er etablert. Foreløpig retter de fleste aktiviteter seg mot brann og redning, men vil etter hvert også ha et ansvar for å videreføre det kompetanseløftet som er gjort gjennom prosjektet opplæring vinterdrift.

• Livsfaseprosjektet

Det skal implementeres en livsfaseorientert personalpolitikk i Avinor, noe som vurderes som lønnsomt for samfunnet som helhet, for Avinor og for den enkelte ansatte. Hensikten er å legge til rette for at medarbeidere og ledere opplever Avinor som en ansvarlig arbeidsgiver med et inkluderende arbeidsmiljø som gir ansatte i ulike livsfaser muligheter for en meningsfull og trivselskapende jobb. Avinor vil om svært kort tid få et stadig økende antall pensjonister, det er nødvendig å ha tiltak som samlet kan bidra til å redusere selskapets pensjonskostnader. I Avinor har vi et høyt kvalitativt og effektivt sikkerhetsnivå i hele virksomheten for å unngå ulykker og alvorlig hendelser, i lys av dette er det viktig å styrke ansattes bevissthet rundt betydningen av hva som bidrar til å fremme helse. Konsernledelsen har i første fase valgt å prioritere enkelte ansattgrupper og vil evaluere effekten av tiltakene etter omlag tre år. Tiltakene for å få ansatte til å stå lenger i jobb og som skal virke helsefremmende er rettet mot seniorer som har lang og viktig erfaring og kompetanse, og ansatte i brann og redning som har fysiske og/eller medisinske krav til stilling, samt ansatte med operativ aldersgrense.

Redusert stillingsprosent for ansatte som er 62 år og eldre, 80 prosent jobb for 100 prosent lønn. Dersom man ikke ønsker å gå ned i 80 prosent stilling kan man velge seniorbonus på én månedslønn sammen med ekstra friuker. Det blir gitt én uke ekstra fri ved 62 år, to uker ekstra fri ved 63 år og tre uker ekstra fri ved 64 år.

Ansatte i brann og redning, samt ansatte med operativ aldersgrense, vil bli innkalt til et todagers seminar ved fylte 40 og 50 år. Hensikten er å bli bevisst mulighetene for faglig og personlig utvikling i nåværende jobb eller i andre jobber. Ansatte over 50 år vil i tillegg få tett oppfølging fra bedriftshelsetjenesten. Det vil tilrettelegges for trening i arbeidstiden.

Det vil bli satt i gang en pilot for administrativt ansatte ved hovedkontoret med den hensikt å forebygge muskel- og skjelettplager. Tiltakene vil innføres i siste halvdel av 2009.

- **Rekruttering**

Det ble utlyst 247 stillinger i konsernet i 2008 og i alt kom det inn 4278 søknader, hvorav Flygelederopptaket representerer den største enkeltrekruttering. Det generelle inntrykket er at Avinor er en attraktiv arbeidsgiver også i de store byene hvor konsernet konkurrerer om den samme arbeidskraften som en rekke andre selskaper. 2008 var første året hvor hele Avinor benyttet konsernets nye rekrutteringsverktøy, EasyCruit. Dette verktøyet representerer en stor forbedring administrativt og sikrer i større grad lik behandling av søkerne i tillegg til økt effektivitet i selve prosessen.

Økonomi og finans

OVERGANG TIL IFRS

Med virkning fra 1. januar 2008 avlegger Avinor regnskaper etter internasjonale regnskapsprinsipper, IFRS. Referansetall fra tidligere regnskapsperioder er omarbeidet til IFRS for å ha konsistente sammenligningstall. Av denne grunn vil historiske sammenligningstall gjengitt i denne årsrapporten ikke stemme med gjengitte tall fra fjorårets årsrapport. Overgangen har endret balansførte verdier vesentlig og dermed også den regnskapsførte egenkapitalen til konsern og morselskap. For ytterligere detaljer henvises til notene 30 og 31 til årsregnskapet

ÅRSRESULTAT OG AVKASTNING PÅ INVESTERT KAPITAL

Konsernets resultat etter skatt i 2008 ble 765 millioner kroner sammenlignet med 731 millioner kroner året før. Avkastning på investert kapital etter skatt ble 6,39 prosent sammenlignet med 5,65 prosent året før. Samferdselsdepartementet har gjennom Stortingsmelding 15 (2006–2007) definert Avinors avkastningskrav til 6,45 prosent.

DRIFTSINNTEKTER

Driftsinntektene økte med 10,4 prosent til 7384 millioner kroner, hvorav 4120 millioner kroner utgjorde trafikkinntekter fra flyselskapene. Øvrige driftsinntekter kommer i all hovedsak fra kommersiell virksomhet ved lufthavnene. Kommersielle inntekter utgjorde i 2008 44,0 prosent av totale driftsinntekter, sammenlignet med 44,4 prosent i 2007.

DRIFTSKOSTNADER

Driftskostnadene inklusive avskrivninger utgjorde i 2008 6016 millioner kroner sammenlignet med 5382 millioner kroner i 2007. En betydelig del av konsernets kostnadsvekst i 2008 er knyttet til løpende vedlikeholdskostnader, energi, snebrøyting og avisning. I tillegg har overtagelsen av assistansetjenesten for personer med redusert mobilitet gitt konsernet en kostnadsvekst på 17,1 millioner kroner i annet halvår 2008. Kostnadene til innleie av securitykontroll ved lufthavnene økte i 2008 med 9,8 prosent. Samlede securitykostnader utgjorde 908 millioner kroner i 2008. Kostnadene til security skal dekkes gjennom en egen securityavgift, og konsernet hadde per 31. desember 2008 en underdekning på cirka 83 millioner kroner.

DRIFTSRESULTAT

Driftsresultatet i 2008 ble 1368 millioner kroner, sammenlignet med 1308 millioner kroner for 2007. Justert for konserninterne transaksjoner og fordelinger, står Oslo Lufthavn Gardermoen for 1910 millioner kroner og Divisjon store lufthavner for 712 millioner kroner. Resultatet fra disse lufthavnene går med til å finansiere det øvrige lufthavnnett som hadde et samlet driftsunderskudd på 1000 millioner kroner.

FINANSPOSTER OG SKATT

Netto finansresultat ble minus 286 millioner kroner sammenlignet med minus 272 millioner kroner i 2007. Resultatforverringen skyldes tap på finansielle sikringsinstrumenter.

Årets skattekostnad utgjorde 317 millioner kroner, noe som ga en effektiv skattesats på 29,3 prosent. Den effektive skattesatsen er høyere enn 28 prosent på grunn av permanente forskjeller mellom resultatregnskapet og skatteregnskapet.

KONTANTSTRØM OG KAPITALSTRUKTUR

Konsernet hadde en netto negativ kontantstrøm på 1084 millioner kroner, sammenlignet med en netto negativ kontantstrøm på 828 millioner kroner i 2007. Kontantstrømmen fra driftsaktiviteter økte med 10 prosent til 2511 millioner kroner mens netto investeringer,

nedbetaling av gjeld og betaling av utbytte til staten utgjorde 3595 millioner kroner. Vesentlige regnskapsposter uten kontantstrøms-effekt er belastede avskrivninger med 1046 millioner kroner og negative verdiendringer på finansielle sikringsinstrumenter/pensjonsforpliktelser med 286 millioner kroner.

Konsernet økte investeringsutbetalingene med 17 prosent, fra 2190 millioner kroner i 2007 til 2566 millioner kroner i 2008. Både sikkerhetsrelaterte forhold og utviklingstiltak er styrket sammenlignet med tidligere år.

Konsernets total kapital utgjør 20,2 milliarder kroner med en egenkapitalandel på 46 prosent. En vesentlig del av total kapitalen består av driftsmidler. I forbindelse med utbyggingen av Oslo Lufthavn Gardermoen utgjør gjestående gjeld til staten 5,6 milliarder kroner per 31. desember 2008. De aktuarmessige faktorene for beregning av konsernets pensjonsforpliktelse er basert på anbefalinger fra Norsk Regnskapsstiftelse. Bokført pensjonsforpliktelse har økt med 15,6 prosent til 2176 millioner kroner i hovedsak som en følge av redusert diskonteringsrente og høyere lønns- og G-vekst enn forventet.

Konsernet hadde ved årsskiftet en kortsiktig gjeld på 2483 millioner kroner og en likviditetsbeholdning på 53 millioner kroner. For å sikre konsernfinansieringen i 2009 ble det i juni 2008 etablert en trekkfasilitet på 2 milliarder kroner hos DnB NOR og Fokus bank. Det legges opp til ytterligere låneopptak i 2009 for å finansiere konsernets omfattende investeringsprogram.

FINANSIELL RISIKO

Konsernet benytter finansielle instrumenter for å styre eksponering knyttet til endringer i valutakurs, renter og kraftpriser. Avinor er eksponert for valutarisiko knyttet til underveisinntekter og kraftkjøp. Det benyttes terminkontrakter for å begrense valutarisikoen. Det inngås terminkontrakter for å dekke deler av konsernets kraftforbruk.

Konsernets langsiktige gjeld er eksponert for endringer i det langsiktige rentenivå da hovedtyngden av lånene er statslån hvor renten er knyttet til langsiktige statsobligasjonsrenter. En del av låneporteføljen har fast rente.

Ved plassering av konsernets overskuddslikviditet vektlegges utsteters soliditet og plasseringens likviditet foran avkastning. Likviditeten er ved årsskiftet plassert i bank på forhandlede vilkår.

Konsernet har historisk hatt lave tap på fordringer. Hovedtyngden av konsernets fordringer er mot flyselskapene. En mindre del av fordringsmassen er sikret ved hjelp av bankgarantier og/eller depositum

MORSELSKAPET AVINOR AS

Morselskapet hadde i 2008 et resultat etter skatt på 791 millioner kroner sammenlignet med 364 millioner kroner året før. Resultatforbedringen skyldes i hovedsak bedre netto finansresultat gjennom konsernbidrag fra datterselskaper.

Driftsinntektene økte med 11,7 prosent til 4068 millioner kroner mens driftskostnadene økte med 11,8 prosent til 4227 millioner kroner. Driftsresultatet ble minus 158 millioner kroner sammenlignet med minus 139 millioner kroner i 2007.

Morselskapet hadde i 2007 en netto kontantstrøm på minus 1029 millioner kroner sammenlignet med pluss 66 millioner kroner i 2007. Netto investeringer og utbetaling av utbytte til staten utgjorde totalt 2073 millioner kroner. Kortsiktige balanseposter er økt med 222 millioner kroner. Resultatregnskapet er belastet med 441 millioner kroner i avskrivninger. Morselskapets total kapital utgjør 12,6 milliarder kroner med en egenkapitalandel på 63,7 prosent. En vesentlig del av total kapitalen består av driftsmidler.

FORTSATT DRIFT

Årsregnskapet for 2008 er utarbeidet under forutsetning av fortsatt drift (jf §3-3 i regnskapsloven) basert på fremtidsprognoser og nåverdi av estimert fremtidig kontantstrøm innenfor gjeldende finansielle rammebetingelser. For ytterligere detaljer refereres til note 6 i årsregnskapet.

FREMTIDSUTSIKTER

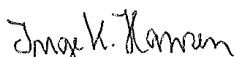
Avinor er inne i en finansielt krevende periode med et stort investeringsbehov i årene som kommer. Selv med god løpende inntjening er investeringsbehovet i bedriftsøkonomisk ulønnsomme prosjekter så høyt at det ligger utenfor et normalt bedriftsøkonomisk handlingsrom. Konsernet vil fortsatt ha en negativ kontantstrøm de nærmeste årene. Som et ledd i arbeidet med å sikre en forsvarlig finansiell drift, vil det være nødvendig at konsernets finansielle rammevilkår vurderes. Styret er av den oppfatning at staten må dekke kapitalbehovet for oppgradering og drift av regionalnettet, noe som var en forutsetning ved etableringen av aksjeselskapet Avinor, samt vurdere gjeldende utbyttepolitikk.

Eierstyring og selskapsledelse

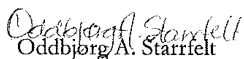
Avinor er heleid av staten ved Samferdselsdepartementet. Samferdselsministeren utgjør selskapets generalforsamling. Selskapet har etter avtale med de ansatte ikke bedriftsforsamling, men har i stedet tre representanter for de ansatte i styret. Styret er sammensatt av seks aksjonærvalgte medlemmer i tillegg til de tre ansattrepresentantene. Styret fastsetter en årlig plan for sitt arbeid.

Styrets og Konsernsjefs ansvar og oppgaver er nedfelt i styrevedtatt styreinstruks og instruks for Konsernsjef. Styret legger stor vekt på å følge opp regjeringens fokusering på eierstyring og selskapsledelse ved forvaltningen av statens eierskap.

Oslo 2. april 2009

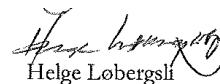

Inge K. Hansen
Styrets leder

Kristin Vangdal
Nestleder

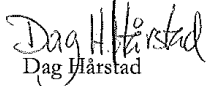

Oddbjørn A. Stårrfelt

Petter Jansen

Magne Jepsstad

Helge Løbergli

Marianne Njåstein

Dag H. Hårstad

Ingrid Synnøve Brendryen

Sverre Quale
Konsernsjef

Disponering av årets resultat

Resultat etter skatt i Avinor AS er 791 millioner kroner.

Styret foreslår følgende disponering av årets resultat:

Til utbytte: 0 millioner kroner

Til annen egenkapital: 791 millioner kroner

Fri egenkapital per 31. desember 2008 var 476,9 millioner kroner.

Selskapet fortsatte en god utvikling innenfor flysikkerhet og løpende drift i 2008. Styret takker alle ansatte og samarbeidspartnere for stor innsats i 2008.

RESULTATREGNSKAP

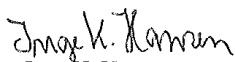
Morselskap		Beløp i MNOK	Noter	Konsern	
2007	2008			2008	2007
		DRIFTSINTEKTER			
2 304,9	2 563,2	Trafikkinntekter	5,23	4 120,3	3 718,5
1 016,6	1 134,0	Salgs- og leieinntekter	5,23	3 249,7	2 967,8
321,0	371,2	Andre driftsinntekter		14,3	2,9
3 642,5	4 068,4	Sum driftsinntekter		7 384,3	6 689,2
		Driftskostnader			
59,0	54,9	Varekostnader		103,4	80,3
1 970,7	2 146,5	Lønn og andre personalkostnader	24	2 534,3	2 337,1
339,3	440,5	Av- og nedskrivninger	6,7	1 045,8	962,6
-2,5	40,8	Verdiendringer og andre tap/gevinster – netto	10	58,6	-6,3
1 415,3	1 544,0	Andre driftskostnader	25	2 274,1	2 008,0
3 781,8	4 226,7	Sum driftskostnader		6 016,2	5 381,7
-139,3	-158,3	Driftsresultat		1 368,1	1 307,5
571,1	1 394,5	Finansinntekter	10,26	172,7	128,8
23,2	138,0	Finanskostnader	10,26	458,6	400,3
547,9	1 256,5	Finansresultat		-285,9	-271,5
408,6	1 098,2	Resultat før skattekostnad		1 082,2	1 036,0
44,4	307,1	Skattekostnad	18	317,1	304,7
364,2	791,1	ÅRSRESULTAT		765,1	731,3
		Tilordnet			
364,2	791,1	Aksjonær		765,1	731,3

BALANSE

EIENDELER

Morselskap		Beløp i MNOK	Noter	Konsern	
31.12.07	31.12.08			31.12.08	31.12.07
		Anleggsmidler			
		<i>Immaterielle eiendeler</i>			
2 161,7	2 162,2	Utsatt skattefordel	19	2 324,8	2 199,0
85,0	72,6	Andre immaterielle eiendeler	7	72,6	85,0
2 246,7	2 234,8	Sum immaterielle eiendeler		2 397,4	2 284,0
		<i>Varige driftsmidler</i>			
4 258,8	5 293,8	Varige driftsmidler	6	13 984,9	13 269,1
1 704,4	1 916,3	Anlegg under utførelse		2 713,7	1 917,0
5 963,2	7 210,1	Sum varige driftsmidler		16 698,6	15 186,1
		<i>Finansielle anleggsmidler</i>			
580,6	590,2	Investeringer i datterselskap	8	0,0	0,0
1 456,3	1 486,3	Lån til foretak i samme konsern	29	0,0	0,0
0,0	0,0	Derivater	10	2,0	14,1
2,6	1,9	Andre finansielle anleggsmidler og investeringer i tilknyttede selskaper	11	28,3	21,7
2 039,5	2 078,4	Sum finansielle anleggsmidler		30,3	35,8
10 249,4	11 523,3	Sum anleggsmidler		19 126,3	17 505,9
		Omløpsmidler			
12,5	12,6	Varer	12	12,6	16,9
900,8	951,2	Fordringer	13	967,2	913,9
20,3	0,0	Derivater	10	0,6	36,6
1 011,6	132,9	Bankinnskudd, kontanter og lignende	14	53,2	1 136,9
1 945,2	1 096,7	Sum omløpsmidler		1 033,6	2 104,3
12 194,6	12 620,0	SUM EIENDELER		20 159,9	19 610,2

Oslo 2. april 2009

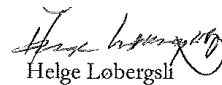

Inge K. Hansen
Styrets leder

Kristin Vangdal
Nestleder

Oddbjørg A. Starrfelt

Petter Jansen

Magne Jepsstad

Helge Lobergsl

Marianne Njåstein

Dag Hårstad

Ingrid Synnøve Brendryen

Sverre Quale
Konsernsjef

EGENKAPITAL OG GJELD

Morselskap		Beløp i MNOK	Noter	Konsern	
31.12.07	31.12.08			31.12.08	31.12.07
		<i>Innskutt egenkapital</i>			
5 400,1	5 400,1	Selskapskapital	15,16	5 400,1	5 400,1
504,5	0,0	Overkursfond	16	0,0	504,5
5 904,6	5 400,1	Sum innskutt egenkapital		5 400,1	5 904,6
		<i>Opptjent egenkapital</i>			
825,1	638,0	Annen egenkapital ikke resultatført	16	705,1	908,5
1 102,4	2 001,1	Annen egenkapital	16	3 179,4	2 306,7
1 927,5	2 639,1	Sum opptjent egenkapital		3 884,5	3 215,2
7 832,1	8 039,2	Sum egenkapital		9 284,6	9 119,8
		<i>Gjeld og forpliktelser</i>			
		Avsetning for forpliktelse			
1 599,0	1 886,8	Pensjonsforpliktelser	20	2 176,2	1 878,5
0,0	0,0	Utsatt skatt	19	3,3	0,0
61,6	48,2	Annen forpliktelse	21	48,4	61,6
1 660,6	1 935,0	Sum forpliktelser		2 227,9	1 940,1
		<i>Langsiktig gjeld</i>			
0,0	0,0	Lån fra Staten	17	5 249,1	5 637,9
0,0	17,5	Derivater	10	54,9	7,8
66,8	63,4	Annen langsiktig gjeld	17	860,2	786,7
66,8	80,9	Sum annen langsiktig gjeld		6 164,2	6 432,4
		<i>Kortsiktig gjeld</i>			
0,0	150,5	Kassekreditt	14	0,0	0,0
312,1	387,4	Leverandørgjeld		652,0	471,0
226,3	230,8	Betalbar skatt	18	360,6	273,1
133,8	95,7	Skyldige offentlige avgifter		145,9	192,7
1,3	21,8	Derivater	10	71,1	32,3
4,2	4,2	Første års avdrag langsiktig gjeld	17	438,1	438,2
1 957,4	1 674,5	Annen kortsiktig gjeld	22	815,5	710,6
2 635,1	2 564,9	Sum kortsiktig gjeld		2 483,2	2 117,9
4 362,5	4 580,8	Sum gjeld		10 875,3	10 490,4
12 194,6	12 620,0	SUM EGENKAPITAL OG GJELD		20 159,9	19 610,2

KONSOLIDERT OPPSTILLING OVER REGNSKAPSFØRTE INNTEKTER, KOSTNADER OG VERDIENDRINGER

Morselskap		Beløp i MNOK	Noter	Konsern	
2007	2008			2008	2007
		Verdiendringer etter skatt			
159,3	-174,5	– Aktuarielle gevinster/tap på pensjonsforpliktelse	20	-163,7	192,8
0,0	-12,6	Kontantstrømsikring	10	-39,7	15,7
159,3	-187,1	Netto inntekt ført direkte i egenkapitalen		-203,4	208,5
364,2	791,1	Årsresultat		765,1	731,3
523,5	604,0	Regnskapsførte inntekter, kostnader og verdiendringer		561,7	939,8
		Tilordnet			
523,5	604,0	Aksjonær		561,7	939,8

KONTANTSTRØMOPPSTILLING

Morselskap		Beløp i MNOK	Noter	Konsern	
2007	2008			2008	2007
Kontantstrømmer fra driften					
1 400,5	152,4	Kontantstrømmer fra driften*		2 784,9	2 550,1
-5,6	-226,3	Betalte skatter		-273,1	-261,7
1 394,9	-73,9	Netto kontantstrøm fra driften		2 511,8	2 288,4
Kontantstrømmer fra investeringsaktiviteter					
-1 437,7	-1 674,3	Investering i varige driftsmidler	6,7	-2 565,5	-2 190,5
-9,6	-9,7	Konserninterne investeringer		0,0	0,0
1,6	7,3	Salg av varige driftsmidler, herunder anlegg under utførelse		18,1	1,6
0,6	0,7	Endring i andre investeringer		0,8	0,6
-1 445,1	-1 676,0	Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter		-2 546,6	-2 188,3
Kontantstrømmer fra finansieringsaktiviteter					
0,0	0,0	Opptak av gjeld		122,0	208,0
-1,6	-3,4	Nedbetaling av gjeld		-437,3	-435,5
-25,0	-30,0	Konsernintern utlån		0,0	0,0
0,0	-0,2	Betalte renter		-336,7	-376,0
142,3	754,3	Netto konsernbidrag/utbytte		-396,9	-324,5
115,7	720,7	Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter		-1 048,9	-928,0
65,5	-1 029,2	Endring i kontanter, kontantekvivalenter og benyttede trekkrettigheter		-1 083,7	-827,9
946,1	1 011,6	Kontanter, kontantekvivalenter og benyttede trekkrettigheter 1.1	14	1 136,9	1 964,8
1 011,6	-17,6	Kontanter, kontantekvivalenter og benyttede trekkrettigheter 31.12		53,2	1 136,9
Kontantstrømmer fra driften*					
408,6	1098,2	Resultat før skatt		1082,2	1 036,0
339,3	440,5	Ordinære avskrivninger		1045,8	962,6
5,6	-0,3	Tap/gevinst anleggsmidler		1,0	5,3
-2,4	40,8	Verdiendringer og andre tap/gevinster – netto		58,6	-6,3
-77,3	41,1	Endring i varer, kundefordringer og leverandørgjeld		159	-130,5
-21,8	45,4	Forskjellen mellom kostnadsført pensjon og inn-/utbetalinger		70,4	6,1
190,8	-41,3	Endringer i andre tidsavgrensingsposter		367,9	676,9
557,7	-1 472,0	Endringer i konserninterne fordringer og forpliktelser		0	0,0
1 400,5	152,4	Kontantstrøm fra driften		2 784,9	2 550,1
I kontantstrømoppstillingen består inntekt fra salg av varige driftsmidler av					
7,2	7,0	Balanseført verdi		19,1	7,5
-5,6	0,3	Gevinst/tap ved salg av anleggsmidler		-1	-5,9
1,6	7,3	Vederlag ved avgang varige driftsmidler		18,1	1,6

NOTER

Note 1: Generell informasjon

Avinor AS og dets datterselskaper (samlet konsernet) skal eie, drive og utvikle luftfartsanlegg ved å legge til rette for sikker og effektiv luftfart, yte tjenester innen samme område og annen virksomhet som bygger opp under foretakets hovedvirksomhet, herunder kommersiell utvikling av virksomheten og lufthavn-områdene. Avinor konsernet har hovedkontor i Oslo.

REGNSKAPET FOR 2008

Konsernregnskapet for 2008 ble vedtatt av styret den 2. april 2009. Styret foreslo MNOK 0,0 i utbytte.

Note 2: Sammendrag av de viktigste regnskapsprinsipper

Nedenfor beskrives de viktigste regnskapsprinsippene som er benyttet ved utarbeidelsen av konsernregnskapet. Disse prinsippene er benyttet på samme måte i alle perioder som er presentert, dersom ikke annet fremgår av beskrivelsen.

2.1. BASISPRINSIPPER

Konsernregnskapet til Avinor er utarbeidet i samsvar med International Financial Reporting Standards (IFRS) som fastsatt av EU. Tallene for 2007 er omarbeidet til IFRS.

Konsernregnskapet er utarbeidet basert på historisk kost prinsippet med følgende modifikasjoner: Finansielle derivater og finansielle eiendeler og forpliktelser er delvis vurdert til virkelig verdi over resultatet, delvis ført direkte mot egenkapital.

Hele virksomheten til Avinor er definert som en kontantstrømgenererende enhet (CGU). Avinors økonomimodell bygger på forutsetningen om full kryssubsidiering mellom lønnsomme og ulønnsomme flyplasser og virksomhetsområder (totalsystemet). Innenfor totalsystemet er det klart uttrykt en målsetning om at kommersielle aktiviteter skal utvikles for å bidra til finansiering av ulønnsomme aktiviteter (pålegg/samfunnsansvar) og reduksjon av avgiftsnivået. Med dette utgangspunktet vurderer Avinor at en løsning hvor hele konsernets virksomhet vurderes samlet regnskapsmessig (totalsystemet), gir korrekt regnskapsmessig presentasjon av den totale virksomheten.

Utarbeidelse av regnskaper i samsvar med IFRS krever bruk av estimater. Videre krever anvendelse av selskapets regnskapsprinsipper at ledelsen må utøve skjønn. Områder som i høy grad inneholder slike skjønnsmessige vurderinger eller høy grad av kompleksitet, eller områder hvor forutsetninger og estimater er vesentlige for konsernregnskapet, er beskrevet særskilt.

Konsernet har valgt tidlig anvendelse av følgende standarder og endringer:

IFRS 8 Driftssegmenter

Den nye standarden krever en bruk av ledelsestilnærming hvor segmentinformasjon presenteres på samme måte som ved intern rapportering.

IAS 23R Låneutgifter

Standarden krever at en enhet skal balanseføre alle lånekostnadene i den grad de er direkte henførbare til anskaffelse, bygging eller produksjon av en kvalifiserende eiendel (en eiendel det tar betydelig tid å ferdigstille for bruk) som en del av anskaffelseskosten til eiendelen.

IFRS1 (endret) Første gangs anvendelse av IFRS og IAS 27 (endret)

Endringen innebærer at man kan benytte virkelig verdi eller balanseført verdi under tidligere regnskapsprinsipper som estimert anskaffelseskost for å måle

OVERGANG TIL IFRS

Konsernstyret vedtok den 6. desember 2007 at Avinor AS og konsernet skal nytte IFRS som regnskapsprinsipp med virkning fra 2008. Det vises til note 31 og 30 for overgangseffektene for henholdsvis mor og konsern.

kostprisen for investeringer i datterselskaper. Dette er gjennomført i morselskapets regnskap. Endringene vil ikke ha innvirkning på konsernregnskapet.

IAS 36 (endret) Verdifall på eiendeler

Endringen innebærer at ved beregning av virkelig verdi ved hjelp av neddiskonterte kontantstrømmer, skal man gi tilleggsopplysninger tilsvarende det som skal gis ved beregning av bruksverdi.

Fortolkninger med ikrafttredelse i 2008:

IFRIC 14, IAS19 – Begrensingen i pensjonsmidlerkrav til minimumsfinansiering og samspillet mellom disse, gir veiledning for vurdering av størrelsen av overfinansiering som kan balanseføres som eiendel i samsvar med IAS19. Den forklarer også hvordan pensjonsmidler eller pensjonsforpliktelsen kan påvirkes av lovfestet eller kontraktsmessige minimumskrav til finansiering. Denne fortolkningen har ingen innvirkning på konsernregnskapet siden konsernet har en netto pensjonsforpliktelse og ikke er underlagt minimumskrav til finansiering.

Standarder, fortolkninger og endringer som er trådt kraft i 2008, men som ikke er relevante for konsernet. Følgende standarder, endringer og fortolkninger er obligatoriske for årsregnskap som begynner 1. januar 2008 eller senere, men er vurdert å ikke være relevante for konsernet: IFRIC11, IFRS 2 – Transaksjoner med konsernets aksjer og egne aksjer IFRIC 12 – regnskapsføring av offentlige tjenestebevillinger

Standarder, endringer og fortolkninger til eksisterende standarder som ikke er trådt i kraft og hvor konsernet ikke har valgt tidlig anvendelse:

IFRS 3 (revidert) Virksomhetssammenslutninger (Ikrafttredelse fra 1. juli 2009) Den reviderte standarden forsetter å benytte oppkjøpsmetoden for virksomhetssammenslutninger, men med noen vesentlige endringer. For eksempel skal alle vederlag ved kjøp av virksomhet regnskapsføres til virkelig verdi på oppkjøpstidspunktet. Betingede vederlag klassifiseres normalt som gjeld og etterfølgende verdiendringer resultatføres. Det er konsernets valg fra oppkjøp til oppkjøp om en skal måle eventuelle ikke-kontrollerende interesser i det oppkjøpte selskapet til virkelig verdi eller kun til ikke-kontrollerende interessers andel av nettoeiendelen i det overtatte selskap. Alle transaksjonskostnader skal kostnadsføres. Konsernet vil anvende IFRS 3 (revidert) fremadrettet for alle virksomhetssammenslutninger fra 1. januar 2010.

IFRS 5 (endret) Langsiktige eiendeler holdt for salg og avviklet virksomhet (og følgeendringer i IFRS 1) (Ikrafttredelse fra 1. juli 2009) Endringen er en del av IASB's årlige forbedringsprosjekt som ble publisert i mai 2008. Endringen klargjør at alle eiendeler og forpliktelser til et datterselskap skal klassifiseres som holdt for salg hvis et salg av deler av investeringen resulterer i tap av kontroll. Relevant tilleggsinformasjon skal gis for datterselskaper hvis definisjonen for avviklet virksomhet blir oppfylt. En følgeendring i IFRS 1 sier at disse skal anven-

des fremadrettet fra tidspunktet for overgang til IFRS. Konsernet vil anvende IFRS 5 (endret) fremadrettet for alle salg av deler av eierandeler i datterselskap fra 1. januar 2010.

IAS 23 (endret) Låneutgifter (Ikrafttredelse fra 1. januar 2009). Endringen er en del av IASBs årlige forbedringsprosjekt som ble publisert i mai 2008. Definisjonen av lånekostnader har blitt endret slik at rentekostnader skal kalkuleres ved hjelp av effektiv rentemetode som definert i IAS 39. Dette vil eliminere den inkonsistente terminologibruken mellom IAS 39 og IAS 23. Konsernet vil anvende IAS 23 (endret) fremadrettet for balanseføring av renteutgifter knyttet til kvalifiserende eiendeler fra 1. januar 2009.

IAS 28 (endret) Investeringer i tilknyttet foretak (og følgende endringer i IAS 32 *Finansielle instrumenter-presentasjon*) og *IFRS 7 Finansielle instrumenter – opplysninger* (Ikrafttredelse fra 1. januar 2009). En investering i et tilknyttet foretak skal behandles som en separat eiendel i forbindelse med test for nedskrivning. En nedskrivning kan ikke allokere til spesifikke eiendeler innenfor investeringen, eksempelvis goodwill. Reversering av nedskrivning blir resultatført som en justering av den balanseførte verdi av investeringen i den grad gjennvinnbart beløp av investeringen øker. Konsernet vil anvende IAS 28 (endret) ved test for nedskrivning relatert til investeringer i tilknyttede selskaper og enhver nedskrivning fra 1. januar 2009.

IAS 19 (endret) Ansatte ytelser (Ikrafttredelse fra 1. januar 2009.) Endringen er en del av IASBs årlige forbedringsprosjekt som ble publisert i mai 2008. Endringen klargjør at en planendring som medfører en endring i hvorvidt et pensjonsløfte blir påvirket av framtidige lønnsøkninger er en avkorting, mens en endring som endrer pensjon som tilskrives tidligere perioders tjenester medfører en negativ kostnad ved tidligere perioders pensjonsopptjening hvis den resulterer i en reduksjon i nåverdien av ytelsesbasert pensjonsforpliktelse. Definisjonen av avkastning på pensjonsmidler er blitt endret til å stadfeste at administrasjonskostnader i planordningen blir trukket fra i beregningen av avkastning av pensjonsmidler kun i den utstrekning slike kostnader har vært ekskludert fra måling av den ytelsesbaserte pensjonsforpliktelsen. Forskjellen mellom kortsiktig og langsiktige ytelser til ansatte vil bli basert på om ytelsene forfaller til oppgjør før eller etter 12 måneder etter at tjenesten er ytt. IAS 37 Avsetninger, betingede forpliktelser og betingede eiendeler, krever at betingede forpliktelser skal opplyses om i note, og ikke balanseføres. IAS 19 er blitt endret for å bli konsistent. Konsernet vil anvende IAS 19 (endret) fra 1. januar 2009.

Standarder, endringer og fortolkninger til eksisterende standarder som ikke er trådt ikraft og som ikke er relevant for konsernet:

Det er innført en rekke fortolkninger og endringer til eksisterende standarder, blant annet som en del av IASB's årlige forbedringsprosjekt. Endringer og fortolkninger som har blitt vurdert til ikke å være relevante for konsernet er ikke kommentert.

2.2. KONSOLIDERINGSPRINSIPPER

Datterselskaper

Konsernregnskapet inkluderer Avinor AS og selskaper som Avinor AS har bestemmende innflytelse over. Bestemmende innflytelse oppnås normalt når konsernet eier mer enn 50 prosent av aksjene i selskapet, og konsernet er i stand til å utøve faktisk kontroll over selskapet. Avinor AS eier per 31.12.08 alle datterselskaper 100 prosent.

Konserninterne transaksjoner, mellomværende og urealisert fortjeneste mellom konsernselskaper er eliminert. Regnskapsprinsipper i datterselskaper endres når dette er nødvendig for å oppnå samsvar med konsernets regnskapsprinsipper.

Tilknyttede selskaper

Konsernregnskapet inkluderer tilknyttede selskaper der konsernet har betydelig innflytelse, men ikke kontroll. Betydelig innflytelse foreligger normalt for investeringer der konsernet har mellom 20 og 50 prosent av stemmeberettiget kapital. Konsernets andel av over- eller underskudd i tilknyttede selskaper resultatføres

og tillegges balanseført verdi av investeringene sammen med andel av ikke resultatførte egenkapitalendringer. Konsernets andel av urealisert fortjeneste på transaksjoner mellom konsernet og dets tilknyttede selskaper elimineres. Det samme gjelder for urealisert tap.

2.3. SEGMENTINFORMASJON

Driftssegmenter rapporteres på samme måte som ved intern rapportering til selskapets øverste beslutningstaker. Selskapets øverste beslutningstaker, som er ansvarlig for allokering av ressurser til og vurdering av inntjening i driftssegmentene, er blitt identifisert som konsernledelsen.

2.4. OMREGNING AV UTENLANDSK VALUTA

Transaksjoner i utenlandsk valuta omregnes til kursen på transaksjonstidspunktet med unntak av inntekter knyttet til underviseavgiften som omregnes til avtalt kurs. Pengeposter i utenlandsk valuta omregnes til norske kroner ved å benytte balansedagens kurs. Ikke-pengeposter som måles til historisk kurs uttrykt i utenlandsk valuta, omregnes til norske kroner ved å benytte valutakursen på transaksjonstidspunktet. Ikke-pengeposter som måles til virkelig verdi uttrykt i utenlandsk valuta, omregnes til valutakursen fastsatt på balansetidspunktet. Valutakursendringer resultatføres løpende i regnskapsperioden. Konsernets funksjonelle valuta er NOK.

2.5. VARIGE DRIFTSMIDLER

Varige driftsmidler balanseføres første gang til anskaffelseskost, med fradrag for avskrivninger. Anskaffelseskost inkluderer kostnader direkte knyttet til anskaffelsen av driftsmidlet. Anskaffelseskost kan også omfatte gevinster eller tap overført fra egenkapital, som skyldes sikring av kontantstrøm i utenlandsk valuta ved kjøp av driftsmidler.

Påfølgende utgifter legges til driftsmidlenes balanseførte verdi eller balanseføres separat, når det er sannsynlig at fremtidige økonomiske fordeler tilknyttet utgiften vil tilflyte konsernet, og utgiften kan måles pålitelig. Øvrige reparasjons- og vedlikeholdskostnader føres over resultatet i den perioden utgiftene pådras.

Lånekostnader som påløper under konstruksjon av driftsmidler balanseføres fram til eiendelen er klar til påtenkt bruk. Tomter og boliger avskrives ikke. Andre driftsmidler avskrives etter den lineære metode, slik at anleggsmidlenes anskaffelseskost, eller revaluert verdi, avskrives til restverdi over forventet utnyttbar levetid, som er:

Bygg og fast eiendom	10–50 år
Veier, anlegg med mer	5–50 år
Banesystem	15–50 år
Transportmidler	3–10 år
Andre anleggsmidler	5–15 år

Driftsmidlenes utnyttbare levetid revurderes på hver balansedag og endres hvis nødvendig. Gevinst og tap ved avgang resultatføres og utgjør forskjellen mellom salgspris og balanseført verdi.

Varige driftsmidler som avskrives vurderes for verdifall når det foreligger indikatorer på at fremtidig inntjening ikke kan forsvare eiendelenes balanseførte verdi. En nedskrivning resultatføres med forskjellen mellom balanseført verdi og gjennvinnbart beløp. Gjennvinnbart beløp er det høyeste av virkelig verdi med fradrag av salgskostnader og bruksverdi. Ved hver rapporteringsdato vurderes mulighetene for reversering av tidligere nedskrivninger på ikke-finansielle eiendeler.

2.6. IMMATERIELLE EIENDELER

Immaterielle eiendeler ervervet separat balanseføres til kost. Kostnaden ved immaterielle eiendeler ervervet ved oppkjøp balanseføres til virkelig verdi i åpningsbalansen i konsernet. Balanseførte immaterielle eiendeler regnskapsføres til kost redusert for eventuell av- og nedskrivning.

Internt genererte immaterielle eiendeler, med unntak av balanseførte utviklingskostnader, kostnadsføres løpende.

Økonomisk levetid er enten bestemt eller ubestemt. Immaterielle eiendeler med bestemt levetid avskrives over økonomisk levetid og testes for nedskrivning ved indikasjoner på dette. Avskrivningsmetode og -periode vurderes minst årlig. Endringer i avskrivningsmetode og/eller periode behandles som estimatendring.

Programvare

Utgifter knyttet til kjøp av ny EDB-program er balanseført som en immateriell eiendel, om disse utgiftene ikke er en del av anskaffelseskostnaden til hardware. Programvare avskrives normalt lineært over 5 år. Utgifter pådratt som følge av å vedlikeholde eller opprettholde fremtidig nytte av programvare, kostnadsføres dersom ikke endringene i programvaren øker den fremtidige økonomiske nytte av programvaren.

2.7. LEIEAVTALER

(i) Konsernet som leietaker

Finansielle leieavtaler

Leieavtaler hvor konsernet overtar den vesentlige del av risiko og avkastning som er forbundet med eierskap av eiendelen er finansielle leieavtaler. Omsetningsbaserte leieavtaler kostnadsføres løpende.

Operasjonelle leieavtaler

Leieavtaler hvor det vesentligste av risiko og avkastning som er forbundet med eierskap av eiendelen ikke er overført klassifiseres som operasjonelle leieavtaler. Leiebetalinger klassifiseres som driftskostnad og resultatføres lineært over kontraktperioden.

(ii) Konsernet som utleier

Operasjonelle leieavtaler

Konsernet presenterer eiendeler som er utleid som anleggsmidler i balansen. Leieinntekten inntektsføres lineært over leieperioden.

2.8. OFFENTLIGE TILSKUDD

Offentlige tilskudd regnskapsføres til virkelig verdi når det foreligger rimelig sikkerhet for at selskapet vil oppfylle vilkårene knyttet til tilskuddene, og tilskuddene vil bli mottatt. Regnskapsføring av driftstilskudd innregnes på en systematisk måte over tilskuddsperioden. Tilskuddene føres til fradrag i den kostnad som tilskuddet er ment å dekke. Investeringstilskudd balanseføres og innregnes på en systematisk måte over eiendelens brukstid. Investeringstilskudd innregnes ved at tilskuddet trekkes fra ved fastsettelse av eiendelens balanseførte verdi.

2.9. VERDIFALL PÅ IKKE-FINANSIELLE EIENDELER

Varige driftsmidler og immaterielle eiendeler vurderes for verdifall når det foreligger indikatorer på at fremtidig inntjening ikke kan forsvare balanseført verdi. Denne vurderingen skjer med basis i i at hele virksomheten til Avinor er definert som en kontantstrømgenererende enhet (CGU).

En nedskrivning resultatføres med forskjellen mellom balanseført verdi og estimert virkelig verdi.

2.10. AKSJER I DATTERSLSKAP

Aksjer i datterselskap balanseføres på transaksjonstidspunktet til virkelig verdi og klassifiseres som langsiktige. Aksjene vurderes for verdifall når det foreligger indikatorer på at fremtidig inntjening ikke kan forsvare balanseført verdi.

2.11. FINANSIELLE EIENDELER

Konsernet klassifiserer finansielle eiendeler i følgende kategorier:

1. Til virkelig verdi over resultatet.

2. Lån og fordringer.

Klassifiseringen avhenger av hensikten med eiendelen. Ledelsen klassifiserer finansielle eiendeler ved anskaffelse.

2.11.1. Finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet

Denne kategorien har to underkategorier: Finansielle eiendeler holdt for handelsformål, og finansielle eiendeler som ledelsen initielt har valgt å klassifisere til virkelig verdi over resultatet. En finansiell eiendel klassifiseres i denne kategorien dersom den primært er anskaffet med henblikk på å gi fortjeneste fra kortsiktige prissvingninger, eller dersom ledelsen velger å klassifisere den i denne kategorien. Derivater klassifiseres også som holdt for handelsformål, med mindre de er en del av regnskapsmessig sikring. Eiendeler i denne kategorien klassifiseres som omløpsmidler hvis de holdes for handelsformål eller hvis de forventes å bli realisert innen 12 måneder etter balansedagen.

2.11.2. Lån og fordringer

Lån og fordringer er ikke-derivate finansielle eiendeler med fastsatte betalinger som ikke omsettes i et aktivt marked. De klassifiseres som omløpsmidler, med mindre de forfaller mer enn 12 måneder etter balansedagen. I så fall klassifiseres de som anleggsmidler. Lån og fordringer klassifiseres som «kundeordringer og andre fordringer» i balansen.

Vanlige kjøp og salg av investeringer regnskapsføres på transaksjonstidspunktet, som er den dagen konsernet forplikter seg til å kjøpe eller selge eiendelen. Alle finansielle eiendeler som ikke regnskapsføres til virkelig verdi over resultatet balanseføres første gang til virkelig verdi pluss transaksjonskostnader. Finansielle eiendeler som føres til virkelig verdi over resultatet regnskapsføres ved anskaffelsen til virkelig verdi og transaksjonskostnader resultatføres. Investeringer fjernes fra balansen når rettighetene til å motta kontantstrømmer fra investeringen opphører eller når disse rettighetene er blitt overført og konsernet i hovedsak har overført all risiko og hele gevinstpotensialet ved eierskapet. Finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet vurderes til virkelig verdi etter førstegangs balanseføring. Gevinst eller tap fra endringer i virkelig verdi av eiendeler klassifiseres som «finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet», inkludert renteinntekt og utbytte, medtas i resultatregnskapet under «andre (tap)/gevinster – netto» i den perioden de oppstår.

På hver balansedag vurderer konsernet om det finnes objektive indikatorer som tyder på verdiforringelse av enkelte eiendeler eller grupper av finansielle eiendeler. Nedskrivning gjøres om en verdiforringelse antas å være vesentlig og ha varig karakter.

2.12. DERIVATER OG SIKRING

Derivater balanseføres til virkelig verdi på det tidspunkt derivatkontrakten inngås, og deretter løpende til virkelig verdi. Regnskapsføringen av tilhørende gevinster og tap avhenger av hvorvidt derivatet er utpekt som et sikringsinstrument, og hvis dette er tilfelle, typen av sikring. Konsernet klassifiserer derivater som inngår i en sikring som en sikring av en bestemt risiko knyttet til en balanseført eiendel, forpliktelse eller svært sannsynlig fremtidig transaksjon (kontantstrømsikring).

Ved begynnelsen av sikringstransaksjonen dokumenterer konsernet sammenhengen mellom sikringsinstrumentene og sikringsobjektene, formålet med risikostyringen og strategien bak de forskjellige sikringstransaksjonene. Konsernet dokumenterer også hvorvidt derivatene som benyttes er effektive i å utligne endringene i virkelig verdi eller kontantstrøm knyttet til sikringsobjektene. Slike vurderinger dokumenteres både ved ved sikringens begynnelse og løpende i sikringsperioden.

Virkelig verdi av et sikringsderivat klassifiseres som anleggsmiddel eller langsiktig gjeld dersom gjenværende løpetid på sikringsobjektet er lenger enn 12 måneder og som omløpsmiddel eller kortsiktig gjeld dersom gjenværende

løpetid på sikringsobjektet er mindre enn 12 måneder. Derivater holdt for handelsformål klassifiseres som omløpsmiddel eller kortsiktig gjeld.

Konsernet definerer som hovedregel sine derivater knyttet til innlån som sikringsderivat, og benytter seg derfor som hovedregel av sikringsbokføring når det gjelder disse lånene. Da man også normalt fører lån til virkelig verdi vil virkelig verdi på derivater i stor grad motsvares av virkelig verdi på de lån som derivatene blir sett i sammenheng med. Dette betyr at verdiendringer på derivater blir ført direkte over egenkapitalen, og blir klassifisert som kortsiktig gjeld eller omløpsmiddel i balansen.

Konsernet gjennomfører økonomisk sikring i forbindelse med kjøp av kraft og utenlandsk valuta. For kraft benyttes kraftderivater handlet på NordPool. Disse derivatene kvalifiserer ikke for sikringsbokføring.

Endringer i virkelig verdi på derivater som ikke kvalifiserer for sikringsbokføring resultatføres som «andre (tap)/gevinster – netto» eller som finanskostnader netto i Avinor-konsernet. Begge type derivater vurderes til virkelig verdi over resultatet.

2.12.1. Kontantstrømsikring

Den effektive delen av endring i virkelig verdi på derivater som designeres og kvalifiserer som kontantstrømsikring, regnskapsføres direkte i egenkapitalen. Tap og fortjeneste på den ineffektive delen resultatføres som «andre (tap)/gevinster – netto» eller som finanskostnader netto.

Beløp som føres direkte mot egenkapitalen resultatføres som inntekt eller kostnad i den perioden som den sikrede forpliktelsen eller planlagte transaksjoner påvirker resultatregnskapet (for eksempel når det planlagte salget finner sted). Gevinsten eller tapet som knytter seg til den effektive del av rentebytteavtalen som sikrer flytende rente lån resultatføres under «finanskostnader». Når et sikringsinstrument utløper eller selges, eller når en sikring ikke lenger tilfredsstillende kriteriene for sikringsbokføring, skal samlet gevinst eller tap ført direkte mot egenkapitalen på dette tidspunktet forbli i egenkapitalen og først resultatføres samtidig med at den planlagte transaksjonen blir ført i resultatregnskapet. Hvis en planlagt transaksjon ikke lenger forventes å inntreffe, resultatføres den akkumulerte gevinsten eller tapet som tidligere er ført mot egenkapitalen umiddelbart.

2.13. FERDIGVARER

Innkjøpte varer for videresalg regnskapsføres til det laveste av anskaffelseskost og netto salgspris. Beholdningen vurderes etter FIFO-prinsippet.

2.14. KUNDEFORDRINGER

Kundefordringer måles ved første gangs balanseføring til virkelig verdi. Ved senere måling vurderes kundefordringer til amortisert kost fastsettes ved bruk av effektiv rente metoden, fratrukket avsetning for inntruffet tap. Avsetning for tap regnskapsføres når det foreligger objektive indikatorer for at konsernet ikke vil motta oppgjør i samsvar med opprinnelige betingelser. Vesentlige økonomiske problemer hos kunden, sannsynligheten for at kunden vil gå konkurs eller gjennomgå økonomisk restrukturering og utsettelse og mangler ved betalinger (forfalt med mer enn 60 dager) ansees som indikatorer på at kundefordringene må nedskrives. Avsetningen utgjør forskjellen mellom pålydende og gjenvinnbart beløp, som er nåverdien av forventede kontantstrømmer, diskontert med opprinnelig effektiv rente. Bokført verdi av kundefordringene reduseres ved bruk av en avsetningskonto, endringer i avsetningen resultatføres som driftskostnader. Når en kundefordring er tapt, blir den ført mot avsetningskontoen for tap på fordringer. Eventuelle senere innbetalinger på tidligere tapsførte fordringer resultatføres som driftskostnader.

2.15. KONTANTER OG KONTANTEKVIVALENTER

Kontanter og kontantekvivalenter består av kontanter, bankinnskudd, og trekk på kassekreditt. I balansen er kassekreditt inkludert i lån under kortsiktig gjeld.

2.16. AKSJEKAPITAL OG OVERKURS

Ordinære aksjer klassifiseres som egenkapital.

2.17. LEVERANDØRGJELD

Leverandørgjeld måles til virkelig verdi ved første gangs balanseføring. Ved senere måling vurderes leverandørgjeld til amortisert kost fastsatt ved bruk av effektiv rente metoden.

2.18. LÅN

Lån regnskapsføres til virkelig verdi på utbetalingstidspunktet. I etterfølgende perioder regnskapsføres lån til amortisert kost ved bruk av effektiv rente. Lån klassifiseres som kortsiktig gjeld med mindre det foreligger en ubetinget rett til å utsette betaling av gjelden i mer enn 12 måneder fra balansedato.

2.19. BETALBAR OG UTSATT SKATT

Skattekostnaden for perioden består av betalbar skatt og utsatt skatt. Skatt blir resultatført bortsett fra når den relaterer seg til poster som er ført direkte mot egenkapitalen. Hvis dette er tilfelle, blir skatten også ført direkte mot egenkapitalen.

Det er beregnet utsatt skatt på alle midlertidige forskjeller mellom skattemessige og regnskapsmessige verdier på eiendeler og gjeld, ved bruk av gjeldsmetoden. Utsatt skatt fastsettes ved bruk av skattesatser og skattelover som er vedtatt eller i det alt vesentlige er vedtatt på balansedagen, og som antas å skulle benyttes når den utsatte skattefordelen realiseres eller når den utsatte skatten gjøres opp. Utsatt skattefordel balanseføres i den grad det er sannsynlig at fremtidig skattbar inntekt vil foreligge, og at de midlertidige forskjellene kan fratrekkes i denne inntekten. Utsatt skattefordel vurderes mot framtidige forventede skattemessige resultater og verdsettes separat.

2.20. PENSJONSFORPLIKTELSE OG ANDRE KOMPENSASJONSORDNINGER

Pensjon

Pensjonsordningene er generelt finansiert gjennom innbetalinger til Statens Pensjonskasse, fastsatt basert på periodiske aktuarberegninger. Konsernet har en ytelsesbasert pensjonsordning. En ytelsesplan er en ordning hvor arbeidsgiver forplikter seg til periodiske pensjonsytelser til den ansatte når vedkommende blir pensjonist. Pensjonsutbetalingen er avhengig av flere faktorer, som mellom annet antall år ansatt i selskapet og lønn.

Den balanseførte forpliktelsen knyttet til ytelsesplaner er nåverdien av de definerte ytelsene på balansedatoen minus virkelig verdi av pensjonsmidlene. Pensjonsforpliktelsen beregnes årlig av en uavhengig aktuar ved bruk av en lineær opptjeningsmetode. Nåverdien av de definerte ytelsene bestemmes ved å diskontere estimerte fremtidige utbetalinger med renten på en obligasjon utstedt av et selskap med høy kredittverdighet (eller langsiktig statsobligasjonsrente) i den samme valuta som ytelsene vil bli betalt og med en løpetid som er tilnærmet den samme som løpetiden for den relaterte pensjonsforpliktelsen.

Endringer i forutsetninger, grunnlagsdata og pensjonsplanens ytelser som gir opphav til regnskapsmessig tap eller gevinst føres direkte mot egenkapitalen.

Pensjonsordningen er ikke direkte fondsbasert. Utbetalingen av pensjoner er garantert av den norske stat (pensjonslovens §1). Det blir simulert en forvaltning av tildelte pensjonsmidler («fiktivt fond») som om disse midlene er plassert i langsiktige statsobligasjoner. Pensjonsordningen kan ikke flyttes på samme måte som en privat pensjonsordning og det forutsettes at pensjonsordningen videreføres i SPK. I simuleringen legges det til grunn at obligasjonene holdes til tidspunkt for utløp. Pensjonsmidlene verdsettes derfor til bokført verdi.

Ventelønn

Fram til 2005 hadde ansatte rett til ventelønn etter tjenestemannsloven hvis man ble oppsagt, uten egen skyld. Den balanseførte forpliktelsen knyttet til ventelønn er definert som nåverdien av de definerte ytelsene på balansdatoen.

2.21. AVSETNINGER

En avsetning regnskapsføres når konsernet har en forpliktelse (rettslig eller selvpålagt) som en følge av en tidligere hendelse, det er sannsynlig (mer sannsynlig enn ikke) at det vil skje et økonomisk oppgjør som følge av denne forpliktelsen og beløpets størrelse kan måles pålitelig. Hvis effekten er betydelig, beregnes avsetningen ved å neddiskontere forventede fremtidige kontantstrømmer med en diskonteringsrente før skatt som reflekterer merkedets prissetting av tidsverdien av penger og, hvis relevant, risikoer spesifikt knyttet til forpliktelsen.

Avsetning for tapsbringende kontrakter innregnes når konsernets forventede inntekter fra en kontrakt er lavere enn uunngåelige kostnader som påløp for å innfri forpliktelsene etter kontrakten.

2.22. INNTEKTSFØRING

Inntekter ved salg av tjenester vurderes til virkelig verdi, netto etter fradrag for merverdiavgift, returer, rabatter og avslag. Konserninternt salg elimineres. Inntekter resultatføres som følger (konsernets inntekter kommer i hovedsak fra luftfartsavgifter og utleie av eiendom):

2.22.1. Salg av luftfarts- og eiendomstjenester

Salg av tjenester resultatføres i den perioden tjenesten utføres. Inntekter ved utleie av fast eiendom resultatføres over leieavtalens løpetid. Inntekt ved salg

av eiendom resultatføres i den periode risiko og kontroll er overført til kjøper. Som hovedregel innebærer dette at inntekten anses opptjent på overtakelsestidspunktet.

2.22.2. Inntekt fra utbytte

Utbytteinntekter resultatføres når rett til å motta betaling oppstår.

2.23. UTBYTTE

Utbyttebetalinger til selskapets aksjonær klassifiseres som gjeld når utbyttet er fastsatt av generalforsamlingen.

2.24. BETINGEDE FORPLIKTELSER OG EIENDELER

Betingede forpliktelser er ikke regnskapsført i årsregnskapet. Det er opplyst om vesentlige betingede forpliktelser med unntak av betingede forpliktelser hvor sannsynligheten for forpliktelsen er lav. En betinget eiendel er ikke regnskapsført i årsregnskapet, men opplyst om dersom det foreligger en viss sannsynlighet for at en fordel vil tilflyte konsernet.

2.25. HENDELSER ETTER BALANSEDAGEN

Ny informasjon etter balansedagen om selskapets finansielle stilling på balansedagen er hensyntatt i årsregnskapet. Hendelser etter balansedagen som ikke påvirker selskapets finansielle stilling på balansedagen, men som vil påvirke selskapets finansielle stilling i fremtiden er opplyst om dersom dette er vesentlig.

Note 3: Finansielle risikofaktorer

Beløp i MNOK

Konsernets aktiviteter medfører ulike typer finansiell risiko: markedsrisiko (inkludert valutarisiko, virkelig verdi renterisiko, flytende rente risiko og prisrisiko), kredittrisiko og likviditetsrisiko. Konsernets overordnede risikostyringsplan fokuserer på å minimalisere de potensielle negative effektene på konsernets finansielle resultater. Konsernet benytter finansielle derivater for å sikre seg mot visse risikoer.

Risikostyringen for konsernet ivaretas av en sentral finansavdeling i overensstemmelse med retningslinjer godkjent av styret. Konsernets finansavdeling identifiserer, evaluerer og sikrer finansiell risiko i nært samarbeid med de ulike driftsenhetene. Det er etablert retningslinjer som regulerer den overordnede risikostyringen samt spesifikke områder som valutarisiko, renterisiko, kredittrisiko, bruk av finansielle derivater og øvrige finansielle instrumenter samt investering av overskuddslikviditet.

MARKEDSRISIKO

(i) Valutarisiko

Konsernet og Avinor AS er eksponert for valutasvingninger knyttet til verdien av norske kroner relativt mot andre valutaer pga inntekter og utgifter i utenlandsk valuta. Konsernet inngår terminkontrakter for å redusere valutarisikoen i kontantstrømmer nominert i utenlandsk valuta.

Konsernet og Avinor AS er hovedsakelig eksponert mot EUR.

Valutastrategien til konsernet tilser at man skal minimere valutarisiko.

Valutainntekter selges forward i den grad de ikke skal brukes til direkte valutautbetalinger i egen kontantstrøm. Konsernet er derfor lite sensitiv for endringer i valutakurs.

(ii) Renterisiko

Konsernet er eksponert for renterisiko gjennom sine finansieringsaktiviteter (se note 17). Deler av den rentebærende gjelden har flytende rentebetingelser som innebærer at konsernet er påvirket av endringer i rentenivået.

Formålet med konsernets styring av renterisiko er å redusere rentekostnadene og på samme tid holde volatiliteten på fremtidige rentebetalinger innenfor akseptable rammer. Konsernets strategi er at konsernet skal ha maksimalt 75 prosent av totale lån (eksklusive fastrentedelen av statslån) og framtidige lån knyttet til styregodkjente prosjekter til flytende rente og maksimalt 75 prosent til fast rente. Konsernet benytter ulike derivater for å justere den effektive renteeksponering. Alle rentederivater er tilpasset løpetid og øvrige betingelser for spesifikke lån. Hensyntatt rentederivater har konsernet 40 prosent langsiktig NIBOR-basert gjeld til fast rente. Medregnes fastrentedelen av statslånet har konsernet en fastrenteandel på den langsiktige gjelden på 87 prosent.

Per 31.12.08 hadde konsernet renteswapavtaler pålydende MNOK 1796, der konsernet mottar en variabel NIBOR-rente og betaler en fast rente på 5,65 prosent av pålydende. Renteswappene benyttes til å sikre seg mot resultatssvingninger som følge av endringer i rentenivået. De sikrede lånene og renteswap avtalene har like betingelser.

Alle renteswapper er sikring for enten virkelig verdi eller kontantstrøm. Alle renteswapper er balanseført til virkelig verdi. Følgende tabell viser konsernets sensitivitet for potensielle endringer i rentenivået. Beregningen hensyntar alle rentebærende instrumenter og tilhørende rentederivater.

Avinor konsern	Endring i rentenivået i basispunkter	Effekt på resultat før skatt	Effekt på egenkapitalen
2008	+50	8,6	26,9
	-50	-8,9	-27,8
2007	+50	10,0	17,1
	-50	-10,3	-17,9

Avinor AS	Endring i rentenivået i basispunkter	Effekt på resultat før skatt	Effekt på egenkapitalen
2008	+50		8,1
	-50		-8,3
2007	+50	I/A	I/A
	-50	I/A	I/A

Basert på de finansielle instrumentene som eksisterte per 31. desember 2008 vil en økning på 0,5 prosent i rentenivået redusere konsernets resultat før skatt med MNOK 8,6 (2007: MNOK 10).

Gjennomsnittlig effektiv rente på finansielle instrumenter var som følger	2008 (%)	2007 (%)
Kassekreditt	6,10	4,90
Statslån	4,64	4,93
Banklån	6,10	5,38

Avinor AS har et innlån per 31.12.08 på MNOK 67,6, ut over trekk på kassekreditt med MNOK 150,5.

(iii) Kraftprisrisiko

Avinor er forbruker av elektrisk kraft. Det er inngått finansielle og fysiske kontrakter via Nord Pool for å sikre deler av kraftforbruket. Per 31.12.08 er det inngått kontrakter som dekker det meste av forventet forbruk i 2009 og deler av 2010. Kontraktene inngår ikke i noen regnskapsmessig sikringsrelasjon. Kraftkjøp skjer i Euro. Virkelig verdi av inngåtte kraftkontrakter er beregnet til MNOK -6,1 basert på valutakurs per 31.12.08.

Sensivitetsanalyse per 31.12.08

Avinor konsern	Estimert forbruk GWh	Markedspris 31.12.08	Effekt resultat før skatt (MNOK) ved 20 % endring i kraftpris
Levering 2009	187	76,7	1,3
Levering 2010	187	69,9	14,0
Levering 2011	187	70,2	14,0
Avinor AS	Estimert forbruk GWh	Markedspris 31.12.08	Effekt resultat før skatt (MNOK) ved 20 % endring i kraftpris
Levering 2009	108	76,7	0,1
Levering 2010	108	69,9	8,0
Levering 2011	108	70,2	8,1

KREDITTRISIKO

Konsernet har i det vesentlige kredittrisiko knyttet til flyselskap og luftfartsrelaterte næringer.

Konsernet har kredittrisiko knyttet til tre vesentlige kunder. Det har ikke vært problemer med oppgjør fra disse kundene.

Konsernet har retningslinjer for å påse at kreditt kun som regel gis til kunder som ikke har hatt vesentlige problemer med betaling tidligere.

Konsernet har ikke garantert for tredjeparters gjeld.

Maksimal risikoeksponering er representert ved balanseført verdi av de finansielle eiendelene, inkludert derivater, i balansen. Da motparten i derivathandelen normalt er banker og kraftbørsen anses kredittrisikoen knyttet til derivater for å være liten. Konsernet anser sin maksimale risikoeksponering å være balanseført verdi av balanseført verdi av kundefordringer og andre omløpsmidler (se note 13). Konsernet har ingen vesentlig forfalte kundefordringer (se note 13).

LIKVIDITETSRISIKO

Likviditetsrisiko er risikoen for at konsernet ikke vil være i stand til å betjene sine finansielle forpliktelser etter hvert som de forfaller. Konsernets strategi for å håndtere likviditetsrisiko er å ha tilstrekkelig med likvider til enhver tid for å kunne innfri sine finansielle forpliktelser ved forfall, både under normale og ekstraordinære omstendigheter, uten å risikere uakseptable tap. Ubenyttede kredittmuligheter er omtalt i note 14.

Følgende tabell viser en oversikt over forfallsstrukturen for konsernets finansielle forpliktelser, basert på udiskonterte kontraktuelle betalinger. Ved tilfeller der motparten kan kreve tidligere innløsning, er beløpet gjengitt i den tidligste perioden betaling kan kreves fra motpart. Dersom forpliktelser kan kreves innløst på forespørsel er disse inkludert i første kolonne (under 1 måned):

Avinor konsern	Gjenværende periode					Totalt
	Under 1 måned	1–3 måneder	3–12 måneder	1–5 år	Mer enn 5 år	
31.12.08						
Rentebærende stats- og banklån	2,1	16,7	689,0	2 766,7	5 313,8	8 788,3
Andre forpliktelser	1,0	1,9	17,5	31,3	17,1	68,8
Leverandørgjeld	447,0	205,0				652,0
31.12.07						
Rentebærende stats- og banklån	1,3	17,5	720,6	2 904,0	6 104,1	9 747,5
Andre forpliktelser	2,1	4,2	19,1	51,3	11,8	88,5
Leverandørgjeld	286,0	185,0				471,0
Avinor AS						
31.12.08						
Rentebærende stats- og banklån	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Andre forpliktelser	1,0	1,9	17,5	31,2	17,1	68,7
Leverandørgjeld	122,7	264,8				387,4
31.12.07						
Rentebærende stats- og banklån	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Andre forpliktelser	2,1	4,2	18,0	51,3	11,8	87,4
Leverandørgjeld	134,4	177,7				312,1

Se note 17 for informasjon om langsiktige lån.

ANDRE NOTEOPPLYSNINGER

Virkelig verdi av derivater som er utpekt som sikringsinstrumenter er regnskapsført som andre omløpsmidler/annen kortsiktig gjeld eller andre langsiktige eiendeler/ annen langsiktig gjeld avhengig av forfallstidspunktet til det tilhørende sikringsobjektet.

Renteswappene har en løpetid mellom 0,5 og 10 år.

KAPITALSTRUKTUR OG EGENKAPITAL

Hovedformålet for konsernets forvaltning av kapitalstrukturen er å sikre at konsernet opprettholder en god kreditt-rating og dermed rimelige lånebetingelser hos långivere, som står i et rimelig forhold til den virksomhet som drives.

Konsernet forvalter sin kapitalstruktur og gjør nødvendige endringer i den basert på en løpende vurdering av de økonomiske forhold virksomheten drives under, og de utsikter man ser på kort og mellomlang sikt.

Vedtektenes §11 stiller følgende begrensning i finansieringen: Langsiktige lån til finansiering av anleggsmidler kan tas opp innenfor en ramme som sikrer at konsernets egenkapital ikke kan underskride 40 prosent av konsernets til enhver tid bokførte rentebærende langsiktige lån og egenkapital.

Netto rentebærende gjeld er definert som rentebærende gjeld (kort og lang) og leverandørgjeld minus kontanter. Egenkapital omfatter innskutt og opptjent egenkapital.

Avinor konsern	2008	2007
Rentebærende gjeld	6 547,4	6 862,8
Leverandørgjeld	652,0	471,0
Kontanter	-53,2	-1 136,9
Netto gjeld	7 146,2	6 196,9
Egenkapital	9 284,6	9 119,8
Sum EK og netto gjeld	16 430,8	15 316,7
Gjeldsgrad	43,5 %	40,5 %
Avinor AS	2008	2007
Rentebærende gjeld	63,4	66,8
Leverandørgjeld	387,4	312,1
Kontanter	17,6	-1 011,6
Netto gjeld	468,4	-632,7
Egenkapital	8 039,2	7 832,1
Sum EK og netto gjeld	8 507,6	7 199,4
Gjeldsgrad	5,1 %	I/A

VURDERING AV VIRKELIG VERDI

Virkelig verdi av valuta terminkontrakter er fastsatt ved å benytte markedsverdi på balansedagen. For alle ovennevnte derivater er virkelig verdi bekreftet av den finansinstitusjon som selskapet har inngått avtalene med.

Følgende av selskapets finansielle instrumenter er ikke verdsatt til virkelig verdi: kontanter og kontantekvivalenter, kundefordringer, andre kortsiktige fordringer, kassekreditt og langsiktig gjeld.

Balanseført verdi av kontanter og kassekreditt er tilnærmet lik virkelig verdi på grunn av at disse instrumentene har kort forfallstid. Tilsvarende er balanseført verdi av kundefordringer og leverandørgjeld tilnærmet lik virkelig verdi da de inngås til «normale» betingelser. Virkelig verdi på langsiktig gjeld er beregnet ved bruk av noterte markedspriser eller ved bruk av rentebetingelser for gjeld med tilsvarende løpetid og kredittisiko. Under følger en sammenligning av balanseførte verdier og virkelig verdi for konsernets finansielle instrumenter.

Avinor konsern	2008	
	Balanse ført verdi	Virkelig verdi
Rentebærende gjeld		
Statslån	5 087,0	5 278,0
Banklån	1 402,0	1 402,0

Note 4: Viktige regnskapsestimater og antakelser/forutsetninger

Beløp i MNOK

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet i henhold til IFRS har selskapets ledelse benyttet estimater basert på beste skjønn og forutsetninger som er vurdert å være realistiske. Det vil kunne oppstå situasjoner eller endringer i markedsforhold som kan medføre endrede estimater, og dermed påvirke selskapets eiendeler, gjeld, egenkapital og resultat.

VIKTIGE REGNSKAPSESTIMATER OG ANTAKELSER/FORUTSETNINGER

Selskapets mest vesentlige regnskapsestimater/antagelser og forutsetninger er knyttet til følgende poster

- Verdssettelse utsatt skattefordel
- Virkelig verdi på varige driftsmidler
- Netto pensjonsforpliktelser

VIKTIGE SKJØNNSMESSIGE VURDERINGER VED ANVENDELSE AV ENHETENS REGNSKAPSPRINSIPPER

Netto utsatt skattefordel

Konsernet verdifulderer utsatt skattefordel separat etter reglene i IAS 12. Konsernet har vesentlige midlertidige forskjeller mellom regnskapsmessige og skattemessige verdier (se note 19). Dette medfører en vesentlig utsatt skattefordel. Det er foretatt en analyse av konsernets skatteposisjon, som viser at konsernet kan utnytte denne fordelene.

Impairment vurdering

Konsernet benytter reglene i IAS 36 i forbindelse med vurdering av verdifall på konsernets eiendeler. Konsernet vurderes under ett som en kontantstrømgenererende enhet (se note 2.1). Vurderingen krever stor grad av skjønn. Blant annet gjøres det vurdering av hvor lang periode verdifallet strekker seg over og hvor mye lavere virkelig verdi er enn anskaffelseskost, i tillegg til den finansielle stillingen og forventet utvikling i markedet, inkludert faktorer som operasjonelle og finansielle kontantstrømmer. Se note 6.

Netto pensjonsforpliktelse

Netto pensjonsforpliktelser er fastsatt basert på aktuarberegninger som bygger på forutsetninger blant annet knyttet til diskonteringsrente, fremtidig lønnsvekst, pensjonsreguleringer, forventet avkastning på pensjonsmidler, samt demografiske forhold om uførhet og dødelighet. Forutsetningen fastsettes basert på observerbare markedspriser og historisk utvikling i selskapet og samfunnet forøvrig. Endringer i forutsetningene vil ha betydelige effekter på den beregnede pensjonsforpliktelse-/kostnad. En økning i diskonteringsrenten på 1 prosent ville gi en reduksjon i pensjonskostnad og brutto pensjonsforpliktelse på cirka 25–30 prosent.

Note 5: Segmentinformasjon

Beløp i MNOK

Avinor konsernets virksomhet omfatter i dag flysikringstjenester og drift av i alt 46 lufthavner inklusiv Oslo Lufthavn Gardermoen. Driftssegmentene identifiseres basert på den rapportering konsernledelsen bruker når de gjør vurderinger av presentasjoner og lønnsomhet på et strategisk nivå. Segmentinformasjonen viser driftsresultat fordelt etter intern organisering i konsernet. For ledelsesformål er konsernet organisert i en flysikringsdivisjon, tre lufthavndivisjoner og ett datterselskap. Lufthavndivisjonene og datterselskapet er organisert etter størrelse på lufthavnene.

Segmentinformasjon som er formidlet til konsernledelsen for de rapporteringspliktige segmentene for regnskapsåret 2008

Avinor konsern 31.12.08	Oslo lufthavn	Store lufthavner	Mellomstore lufthavner	Regionale lufthavner	Flysikring	Felles/ufordelt	Eliminering	Sum
Luftfartsinntekter	1 557,1	1 256,1	339,9	121,5	845,6	0,0		4 120,2
Andre driftsinntekter	2 094,2	839,3	217,9	30,2	82,2	0,1		3 264,0
Konserninterne inntekter	61,6	99,2	40,4	8,5	648,3	341,6	-1 199,5	0,0
Sum driftsinntekter	3 712,9	2 194,6	598,2	160,3	1 576,1	341,7	-1 199,5	7 384,3
Lønn og andre personalkostnader	387,8	306,8	273,9	334,5	1 072,8	158,5		2 534,3
Av- og nedskrivninger	565,7	151,4	107,2	91,2	83,0	29,6		1 028,1
Andre driftskostnader	850,4	556,5	300,2	212,2	318,8	198,0		2 436,1
Konserninterne kostnader	389,5	371,5	218,0	136,9	56,0	27,6	-1 199,5	0,0
Sum driftskostnader	2 193,4	1 386,2	899,4	774,9	1 530,5	413,7	-1 199,5	5 998,5
ENHETSRESULTAT	1 519,5	808,4	-301,1	-614,6	45,5	-72,0	0,0	1 385,7
Konsernjustering avskrivninger (a)	164,7	-96,7	-50,9	-33,7	0,0	-1,1		-17,7
Konsernintern festeavgift (b)	226,1					-226,1		0,0
DRIFTSRESULTAT	1 910,3	711,7	-352,0	-648,3	45,5	-299,2	0,0	1 368,0
Varige driftsmidler	6 297,6	3 585,5	1 953,5	1 747,2	354,6	119,1		14 057,5

Avinor konsern 31.12.07	Oslo lufthavn	Store lufthavner	Mellomstore lufthavner	Regionale lufthavner	Flysikring	Felles/ufordelt	Eliminering	Sum
Luftfartsinntekter	1 414,0	1 139,3	316,0	111,5	737,7	0,0		3 718,5
Andre driftsinntekter	1 938,0	715,4	183,2	27,4	105,2	1,5		2 970,7
Konserninterne inntekter	155,5	84,3	19,3	0,3	575,9	226,3	-1 061,6	0,0
Sum driftsinntekter	3 507,5	1 939,0	518,5	139,2	1 418,8	227,8	-1 061,6	6 689,2
Lønn og andre personalkostnader	366,4	259,1	239,2	274,3	980,4	217,7		2 337,1
Av- og nedskrivninger	582,5	121,9	81,1	60,7	79,7	19,0		944,9
Andre driftskostnader	738,6	509,9	267,0	199,9	290,6	76,0		2 082,0
Konserninterne kostnader	367,5	335,0	189,0	110,3	50,8	9,0	-1 061,6	0,0
Sum driftskostnader	2 055,0	1 225,9	776,3	645,2	1 401,5	321,7	-1 061,6	5 364,0
ENHETSRESULTAT	1 452,5	713,1	-257,8	-506,0	17,3	-93,9	0,0	1 325,2
Konsernjustering avskrivninger (a)	164,7	-96,8	-50,9	-33,7	0,0	-1,0	0,0	-17,7
Konsernintern festeavgift (b)	226,1					-226,1		0,0
DRIFTSRESULTAT	1 843,3	616,3	-308,7	-539,7	17,3	-321,0	0,0	1 307,5
Varige driftsmidler	6 412,7	3 423,1	1 804,9	1 233,0	383,7	96,7	0,0	13 354,1

(a) Konsernjustering som følge av vurdering av åpningsbalanse per 01.01.03 til IFRS

(b) Konsernintern festeavgift for grunn Gardermoen tilgodeses Oslo Lufthavn AS i segmentrapporteringen.

Langsiktig finansiell gjeld omfatter statslån Oslo Lufthavn og særskilt finansiering av hotell- og parkeringshus. Gjeld benyttes ikke som styringsparameter av ledelsen på segmentnivå. Finansieringen for konsernet ivaretas av en sentral finansavdeling i overensstemmelse med retningslinjer godkjent av styret.

Salg mellom segmentene gjennomføres i henhold til armlengdeprinsippet. Ved rapportering av inntekt fra eksterne parter til konsernledelsen er måling av inntekt i overensstemmelse med målingen i resultatregnskapet.

Risikostyringen for konsernet ivaretas av en sentral finansavdeling i overensstemmelse med retningslinjer godkjent av styret. Konsernets finansavdeling identifiserer, evaluerer og sikrer finansiell risiko i nært samarbeid med de ulike driftsenhetene. Det etableres retningslinjer som regulerer den overordnede risikostyringen, samt spesifikke områder som valutarisiko, renterisiko, kredittisiko, bruk av finansielle derivater og øvrige finansielle instrumenter samt investering av overskuddslikviditet.

Note 6: Varige driftsmidler

Beløp i MNOK

Avinor AS	Tomter og grunn	Bygninger og annen fast eiendom	Banesystem	Transportmidler og fly	Inventar, maskiner med mer	Veier, anlegg med mer	Sum	Anlegg under utførelse	Sum varige driftsmidler
Per 1. januar 2007									
Anskaffelseskost	547,3	1 848,3	972,4	246,2	1 041,8	117,1	4 773,1	967,4	5 740,5
Akkumulerte av- og nedskrivninger	0,0	254,5	175,5	64,1	372,9	24,2	891,2	0,0	891,2
Balanseført verdi 01.01	547,3	1 593,8	796,8	182,1	668,8	93,0	3 881,9	967,4	4 849,3
Regnskapsåret 2007									
Balanseført verdi 01.01	547,3	1 593,8	796,8	182,1	668,8	93,0	3 881,9	967,4	4 849,3
Tilgang	16,2	258,0	178,2	64,8	160,6	32,5	710,3	737,0	1 447,3
Avgang	0,0	-6,6	0,0	-0,3	-0,4	0,0	-7,3	0,0	-7,3
Årets avskrivninger	0,0	84,2	57,2	23,6	149,5	11,7	326,2	0,0	326,2
Balanseført verdi 31.12	563,5	1 761,0	917,8	223,1	679,5	113,8	4 258,7	1 704,4	5 963,1
Per 31. desember 2007									
Anskaffelseskost	563,5	2 097,5	1 149,8	310,3	1 199,0	149,7	5 469,7	1 704,4	7 174,1
Akkumulerte av- og nedskrivninger	0,0	336,5	232,0	87,2	519,5	35,8	1 210,9	0,0	1 210,9
Balanseført verdi 31.12	563,5	1 761,0	917,8	223,1	679,5	113,8	4 258,7	1 704,4	5 963,1
Regnskapsåret 2008									
Balanseført verdi 01.01	563,5	1 761,0	917,8	223,1	679,5	113,8	4 258,7	1 704,4	5 963,1
Tilgang	50,5	391,8	635,5	95,3	244,2	54,8	1 472,1	211,9	1 684,0
Avgang	-0,1	-2,2	-3,9	-0,9	-1,8	0,0	-8,9	0,0	-8,9
Årets avskrivninger	0,0	110,4	78,5	31,7	186,6	20,8	428,0	0,0	428,0
Balanseført verdi 31.12	613,9	2 040,1	1 471,0	285,8	735,3	147,8	5 293,9	1 916,3	7 210,2
Per 31. desember 2008									
Anskaffelseskost	613,9	2 486,1	1 779,3	404,1	1 438,1	204,5	6 926,0	1 916,3	8 842,3
Akkumulerte av- og nedskrivninger	0,0	446,0	308,3	118,3	702,8	56,7	1 632,1	0,0	1 632,1
Balanseført verdi 31.12	613,9	2 040,1	1 471,0	285,8	735,3	147,8	5 293,9	1 916,3	7 210,2

Avinor konsern	Tomter og grunn	Bygninger og annen fast eiendom	Banesystem	Transportmidler og fly	Inventar, maskiner med mer	Veier, anlegg med mer	Sum	Anlegg under utførelse	Sum varige driftsmidler
Per 1. januar 2007									
Anskaffelseskost	1 682,0	7 235,9	3 205,8	446,0	2 874,9	828,3	16 272,8	1 357,3	17 630,1
Akkumulerte av- og nedskrivninger	0,0	1 058,9	657,7	193,3	1 517,0	250,7	3 677,6	0,0	3 677,6
Balanseført verdi 01.01	1 682,0	6 177,0	2 548,1	252,7	1 357,9	577,6	12 595,2	1 357,3	13 952,5
Regnskapsåret 2007									
Balanseført verdi 01.01	1 682,0	6 177,0	2 548,1	252,7	1 357,9	577,6	12 595,2	1 357,3	13 952,5
Tilgang	16,5	955,9	211,5	67,6	336,1	43,3	1 630,8	559,7	2 190,5
Avgang	0,0	-6,6	0,0	-0,2	-0,7	0,0	-7,5	0,0	-7,5
Årets avskrivninger	0,0	322,7	202,4	41,7	333,7	48,9	949,4	0,0	949,4
Balanseført verdi 31.12	1 698,5	6 803,6	2 557,2	278,3	1 359,6	571,9	13 269,1	1 917,0	15 186,1
Per 31. desember 2007									
Anskaffelseskost	1 698,5	8 183,0	3 416,6	512,4	3 204,5	871,5	17 886,5	1 917,0	19 803,5
Akkumulerte av- og nedskrivninger	0,0	1 379,4	859,4	234,1	1 844,9	299,5	4 617,3	0,0	4 617,3
Balanseført verdi 31.12	1 698,5	6 803,6	2 557,2	278,3	1 359,6	572,0	13 269,2	1 917,0	15 186,2
Regnskapsåret 2008									
Balanseført verdi 01.01	1 698,5	6 803,6	2 557,2	278,3	1 359,6	572,0	13 269,2	1 917,0	15 186,2
Tilgang	53,0	496,2	730,2	104,8	320,6	64,0	1 768,8	796,7	2 565,5
Avgang	-0,1	-2,2	-3,9	-1,0	-12,5	0,0	-19,8	0,0	-19,8
Årets avskrivninger	0,0	362,2	215,2	45,9	350,1	59,8	1 033,2		1 033,2
Balanseført verdi 31.12	1 751,4	6 935,3	3 068,3	336,2	1 317,6	576,2	13 985,0	2 713,7	16 698,7
Per 31. desember 2008									
Anskaffelseskost	1 751,4	8 676,0	4 140,7	615,6	3 468,5	935,5	19 587,8	2 713,7	22 301,5
Akkumulerte av- og nedskrivninger	0,0	1 740,7	1 072,5	279,4	2 150,9	359,4	5 602,9	0,0	5 602,9
Balanseført verdi 31.12	1 751,4	6 935,3	3 068,3	336,2	1 317,6	576,1	13 984,9	2 713,7	16 698,6
Økonomisk levetid		10–50 år	15–50 år	10–20 år	5–15 år	5–40 år			
Avskrivningsmetode	IA	Lineær	Lineær	Lineær	Lineær	Lineær			

BYGGELÅNSRENTER

Varige driftsmidler inkluderer byggelånsrenter i forbindelse med bygging av eiendeler over MNOK 50, med en byggeperiode på over ett år. Det er ikke balanseført byggelånsrenter i 2007 og 2008.

SIKKERHETSSTILLELSER

Balanseført verdi av tomter og fast eiendom som er pansatt som sikkerhet for banklån er MNOK 565,2 (2007: MNOK 589,9). I henhold til vedtektene er det ikke anledning til å stille pant i eiendeler knyttet til basisvirksomheten i konsernet.

LEIEAVTALER

Konsernet og morselskapet er leietaker under en finansiell leieavtale. Leieavtalen vedrører leie av rullebane. Leien er variabel og balanseført verdi og forpliktelser er derfor NOK 0 i samsvar med IAS 17.

FORUTSETNINGER LAGT TIL GRUNN VED BEREGNING AV GJENVINNBART BELØP

Som følge av observerte endringer i markedet for Avinors tjenester, ble det antatt at det forelå risiko for verdifall i forhold til balanseført verdi av konsernets driftsmidler per 31.12.08. I henhold til gjeldende regnskapsregler er det derfor foretatt en verditest av konsernets driftsmidler.

Hele virksomheten til Avinor er definert som en kontantstrømgenererende enhet (CGU). Avinors økonomimodell bygger på forutsetningen om full kryssubsidiering mellom lønnsomme og ulønnsomme flyplasser og virksomhetsområder (totalsystemet). Innenfor totalsystemet er det klart uttrykt en målsetning om at kommersielle aktiviteter skal utvikles for å bidra til finansiering av ulønnsomme aktiviteter (pålegg/samfunnsansvar) og reduksjon av avgiftsnivået. Med dette utgangspunktet vurderer Avinor at en løsning hvor hele konsernets virksomhet vurderes samlet regnskapsmessig (totalsystemet), gir korrekt regnskapsmessig presentasjon av den totale virksomheten.

Varige driftsmidler nedskrives til gjenvinnbart beløp når gjenvinnbart beløp er lavere enn eiendelens balanseførte verdi. Gjenvinnbart beløp er den høyeste verdi av den kontantgenererende enhets virkelige verdi fratrukket salgsutgifter og enhetens bruksverdi. Avinor beregner både virkelig verdi og bruksverdi med utgangspunkt i nåverdien av framtidige kontantstrømmer som forventes å oppstå fra eksisterende eiendeler. Bruksverdi er nåverdien av framtidige kontantstrømmer som forventes å oppstå fra eksisterende eiendeler.

Konsernets virksomhet utøves i sin helhet i Norge, nåverdien av kontantstrømmen estimeres derfor i NOK, deretter foretas det neddiskontering basert på et veid avkastningskrav relevant for Avinors virksomhet. Avkastningskravet tar utgangspunktet i renten på ti års norske statsobligasjoner som risikojusteres ut i fra Avinors forretningsrisiko. Kostnaden knyttet til gjeldsandelens i det veide avkastningskravet er basert på gjennomsnittlig markedsrente for Avinor. I nåverdiregningen foretatt i 2008 er diskonteringsrente etter skatt på 7,6 prosent.

Ved beregning av gjenvinnbart beløp per 31.12.08 er virkelige verdi fratrukket salgsutgifter benyttet. Virkelig verdi er beregnet med utgangspunkt i framtidige kontantstrømmer fra virksomheten, inkludert fremtidige kapasitetsøkende aktiviteter som terminal 2 på Gardermoen og utvidelse av terminalene på Flesland og Værnes.

Verdivurderingen er basert på forutsetninger om fremtidig utvikling i en rekke parametre. De viktigste forutsetningene som er benyttet ved beregning av gjenvinnbart beløp er:

	2009	2010	2011	2012	2013	2014
BNP fastlandsnorge	-1,7 %	0,9 %	2,6 %	3,4 %	3,5 %	3,0 %
Passasjervekst	-7,0 %	0,7 %	2,4 %	3,3 %	3,6 %	3,0 %
Konsumprisindeks	2,0 %	1,0 %	2,2 %	2,7 %	2,5 %	2,5 %
	2015	2016	2017	2018	2019	2020 - 2023
BNP fastlandsnorge	2,5 %	2,5 %	2,5 %	2,5 %	2,5 %	2,5 %
Passasjervekst	2,3 %	2,4 %	2,4 %	2,5 %	2,5 %	2,5 %
Konsumprisindeks	2,5 %	2,5 %	2,5 %	2,5 %	2,5 %	2,5 %

Det er tett korrelasjon mellom BNP fastlandsnorge og passasjerutvikling. Det legges opp til en realvekst i luftfartsavgifter og kostnader.

Beregningene inkluderer antatte investeringer med utgangspunkt i konsernets investeringsplaner, inkludert gjeldende myndighetskrav.

Forventet verdi av drift utover femten år fastsettes som en terminalverdi. I terminalverdien er det forutsatt en konstant vekst på 2,5 %. Investeringene i terminalverdien er estimert med utgangspunkt i et normalisert investeringsnivå.

Den gjennomførte verditesten av konsernets driftsmidler indikerer ikke at gjenvinnbart beløp er lavere enn bokført verdi pr 31.12.08.

SENSITIVITET VED ESTIMERING AV GJENVINNBART BELØP

Estimering av gjenvinnbart beløp baserer seg på antagelser om fremtidig utvikling på en rekke områder, angitt i tabellen ovenfor. I tillegg til de nevnte forutsetningene påvirkes gjenvinnbart beløp av investeringer i driftsmidler og renter. Dette innebærer at det vil hefte usikkerhet ved utfallet av beregningene. Avinor har gjennomført sensitivitetsanalyser hvor en har sett på hvilke konsekvenser ulike endringer i forutsetningene har på gjenvinnbart beløp.

I forhold til det som er lagt til grunn i nåverdiregningene vil gjenvinnbart beløp være mest sensitivt i forhold til fremtidige endringer i:

Pax; en endring på 1 % i forhold til forutsatt reduksjon i 2009 vil medføre en endring i gjenvinnbart beløp på i størrelsesorden MNOK +/- 1 050.

Avgiftsvekst; en endring på 1 % i forhold til forutsatt vekst vil medføre en endring i gjenvinnbart beløp på i størrelsesorden MNOK +/- 650.

Diskonteringsrente; en endring på 1,0 % i forhold til anvendt diskonteringsrente vil medføre en endring i gjenvinnbart beløp på i størrelsesorden MNOK +5 150/-3 367.

Note 7: Immaterielle eiendeler

Beløp i MNOK

Avinor AS/Avinor konsern

Internt genererte andre immaterielle eiendeler

Per 1. januar 2007

Anskaffelseskost	130,7
Akkumulerte av- og nedskrivninger	32,5
Balanseført verdi 01.01	98,2

Regnskapsåret 2007

Balanseført verdi 01.01	98,2
Tilgang	0,0
Årets avskrivninger	13,2
Balanseført verdi 31.12	85,0

Per 31. desember 2007

Anskaffelseskost	130,7
Akkumulerte av- og nedskrivninger	45,7
Balanseført verdi 31.12	85,0

Regnskapsåret 2008

Balanseført verdi 01.01	85,0
Tilgang	0,0
Årets avskrivninger	12,4
Balanseført verdi 31.12	72,6

Per 31. desember 2008

Anskaffelseskost	130,7
Akkumulerte av- og nedskrivninger	58,1
Balanseført verdi 31.12	72,6

Økonomisk levetid 10 år
Avskrivningsmetode Lineær

FORKLARING PÅ HVA ANDRE IMMATERIELLE EIENDELER ER

Andre immaterielle eiendeler inkluderer internt genererte og balanseførte utviklingskostnader for programvare og andre internt genererte kostnader som tilfredsstiller definisjonen for immaterielle eiendeler. Andre immaterielle eiendeler inkluderer internt genererte og balanseførte utviklingskostnader for programvare og andre internt genererte kostnader som tilfredsstiller definisjonen for immaterielle eiendeler.

Note 8: Datterselskap

Beløp i MNOK

Følgende datterselskaper er inkludert i det konsoliderte regnskapet

Direkte eide DS	Hjemland	Forretnings- kontor	Hoved- virksomhet	Eier-/ stemmeandel	Bokført verdi	Egenkapital 31.12.08	Resultat 2008
Oslo Lufthavn AS	Norge	Ullensaker	Flyplassdrift	100 %	467,8	1 034,2	809,4
Avinors Parkeringsanlegg AS	Norge	Oslo	Parkering	100 %	109,6	96,9	5,2
Flesland Eiendom AS	Norge	Oslo	Eiendom	100 %	12,1	6,4	2,8
Værnes Eiendom AS	Norge	Oslo	Eiendom	100 %	0,6	0,2	-2,0
Sola Hotel Eiendom AS	Norge	Oslo	Eiendom	100 %	0,1	0,1	0,0
Sum					590,2	1 137,8	815,4

Indirekte eide DS	Hjemland	Forretnings- kontor	Hoved- virksomhet	Eier-/ stemmeandel	Bokført verdi	Egenkapital 31.12.08	Resultat 2008
Oslo Lufthavn Eiendom AS	Norge	Ullensaker	Eiendom	100 %	89,8	112,3	39,5
Sum					89,8	112,3	39,5

Note 9: Finansielle instrumenter etter kategori

Beløp i MNOK

Følgende prinsipper for etterfølgende måling har blitt anvendt for finansielle instrumenter i balansen

Avinor AS per 31. desember 2008	Utlån og fordringer	Eiendeler vurdert til virkelig verdi over resultat	Derivater benyttet for sikringsformål	Sum
Eiendeler				
Konserninterne fordringer	1 854,2			1 854,2
Andre finansielle anleggsmidler	1,9			1,9
Kundefordringer	506,2			506,2
Andre fordringer	77,1			77,1
Bankinnskudd, kontanter og lignende	-17,6			-17,6
Sum	2 421,8	0,0	0,0	2 421,8

	Forpliktelses vurdert til virkelig verdi over resultat	Derivater benyttet for sikringsformål	Andre finansielle forpliktelses	Sum
Forpliktelses				
Konsernintern gjeld			1 131,6	1 131,6
Derivater	21,8	17,5		39,3
Annen langsiktig gjeld			63,4	63,4
Sum	21,8	17,5	1 195,0	1 234,3

Avinor AS per 31. desember 2007	Utlån og fordringer	Eiendeler vurdert til virkelig verdi over resultat	Derivater benyttet for sikringsformål	Sum
Eiendeler				
Konserninterne fordringer	1 780,1			1 780,1
Derivater		20,3		20,3
Andre finansielle anleggsmidler	2,6			2,6
Kundefordringer	472,1			472,1
Andre fordringer	69,8			69,8
Bankinnskudd, kontanter og lignende	-146,3			-146,3
Sum	2 178,3	20,3	0,0	2 198,6

	Forpliktelses vurdert til virkelig verdi over resultat	Derivater benyttet for sikringsformål	Andre finansielle forpliktelses	Sum
Forpliktelses				
Konsernintern gjeld			250,4	250,4
Derivater	1,3			1,3
Annen langsiktig gjeld			66,8	66,8
Sum	1,3	0,0	317,2	318,5

Avinor konsern per 31. desember 2008	Utlån og fordringer	Eiendeler vurdert til virkelig verdi over resultat	Derivater benyttet for sikringsformål	Sum
Eiendeler				
Derivater		0,6	2,0	2,6
Andre finansielle anleggsmidler	28,3			28,3
Kundefordringer	827,9			827,9
Andre fordringer	139,3			139,3
Bankinnskudd, kontanter og lignende	53,2			53,2
Sum	1 048,7	0,6	2,0	1 051,3

	Forpliktelses vurdert til virkelig verdi over resultat	Derivater benyttet for sikringsformål	Andre finansielle forpliktelses	Sum
Forpliktelses				
Lån fra Staten			5 249,1	5 249,1
Derivater	78,6	47,4		126,0
Annen langsiktig gjeld			860,2	860,2
Sum	78,6	47,4	6 109,3	6 235,3

Avinor konsern per 31. desember 2007	Utlån og fordringer	Eiendeler vurdert til virkelig verdi over resultat	Derivater benyttet for sikringsformål	Sum
Eiendeler				
Derivater		36,7	14,0	50,7
Andre finansielle anleggsmidler	21,7			21,7
Kundefordringer	801,5			801,5
Andre fordringer	112,4			112,4
Bankinnskudd, kontanter og lignende	1 136,9			1 136,9
Sum	2 072,5	36,7	14,0	2 123,2

	Forpliktelses vurdert til virkelig verdi over resultat	Derivater benyttet for sikringsformål	Andre finansielle forpliktelses	Sum
Forpliktelses				
Lån fra Staten			5 637,9	5 637,9
Derivater	8,0	32,1		40,1
Annen langsiktig gjeld			786,7	786,7
Sum	8,0	32,1	6 424,6	6 464,7

Note 10: Derivater

Beløp i MNOK

Eiendeler	Avinor AS			Avinor konsern		
	2008	2007	Endring	2008	2007	Endring
Renteswapper	0,0	0,0	0,0	2,0	14,1	-12,1
Valutaterminkontrakter	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Energikontrakter	0,0	20,3	-20,3	0,6	36,6	-36,0
Sum eiendeler	0,0	20,3	-20,3	2,6	50,7	-48,1
Gjeld	2008	2007	Endring	2008	2007	Endring
Renteswapper	17,5	0,0	17,5	102,1	38,8	63,3
Valutaterminkontrakter	17,2	1,3	15,9	17,2	1,3	15,9
Energikontrakter	4,6	0,0	4,6	6,7	0,0	6,7
Sum gjeld	39,3	1,3	38,0	126,0	40,1	85,9
Netto endring			-58,3			-134,0

SPESIFIKASJON AV NETTO ENDRING

Verdiendringer og andre tap/gevinster – netto	-40,8	-58,6
Renteswapper – resultatført som finanskostnad (se note 26)	0,0	-23,7
Renteswapper – ført mot egenkapitalen	-17,5	-51,7

Alle renteswapper er designert som kontantstrømsikring.

Valutatermin- og energikontraktene defineres ikke som regnskapsmessig sikringinstrument og er klassifisert som kortsiktig eiendel og/eller forpliktelse. Renteswappene er definert som regnskapsmessig sikringsinstrument og den virkelige verdien av sikringsinstrumentet er klassifisert som langsiktig eiendel eller forpliktelse hvis gjenværende løpetid på sikringsobjektet er mer enn 12 måneder og som kortsiktig eiendel eller forpliktelse hvis gjenværende løpetid på sikringsobjektet er mindre enn 12 måneder. Den ineffektive andelen av sikringen resultatføres.

Nominelt beløp på utestående valutaterminkontrakter per 31. desember 2008 er MNOK 152 (2007: MNOK 106).

Nominelt beløp på utestående energikontrakter per 31. desember 2008 er MNOK 72.

Den nominelle hovedstolen på utestående renteswapper per 31. desember 2008 var MNOK 1796 (2007: MNOK 1671).

Per 31. desember 2008 varierte den faste renten fra 4,31 prosent til 7,59 prosent (2007: 4,31 prosent til 7,59 prosent). Den flytende rentesatsen var NIBOR.

Gevinster og tap ført direkte i egenkapitalen (note 16) på renteswapper per 31. desember 2008 vil kontinuerlig reverseres i resultatregnskapet inntil banklånene er tilbakebetalt (note 17). Maksimal eksponering for kredittrisiko på rapporteringstidspunktet er virkelig verdi av derivater klassifisert som eiendeler i balansen.

Note 11: Andre finansielle anleggsmidler og investeringer i tilknyttede selskaper

Beløp i MNOK

	Avinor AS		Avinor konsern		
	2008	2007	2008	2007	
Andre langsiktige fordringer	1,9	2,6	26,7	20,1	
Sum	1,9	2,6	26,7	20,1	
	Avinor AS		Avinor konsern		Eierandel
	2008	2007	2008	2007	
Aksjer i tilknyttede selskaper					
Oslo Lufthavn Tele & Data AS	0,0	0,0	1,6	1,6	50 %
Sum	0,0	0,0	1,6	1,6	
SUM TOTALT	1,9	2,6	28,3	21,7	

ANDRE LANGSIKTIGE FORDRINGER

Andre langsiktige fordringer er ikke-derivate finansielle eiendeler med fastsatte betalinger som ikke omsettes i et aktivt marked. Virkelig verdi av andre finansielle anleggsmidler er i all vesentlighet lik bokført verdi.

Aksjer i tilknyttet selskap	2008	2007
Balanseført verdi 1.1	1,6	1,6
Andel av resultat før skattekostnad	1,6	0,0
Andre bevegelser i egenkapitalposter	-1,6	0,0
Balanseført verdi 31.12	1,6	1,6

Note 12: Varer

Beløp i MNOK

	Avinor AS		Avinor konsern	
	2008	2007	2008	2007
Innkjøpte varer for videresalg	12,6	12,5	12,6	16,9
Sum	12,6	12,5	12,6	16,9

Varelager består hovedsakelig av taxfreevarer for videresalg og flyfuel.

Note 13: Kundefordringer, andre kortsiktige fordringer

Beløp i MNOK

	Avinor AS		Avinor konsern	
	2008	2007	2008	2007
Kundefordringer	509,9	475,4	831,6	809,8
Avsetning til forventet tap	-3,7	-3,3	-3,7	-8,3
Bokført verdi kundefordringer	506,2	472,1	827,9	801,5
Årets konstaterte tap på kundefordringer	2,5	0,0	7,4	0,1

Virkelig verdi av kundefordringer er i all vesentlighet lik bokført verdi.
Tap på kundefordringer er klassifisert som andre driftskostnader i resultatregnskapet.

Endringen i avsetning for tap er som følger	Avinor AS		Avinor konsern	
	2008	2007	2008	2007
IB	3,3	3,8	8,3	8,8
Årets avsetning til tap på krav	3,7	3,3	3,7	8,3
Årets konstaterte tap	-2,5	0,0	-7,4	0,1
Reversert tidligere avsetning	-0,8	-3,8	-0,9	-8,9
UB	3,7	3,3	3,7	8,3

Kredittisiko og valutarisiko vedrørende kundefordringer er nærmere omtalt i note 3.

Per 31.12 hadde selskapet følgende fordeling mellom forfalte og ikke forfalte kundefordringer	Sum	Ikke forfalt				
			<30 d	30-60d	60-90d	>90d
2008	509,9	487,1	17,6	0,0	0,6	4,6
2007	475,4	467,7	1,1	1,1	0,2	5,3

Per 31.12 hadde konsernet følgende fordeling mellom forfalte og ikke forfalte kundefordringer	Sum	Ikke forfalt				
			<30 d	30-60d	60-90d	>90d
2008	831,6	785,8	37,5	0,0	0,6	7,7
2007	809,8	784,6	18,0	1,7	0,2	5,3

Spesifikasjon av kortsiktige fordringer	Avinor AS		Avinor konsern	
	2008	2007	2008	2007
Kundefordringer	506,2	472,1	827,9	801,5
Konserninterne fordringer	367,9	358,9	0,0	0,0
Fordringer tilknyttende selskaper	0,0	0,0	0,0	0,0
Påløpne ikke fakturerte inntekter	19,7	19,5	57,7	48,4
Forskuddsbetalte driftskostnader	50,9	47,8	58,3	51,2
Andre kortsiktige fordringer	6,5	2,5	23,3	12,8
Sum kortsiktige fordringer	951,2	900,8	967,2	913,9

Virkelig verdi av kortsiktige fordringer er i all vesentlighet lik bokført verdi.

Regnskapsført verdi av konsernets kundefordringer og andre fordringer i utenlandsk valuta	Avinor AS		Avinor konsern	
	2008	2007	2008	2007
Euro	91,8	71,7	91,8	71,7
Sum utenlandsk valuta	91,8	71,7	91,8	71,7

Note 14: Kontanter og kontantekvivalenter

Beløp i MNOK

	Avinor AS		Avinor konsern	
	2008	2007	2008	2007
Kontanter og bankinnskudd	-17,6	1 011,6	47,7	1 083,8
Kortsiktig plassering i bank	0,0	0,0	5,5	53,1
Sum	-17,6	1 011,6	53,2	1 136,9
I kontantstrømsoppstillingen omfatter kontanter og kontantekvivalenter følgende				
Kontanter og kontantekvivalenter	132,9	1 011,6	203,7	1 136,9
Kassekreditt	-150,5	0,0	-150,5	0,0
Sum	-17,6	1 011,6	53,2	1 136,9

Avinor konsernet har en trekkrettighet på MNOK 300 i bank. I tillegg har Oslo Lufthavn AS en statlig trekkrettighet på MNOK 100.

KONSERNKONTOSYSTEMET

Avinor konsernets likviditet er organisert i en konsernkontoordning. Avinor AS står som konsernkontoinehaver. Dette innebærer at kontantbeholdningene i Oslo Lufthavn AS, Oslo Lufthavn Eiendom AS og Avinors Parkeringsanlegg AS formelt sett er fordringer på Avinor AS, og at disse selskapene er solidarisk ansvarlig for de trekk som Avinor konsernet har gjort.

Note 15: Aksjekapital, aksjonærinformasjon, utbytte og resultat

Beløp i MNOK

	Antall aksjer	Pålydende	Aksje-kapital
Ordinære aksjer	540 010	0,01	5 400,1
Sum	540 010	0,01	5 400,1

Selskapet har betalt ut følgende utbytte på ordinære aksjer	2008	2007
NOK 600,91 per aksje i 2006		324,5
NOK 734,99 per aksje i 2007	396,9	
Sum	396,9	324,5

Foreslått utbytte til godkjenning i generalforsamlingen	2008	2007
Ikke regnskapsført som forpliktelse per 31.12		
NOK 734,99 per aksje		396,9
NOK 0,00 per aksje	0,0	
Sum	0,0	396,9

Resultat per aksje er beregnet ved å dele den delen av årsresultatet som er tilordnet selskapets aksjonærer med et veid gjennomsnitt av antall utstedte ordinære aksjer gjennom året.

	2008	2007
Årsresultat som er tilordnet selskapets aksjonærer – mor	791,1	364,2
Årsresultat som er tilordnet selskapets aksjonærer – konsern	765,1	731,3
Veid gjennomsnitt av antall utstedte aksjer	540 010	540 010

Samtlige aksjer eies av staten ved Samferdselsdepartementet.

Note 16: Egenkapital

Beløp i MNOK

Avinor AS	Aksjekapital	Overkursfond	Annen egenkapital ikke resultatført	Annen egenkapital	Sum
Egenkapital 01.01.07	5 400,1	504,5	665,8	1 062,7	7 633,1
Verdiendringer, netto etter skatt					
– Aktuarielle gevinster/tap på pensjonsforpliktelse			159,3		159,3
Årsresultat				364,2	364,2
Utbytte for 2006				-324,5	-324,5
Egenkapital 01.01.08	5 400,1	504,5	825,1	1 102,4	7 832,1
Kapitalnedsettelse		-504,5		504,5	0,0
Verdiendringer, netto etter skatt					
– Aktuarielle gevinster/tap på pensjonsforpliktelse			-174,5		-174,5
Kontantstrømsikring, netto etter skatt			-12,6		-12,6
Årsresultat				791,1	791,1
Utbytte for 2007				-396,9	-396,9
Egenkapital 31.12.08	5 400,1	0,0	638,0	2 001,1	8 039,2

Avinor konsern	Aksjekapital	Overkursfond	Annen egenkapital ikke resultatført	Annen egenkapital	Sum
Egenkapital 01.01.07	5 400,1	504,5	700,0	1 899,9	8 504,5
Verdiendringer, netto etter skatt					
– Aktuarielle gevinster/tap på pensjonsforpliktelse			192,8		192,8
Kontantstrømsikring, netto etter skatt			15,7		15,7
Årsresultat				731,3	731,3
Utbytte for 2006				-324,5	-324,5
Egenkapital 01.01.08	5 400,1	504,5	908,5	2 306,7	9 119,8
Kapitalnedsettelse		-504,5		504,5	0,0
Verdiendringer, netto etter skatt					
– Aktuarielle gevinster/tap på pensjonsforpliktelse			-163,7		-163,7
Kontantstrømsikring, netto etter skatt			-39,7		-39,7
Årsresultat				765,1	765,1
Utbytte for 2007				-396,9	-396,9
Egenkapital 31.12.08	5 400,1	0,0	705,1	3 179,4	9 284,6

Note 17: Lån

Beløp i MNOK

	Avinor AS		Avinor konsern	
	2008	2007	2008	2007
Langsiktige lån				
Statslån	0,0	0,0	5 249,1	5 637,9
Banklån	0,0	0,0	796,8	719,9
Lufthavnbygging AS	63,4	66,8	63,4	66,8
Sum langsiktig	63,4	66,8	6 109,3	6 424,6
Kortsiktige lån				
1. års avdrag langsiktig gjeld	4,2	0,0	438,1	438,2
Sum kortsiktig	4,2	0,0	438,1	438,2

Alle lån er i NOK.

Opplysninger om statslån, lån fra banker	Valuta	Effektiv rente
Statslån	NOK	4,64 %
Banklån	NOK	6,10 %

Den effektive rentesatsen er beregnet som et vektet gjennomsnitt ut fra lånenes relative størrelse. Se note 3 for beskrivelse av renterisiko.

Avdragsprofil lån	2009	2010	2011	2012	2013	Deretter	Sum
Statslån	388,9	388,9	388,9	388,9	388,9	3 304,6	5 249,1
Banklån	46,8	57,0	62,6	67,5	72,5	490,4	796,8
Annet	3,4	4,0	4,7	5,5	6,4	39,4	63,4

STATSLÅN

Lån regnskapsføres til virkelig verdi på utbetalingstidspunktet. I etterfølgende perioder regnskapsføres lån til amortisert kost ved bruk av effektiv rente. Lånet er delt inn i seks like store gjeldsbrev med forskjellige rentevilkår. Gjeldsbrev en til fem har en rente lik statens utlånsrente til forvaltningsbedrifter (gjennomsnittlig rente på fem års statsobligasjoner i perioden 01.10–30.09) med tillegg av 30 rentepunkter. Renten på ett av disse gjeldsbrevene fornyes hvert år. Renten på det siste gjeldsbrevet settes til tre, seks eller tolv måneders NIBOR med tillegg av 20 rentepunkter. Alle rentene betales etterskuddsvis per 31. desember. Lånet skal nedbetales over 20 år fom år 2002. Første avdrag ble betalt 30. juni 2002.

BANKLÅN

Lån regnskapsføres til virkelig verdi på utbetalingstidspunktet. I etterfølgende perioder regnskapsføres lån til amortisert kost ved bruk av effektiv rente. Avinors Parkeringsanlegg AS og Flesland Eiendom AS har avgitt negativ pantsettelseserklæring. Pantelånene i Oslo Lufthavn Eiendom AS er sikret med MNOK 478,9 (2007: MNOK 512,8) med pant i bygninger på festet tomt. Den bokførte verdien på pantsatte bygninger er MNOK 565,2 (2007: MNOK 589,9). I henhold til vedtektene er det ikke anledning til å stille pant i eiendeler knyttet til basisvirksomheten i konsernet.

TREKKRETTIGHET

Konsernet har en uutnyttet trekkrettighet i bank på MNOK 2000,0 til flytende rente, med utløp i 2011. Konsernet har også en uutnyttet trekkrettighet i Samferdselsdepartementet knyttet til låneavtale statslån på MNOK 100.

Note 18: Skattekostnader

Beløp i MNOK

Skattekostnad	Avinor AS		Avinor konsern	
	2008	2007	2008	2007
Betalbar skatt	234,6	230,1	360,6	273,1
For mye/lite betalt tidligere år	0,0	5,6	0,0	5,6
Endring i utsatt skatt	72,5	-191,3	-43,5	26,0
Sum skattekostnad	307,1	44,4	317,1	304,7
Avstemming av effektiv skattesats				
28 prosent skatt av resultat før skatt	307,5	114,4	303,0	290,1
Effekt av for mye/lite betalt tidligere år	0,0	5,6	0,0	5,6
Mottatt KB uten skatteeffekt	-13,2	0,0	0,0	0,0
Mottatt utbytte	0,0	-84,0	0,0	0,0
Permanente forskjeller (28 prosent)	3,4	1,6	4,7	2,2
Permanente forskjeller (28 prosent) Svalbard	9,4	6,8	9,4	6,8
Skattekostnad	307,1	44,4	317,1	304,7
Effektiv skattesats	28,0	10,9	29,3	29,4

Note 19: Utsatt skatt

Beløp i MNOK

Spesifikasjon av utsatt skattefordel og utsatt skatt

Avinor AS	01.01.08	Resultat	Egenkapital	31.12.08
Fordringer	-0,2	0,1	0,0	-0,2
Fordring konsernbidrag	-312,9	39,9	0,0	-273,0
Anleggsmidler	-1 387,6	53,1	0,0	-1 334,5
Avsetning etter god regnskapsskikk	-23,6	5,2	0,0	-18,4
Pensjoner	-447,7	-12,7	-67,9	-528,3
Gjeld konsernbidrag	3,8	0,0	0,1	3,8
Gevinst- og tapskonto	1,1	-1,7	0,0	-0,7
Finansielle instrumenter	5,4	-11,4	-4,9	-11,0
Netto utsatt skattefordel(-)/utsatt skatt	-2 161,7	72,5	-72,7	-2 162,2
Herav balanseført utsatt skattefordel	-2 172,0			-2 166,0
Herav balanseført utsatt skatteforpliktelse	10,3			3,8

	01.01.07	Resultat	Egenkapital	31.12.07
Fordringer	-0,8	0,6	0,0	-0,2
Fordring konsernbidrag	-47,7	-265,2	0,0	-312,9
Anleggsmidler	-1 441,7	54,1	0,0	-1 387,6
Avsetning etter god regnskapsskikk	-36,3	12,7	0,0	-23,6
Pensjoner	-515,8	6,1	62,0	-447,7
Gjeld konsernbidrag	1,0	0,0	2,7	3,8
Gevinst- og tapskonto	1,4	-0,3	0,0	1,1
Finansielle instrumenter	4,7	0,7	0,0	5,4
Netto utsatt skattefordel(-)/utsatt skatt	-2 035,1	-191,3	64,7	-2 161,7
Herav balanseført utsatt skattefordel	-2 042,3			-2 172,0
Herav balanseført utsatt skatteforpliktelse	7,1			10,3

	2008	2007
Utsatt skattefordel		
Utsatt skattefordel som reverserer om mer enn 12 måneder	-1 874,4	-1 835,3
Utsatt skattefordel som reverserer innen 12 måneder	-291,6	-336,7
	-2 166,0	-2 172,0
Utsatt skatteforpliktelse		
Utsatt skatt som reverserer om mer enn 12 måneder	0,0	6,6
Utsatt skatt som reverserer innen 12 måneder	3,8	3,8
	3,8	10,3
NETTO UTSATT SKATTEFORDEL(-)/UTSATT SKATT	-2 162,2	-2 161,7

Avinor konsern	01.01.08	Resultat	Egenkapital	31.12.08
Fordringer	-1,7	1,9	0,0	0,2
Anleggsmidler	-1 646,6	-9,3	0,0	-1 655,9
Avsetning etter god regnskapsskikk	-27,8	8,3	0,0	-19,5
Pensjoner	-526,0	-19,7	-63,6	-609,4
Gevinst- og tapskonto	-0,1	-1,6	0,0	-1,6
Finansielle instrumenter	3,3	-23,2	-15,3	-35,3
Netto utsatt skattefordel(-)/utsatt skatt	-2 199,0	-43,5	-78,9	-2 321,5
Herav balanseført utsatt skattefordel	-2 210,4			-2 324,8
Herav balanseført utsatt skatteforpliktelse	11,4			3,3

	01.01.07	Resultat	Egenkapital	31.12.07
Fordringer	-2,2	0,4	0,0	-1,7
Anleggsmidler	-1 641,4	-5,2	0,0	-1 646,6
Avsetning etter god regnskapsskikk	-51,3	23,4	0,0	-27,8
Pensjoner	-599,3	-1,7	75,0	-526,0
Gevinst- og tapskonto	-0,1	0,0	0,0	-0,1
Finansielle instrumenter	-11,8	8,9	6,1	3,3
Netto utsatt skattefordel(-)/utsatt skatt	-2 306,0	26,0	81,1	-2 199,0
Herav balanseført utsatt skattefordel	-2 314,3			-2 210,6
Herav balanseført utsatt skatteforpliktelse	8,0			11,4

	2008	2007
Utsatt skattefordel		
Utsatt skattefordel som reverserer om mer enn 12 måneder	-2 305,4	-2 180,9
Utsatt skattefordel som reverserer innen 12 måneder	-19,5	-29,7
	-2 324,8	-2 210,6
Utsatt skatteforpliktelse		
Utsatt skatt som reverserer om mer enn 12 måneder	3,3	11,4
Utsatt skatt som reverserer innen 12 måneder	0,0	0,0
	3,3	11,4

Note 20: Pensjoner

Beløp i MNOK

YTELSESPENSJON

Selskapet er pliktig til å ha tjenestepensjonsordning etter lov om obligatorisk tjenestepensjon. Selskapet pensjonsordning tilfredsstiller kravene i denne lov. Pensjonsordningen omfatter ytelser etter lov om Statens Pensjonskasse (Pensjonsloven). Ytelserne er alders-, uføre-, ektefelle og barnepensjon. I tillegg gjelder eventuelt beregningen for ytelser fra 62 år etter Avtalefestet Pensjon (AFP) for statlig sektor. Pensjonsytelsene samordnes med folketrygdens ytelser og eventuell tidligere opptjent rettighet fra offentlig ordning. Bruttopenjonene garanteres uavhengig av folketrygdens ytelser (bruttogarantien). Cirka 70 prosent av de ansatte har pensjonsordning som løper fra 62- eller 65-årsalder.

De negative estimatendringer i 2008 skyldtes i hovedsak at diskonteringsrenten redusert. I tillegg har det vært høyere lønns- og G-vekst enn forventet. Forventningene til framtidig lønnsvekst har imidlertid blitt redusert, noe som har motvirket den negative effekten på forpliktelsen. Utgifter knyttet til uføredekningen har vært en medvirkende årsak til det negative avviket på pensjonsmidler

En gruppe ansatte har rettigheter i kommunal pensjonskasse (KLP). Disse rettighetene samordnes med rettigheter i SPK. Den forventede kontantverdien av den påløpte pensjonsforpliktelsen i KLP er beregnet, med og uten tidligere tjenestetid. Deretter er nåverdi av pensjonsforpliktelsen beregnet basert opptjent på nåværende lønn, som et estimat av midlene plassert i KLP. Disse midlene overføres ikke til SPK-ordningen men refunderes i utbetalingene.

Alder	Forventet levealder		Dødssannsynlighet		Uføresannsynlighet	
	Mann	Kvinne	Mann	Kvinne	Mann	Kvinne
20	79	84	0,02 %	0,02 %	0,11 %	0,17 %
40	80	84	0,09 %	0,05 %	0,26 %	0,52 %
60	82	85	0,75 %	0,41 %	1,41 %	2,40 %
80	87	89	6,69 %	4,31 %	NA	NA

Årets pensjonskostnad	Avinor AS		Avinor konsern	
	2008	2007	2008	2007
Kostnader ved inneværende periodes pensjonsopptjening	210,2	188,9	256,1	229,0
Rentekostnad	162,6	157,9	191,0	185,7
Forventet avkastning på pensjonsmidlene	-122,9	-94,8	-144,2	-110,4
Ansattes to prosent innskudd	-25,9	-22,4	-28,9	-26,2
Administrasjonskostnader	3,5	3,1	4,1	3,7
Arbeidsgiveravgift	25,8	28,6	33,4	34,9
Årets pensjonskostnad (note 24)	253,3	261,3	311,5	316,7

Avinor AS	2008			2007		
Pensjonsforpliktelser og pensjonsmidler	Sikret	Usikret	Sum	Sikret	Usikret	Sum
Endring brutto pensjonsforpliktelse						
Pensjonsforpliktelse 1.1.	3 635,0	2,1	3 637,1	3524,0	2,5	3 526,5
Kostnad inneværende periodes pensjonsopptjening	210,1	0,1	210,2	188,8	0,1	188,9
Rentekostnad	162,5	0,1	162,6	157,9		157,9
Aktuariell gevinster og tap	228,9	-0,7	228,2	-205,5	-0,5	-206,0
Utbetaling pensjon/fripoliser	-47,6		-47,6	-30,2		-30,2
Brutto pensjonsforpliktelse 31.12	4 188,9	1,6	4 190,5	3 635,0	2,1	3 637,1
Endringer brutto pensjonsmidler						
Virkelig verdi pensjonsmidler 1.1	2235,5		2 235,5	1911,9		1 911,9
Avkastning på pensjonsmidler	122,9		122,9	94,8		94,8
Premieinnbetalinger	207,7		207,7	259		259,0
Aktuariell gevinster og tap	-40,6		-40,6			
Utbetaling av pensjoner/fripoliser	-47,7		-47,7	-30,2		-30,2
Virkelig verdi pensjonsmidler 31.12	2477,8	0,0	2 477,8	2 235,5	0,0	2 235,5
Netto pensjonsforpliktelse	1 711,1	1,6	1 712,7	1 399,5	2,1	1 401,6
Arbeidsgiveravgift av netto pensjonsforpliktelse	174,1		174,1	197,4		197,4
Netto balanseført pensjonsforpliktelse 31.12	1 885,2	1,6	1 886,8	1 596,9	2,1	1 599,0
Faktisk avkastning pensjonsmidler foregående år	107,0		107,0	96,1		96,1
Forventet premiebetaling neste år	219,6		219,6	259,1		259,1
Forventet utbetaling neste år	49,5		49,5	30,2		30,2

Avinor konsern	2008			2007		
Pensjonsforpliktelser og pensjonsmidler	Sikret	Usikret	Sum	Sikret	Usikret	Sum
Endring brutto pensjonsforpliktelse						
Pensjonsforpliktelse 1.1.	4 271,4	2,1	4 273,5	4 146,7	2,5	4 149,2
Kostnad inneværende periodes pensjonsopptjening	256,0	0,1	256,1	228,9	0,1	229,0
Rentekostnad	190,9	0,1	191,0	185,7	0,0	185,7
Aktuariell gevinster og tap	190,3	-0,7	189,6	-249,9	-0,5	-250,4
Utbetaling pensjon/fripoliser	-58,3		-58,3	-40,0	0,0	-40,0
Brutto pensjonsforpliktelse 31.12	4 850,3	1,6	4 851,9	4 271,4	2,1	4 273,5

Avinor konsern	2008			2007		
Pensjonsforpliktelse og pensjonsmidler	Sikret	Usikret	Sum	Sikret	Usikret	Sum
Endringer brutto pensjonsmidler						
Virkelig verdi pensjonsmidler 1.1	2 626,9		2 626,9	2 273,3	0,0	2 273,3
Avkastning på pensjonsmidler	144,2		144,2	110,4	0,0	110,4
Premieinnbetalinger	238,6		238,6	283,2	0,0	283,2
Aktuariell gevinster og tap	-66,0		-66,0			
Utbetaling av pensjoner/fripoliser	-58,4		-58,4	-40,0	0,0	-40,0
Virkelig verdi pensjonsmidler 31.12	2 885,3	0,0	2 885,3	2 626,9	0,0	2 626,9
Netto pensjonsforpliktelse	1 965,0	1,6	1 966,6	1 644,5	2,1	1 646,6
Arbeidsgiveravgift av netto pensjonsforpliktelse	209,6		209,6	231,9		231,9
Netto balanseført pensjonsforpliktelse 31.12	2 174,6	1,6	2 176,2	1 876,4	2,1	1 878,5
Faktisk avkastning pensjonsmidler foregående år	126,0		126,0	114,1		114,1
Forventet premiebetaling neste år	252,5		252,5	283,2		283,2
Forventet utbetaling neste år	60,6		60,6	40,0		40,0

Endringer i forpliktelsen	Avinor AS		Avinor konsern	
	2008	2007	2008	2007
Netto pensjonsforpliktelse 1.1	1 401,6	1 614,6	1 646,6	1 875,9
Resultatført pensjonskostnad (ekskl pensjonstrekk)	249,9	252,0	302,9	304,3
Premiebetalinger (ekskl adm kostnader)	-211,1	-262,1	-242,6	-286,9
Administrasjonskostnader	3,5	3,1	4,1	3,7
Estimatavvik mot egenkapital	268,8	-206,0	255,6	-250,4
Netto balanseført pensjonsforpliktelse 31.12	1 712,7	1 401,6	1 966,6	1 646,6

Ved beregning av pensjonskostnad og netto pensjonsforpliktelse er en rekke forutsetninger lagt til grunn. Diskonteringsrenten er fastsatt basert på observerte statsobligasjonsrenter i Norge med tillegg for løpetid. Pensjonsforpliktelsens gjennomsnittlige løpetid er beregnet til 37 år. Lønnsøkning, pensjonsregulering og G-regulering er basert på historiske observasjoner for selskapet, og basert på en forventet langsiktig inflasjon på 2,0 prosent.

	2008	2007
Diskonteringsrente	3,80 %	4,50 %
Avkastning på pensjonsmidler	5,50 %	5,30 %
Lønnsvekst	4,00 %	4,50 %
Pensjonsregulering	3,75 %	4,30 %
AFP -uttak	20,00 %	20,00 %
Gjennomsnittlig fratredelsesrate under 50	3,00 %	3,00 %
Gjennomsnittlig fratredelsesrate over 50	0,20 %	0,20 %

PENSJONSMIDLER

Premiefastsettelse og beregning av avsetninger til pensjonsytelser for pensjonsordning i SPK foretas etter ordinære aktuarielle prinsipper. Pensjonsordningen er ikke direkte fondsbasert. Utbetalingen av pensjoner er garantert av den norske stat (pensjonslovens §1). Det blir simulert en forvaltning av tildelte pensjonsmidler («fiktivt fond») som om disse midlene er plassert i langsiktige statsobligasjoner. Pensjonsordningen kan ikke flyttes på samme måte som en privat pensjonsordning og denne beregningen forutsetter at pensjonsordningen videreføres i SPK. I simuleringen legges det til grunn at obligasjonene holdes til tidspunkt for utløp. Pensjonsmidlene verdsettes derfor til bokført verdi.

Note 21: Annen avsetning for forpliktelser

Beløp i MNOK

Avinor AS	Ventelønn	Sluttavtaler flygeledere	Leiekontrakt	Annet	Sum
Balanse 1. januar 2008	34,2	8,3	44,9	2,6	90,0
Avsatt 2008	6,3	10,1	4,5	0,0	20,9
Reversert i 2008	0,0	-2,9	0,0	-0,5	-3,4
Benyttet i 2008	-4,4	-5,4	-27,5	-0,3	-37,6
Balanse 31. desember 2008	36,1	10,1	21,9	1,8	69,9

Avinor konsern	Ventelønn	Sluttavtaler flygeledere	Leiekontrakt	Annet	Sum
Balanse 1. januar 2008	34,2	8,3	44,9	2,6	90,0
Avsatt 2008	6,3	10,1	4,5	0,2	21,1
Reversert i 2008	0,0	-2,9	0,0	-0,5	-3,4
Benyttet i 2008	-4,4	-5,4	-27,5	-0,3	-37,6
Balanse 31. desember 2008	36,1	10,1	21,9	2,0	70,1

Kortsiktig del av annen avsetning for forpliktelser inngår i annen kortsiktig gjeld.

VENTELØNN

Avinors styre vedtok 04.12.03 en vesentlig restrukturering av konsernet, Take-off-05. Dette innebar blant annet en omfattende nedbemanning. Deler av nedbemanningen skjedde gjennom overgang til ventelønn.

I henhold til premisene for selskapsetableringen er de som var ansatt i Luftfartsverket den 31.12.02 og ansatt i Avinor AS omfattet av tjenestemannsloven §13 nummer 2 til nummer 6 om fortrinnsrett til statlige stillinger og ventelønnsrettigheter i en periode på tre år fra 01.01.03. Ventelønnsutgifter er forutsatt dekket av selskapet. Hvor lenge man har rett til ventelønn er avhengig av alder og ansiennitet ved fratreden. Avsetning for ventelønn er basert på forventninger om ventelønnsperiode basert på ovennevnte regler.

SLUTTAVTALE FLYGELEDERE

Gjennom forskriftsendring er det innført en reduksjon av operativ aldersgrense for flygeledere fra 65 til 60 år med virkning fra 01.01.04. Det er inngått avtale med enkeltpersoner om 72 prosent av normal lønn i perioden. Etter 60–62 år vil de gå over i ordinære pensjonsordninger.

LEIEKONTRAKT

Avinor AS endret lokalisering av hovedkontor i 2004 og i den forbindelse ble det avsatt til tap på leiekontrakt på gamle lokaler.

Note 22: Annen kortsiktig gjeld

Beløp i MNOK

	2008	Avinor AS 2007	2008	Avinor konsern 2007
Feriepenger	186,0	163,8	215,4	191,9
Forskudd fra kunder	48,3	44,6	126,5	111,8
Lønn og sosiale kostnader	66,8	75,9	74,5	82,6
Periodisering drifts- og investeringskostnader	197,0	217,1	323,8	288,3
Konsernintern gjeld	1 131,6	1 443,4	0,0	0,0
Øvrig kortsiktig gjeld	44,8	12,6	75,4	36,0
Sum	1 674,5	1 957,4	815,6	710,6

Note 23: Driftsinntekter

Beløp i MNOK

	2008	Avinor AS 2007	2008	Avinor konsern 2007
Traffikkinntekter				
Startavgift	804,6	772,0	1 458,2	1 385,7
Terminalavgift	401,1	376,1	858,5	813,5
Underveisavgift	845,5	737,7	845,5	737,7
Sikkerhetsavgift	512,0	419,1	958,1	781,6
Sum trafikkinnntekter	2 563,2	2 304,9	4 120,3	3 718,5
Salgs- og leieinntekter				
Leieinntekter	849,8	734,0	2 847,3	2 595,4
Salgsinntekter	284,2	282,6	402,4	372,4
Sum salgs- og leieinntekter	1 134,0	1 016,6	3 249,7	2 967,8
Andre driftsinntekter				
Konserninterne tjenester	356,9	318,1	0,0	0,0
Andre driftsinntekter	14,3	2,9	14,3	2,9
Sum andre driftsinntekter	371,2	321,0	14,3	2,9
SUM DRIFTSINNTEKTER	4 068,4	3 642,5	7 384,3	6 689,2

Note 24: Lønnskostnader, ansatte, godtgjørelser

Beløp i MNOK

	2008	Avinor AS 2007	2008	Avinor konsern 2007
Lønninger	1 632,2	1 446,9	1 904,7	1 708,1
Arbeidsgiveravgift	171,6	148,9	210,2	180,7
Pensjonskostnader	253,3	261,3	311,5	316,7
Andre ytelser	89,4	113,6	107,9	131,6
Sum lønnskostnader	2 146,5	1 970,7	2 534,3	2 337,1
Gjennomsnittlig antall årsverk	2 661	2 282	3 171	2 889

Ytelser til ledende personer	Konsernsjef	Styret
Lønn/honorar	1,9	1,8
Pensjonskostnader	0,3	0,0
Sum ytelser	2,2	1,8

Lønn og annen godtgjørelse til øvrig konsernledelse utgjør MNOK 12,3.

Det foreligger ingen forpliktelser til å gi daglig leder eller leder av styret særskilt vederlag ved opphør eller endring av ansettelsesforholdet eller vervet. Det foreligger heller ingen avtaler om bonus, overskuddsdeling eller aksjebasert avlønning.

Det er ikke ytet lån eller stilt garantier til daglig leder, styreleder eller andre nærstående parter.

Note 25: Andre driftskostnader

Beløp i MNOK

Spesifikasjon	Avinor AS		Avinor konsern	
	2008	2007	2008	2007
Leie lokaler/tomt	64,7	22,7	78,2	37,4
Drift/vedlikehold bygninger	157,4	141,1	318,0	263,4
Reparasjoner, vedlikehold driftsmateriell	198,4	156,9	348,2	297,0
Innleid kontrolltjeneste/security/vakthold	411,4	375,3	678,7	618,2
Meteorologiske tjenester	38,2	36,2	38,2	36,2
Konsulentbistand	107,5	92,4	139,8	129,9
Øvrige eksterne tjenester	187,7	137,2	272,0	209,2
Øvrige driftskostnader	378,7	453,5	401,0	416,7
Sum	1 544,0	1 415,3	2 274,1	2 008,0

Kostnadsførte honorar til revisor eks mva	Avinor AS		Avinor konsern	
	2008	2007	2008	2007
Lovpålagt revisjon	0,6	0,6	0,9	0,9
Andre attestasjonsoppgaver	0,0	0,0	0,0	0,0
Skatterådgivning	0,0	0,1	0,0	0,1
Regnskapsmessig bistand inkl IFRS	0,7	0,5	0,7	0,5
Sum revisjonshonorar	1,4	1,2	1,6	1,5

Note 26: Finansposter

Beløp i MNOK

	Avinor AS		Avinor konsern	
	2008	2007	2008	2007
Finansinntekter				
Renteinntekter på kortsiktig bankinnskudd	65,0	16,5	104,3	88,5
Renteinntekter på konserninterne fordringer	100,4	72,0	0,0	0,0
Andel resultat i tilknyttede selskaper (se note 11)	0,0	0,0	1,6	0,0
Mottatt konsernbidrag og utbytte	1 164,6	470,5	0,0	0,0
Valutagevinst på finansieringsaktiviteter	64,5	12,1	66,8	14,2
Virkelig verdi gevinst på finansielle instrumenter	0,0	0,0	0,0	26,1
Sum finansinntekter	1 394,5	571,1	172,7	128,8

	2008	Avinor AS 2007	2008	Avinor konsern 2007
Finanskostnader				
Rentekostnad lån	0,2	0,0	331,7	376,0
Renteeffekt av endring i avsetning	0,0	0,0	0,0	0,0
Rentekostnad på konsernintern gjeld	50,2	15,7	0,0	0,0
Rentekostnader annet	64,2	0,0	64,2	9,7
Virkelig verdi tap på finansielle instrumenter (se note 10)	0,0	0,0	23,7	0,0
– renteswap: kontantstrømsikring, overført fra EK	0,0	0,0	0,0	0,0
Valutatap på finansieringsaktiviteter	23,4	7,5	39,0	14,6
Sum finanskostnader	138,0	23,2	458,6	400,3
NETTO FINANSINTEKT/-KOSTNAD	1 256,5	547,9	-285,9	-271,5

Note 27: Betingede utfall og usikre forpliktelser

SAMARBEIDSAVTALE MELLOM FORSVARET OG AVINOR AS

Det foreligger en samarbeidsavtale mellom Forsvaret og Avinor med tilhørende lokale avtaler om fordeling av ansvar og utgifter på lufthavner hvor begge parter har aktivitet. Det har ikke skjedd endelig avregning for regnskapsårene 2005–2008 slik at løpende a-konto betalinger mellom partene har vært basert på 2004-tall. Avregning av disse årene antas å bli slutført i første halvdel av 2009. Forsvaret tok i 2007 initiativ til reforhandling av avtaleverket. Basert på mandat fra Samferdselsdepartementet og Forsvarsdepartementet pågår forhandlinger om nytt avtaleverk. Partene skal etter planen legge fram forslag til nytt avtaleverk i løpet av første halvår 2009. Regjeringsadvokaten har i brev av 11.03.09 konkludert med at Avinor skal betale Forsvaret for overtagelse av grunn på Værnes og Flesland Lufthavner. Verdien av den bruksrett som Avinor har hatt til grunnen skal hensyntas ved fastsettelse av vederlaget.

MILJØ

Avinor arbeider med å kartlegge status når det gjelder ytre miljø, spesielt fagområdet vann og grunn, i forhold til kravene fra forurensningsmyndighetene. Resultatet av dette arbeidet vil gi grunnlag til forbedringer som vil forhindre eller sterkt redusere skadelige miljøutslipp. Det er på nåværende tidspunkt ikke grunnlag for å estimere eventuelt framtidige utgifter knyttet til opprydding av forurensning når det gjelder ytre miljø.

SVALBARDSKATT

Ligningsmyndighetene har nektet fradrag for underskudd på Svalbard i inntekt på fastlandet. Begrunnelsen er at Svalbard er underlagt et eget skatteregime. Avinor har påklaget ligningen og hevder at driften på Svalbard er integrert med driften på fastlandet. Det er ikke tatt fradrag for underskuddet i ligningen. Se note 18.

Note 28: Forpliktelser

Beløp i MNOK

Morselskap og konsern har inngått kontrakter per balansedag for investeringer som ikke er medtatt i årsregnskapet. Inngåtte forpliktelser er som følger

	2008	Avinor AS 2007	2008	Avinor konsern 2007
Varige driftsmidler	324,3	289,1	668,6	553,4
Sum	324,3	289,1	668,6	553,4

Note 29: Nærstående parter

Beløp i MNOK

SAMFERDSELSDEPARTEMENTET

Som eier av Avinor AS er staten ved Samferdselsdepartementet (SD) en nærstående part. Avinor konsernet har et langsiktig lån fra staten. SD har overordnet myndighet knyttet til strukturen på flyplassnettet og luftfartsavgiftene. En eventuell nedleggelse av en lufthavn eller andre vesentlige endringer i lufthavnstrukturen skal forelegges SD. Endelig avgjørelse tas av Stortinget. Takstregulativet som bestemmer satser på luftfartsavgifter skal godkjennes av SD.

Kjøp av tjenester fra

Samferdselsdepartementet med underliggende organer	Avinor AS		Avinor konsern	
	2008	2007	2008	2007
	22,6	22,1	24,6	23,8

KONSRNSELKAP

Mellomværende med selskap i samme konsern

Avinor AS per 31.12.08	Oslo Lufthavn AS	Oslo lufthavn Eiendom AS	Avinors parkerings-selskap AS	Flesland Eiendom AS	Værnes Eiendom AS	Sum
Lån til foretak i samme konsern	1 371,3			55,0	60,0	1 486,3
Fordringer	345,5	1,0	15,1	3,1	3,2	367,9
Sum fordringer	1 716,8	1,0	15,1	58,1	63,2	1 854,2
Annen kortsiktig gjeld	1 029,9	44,5	23,9	32,7	0,6	1 131,6
Sum gjeld	1 029,9	44,5	23,9	32,7	0,6	1 131,6

Avinor AS per 31.12.07	Oslo Lufthavn AS	Oslo lufthavn Eiendom AS	Avinors parkerings-selskap AS	Flesland Eiendom AS	Værnes Eiendom AS	Sum
Lån til foretak i samme konsern	1 371,3			55,0	30,0	1 456,3
Fordringer	201,3	114,5	42,7	-0,2	0,6	358,9
Sum fordringer	1 572,6	114,5	42,7	54,8	30,6	1 815,2
Annen kortsiktig gjeld	1 339,3	93,1	6,9	3,8	0,3	1 443,4
Sum gjeld	1 339,3	93,1	6,9	3,8	0,3	1 443,4

Ansvarelig lånekapital til Oslo Lufthavn AS utgjør MNOK 1371,3 per 31.12.08. Det betales ordinært ikke avdrag på lånet. Renten på lånet fastsettes som gjennomsnittet av 12 måneders NIBOR per 15.02, 15.05, 15.08 og 15.11 hvert år. I tillegg legges en margin på 1,5 prosentpoeng.

Ansvarelig lånekapital til Flesland Eiendom AS og Værnes Eiendom AS utgjør henholdsvis MNOK 55 og MNOK 60 per 31.12.08. Det betales ordinært ikke avdrag på lånene. Renten på lånene er fastsatt til Norges Banks foliorente per 31.12 året før det angjeldende året.

Det er belastet en festeavgift på MNOK 226,1 mellom Avinor AS og Oslo Lufthavn AS.

Note 30: Forklaring overgang til IFRS Avinor konsern

Beløp i MNOK

GENERELL INFORMASJON

Dette er konsernets første konsernregnskap avlagt i henhold til IFRS.

Gjennom EU-regulativ (550/2004) er det lagt føring på at IFRS skal legges til grunn for beregning av kostbasen for «air navigation services» inkludert grunnlaget underveisavgiften. Med dette utgangspunktet vedtok konsernstyret den 6. desember 2007 at konsernet og Avinor AS skal benytte IFRS som regnskapsprinsipp med virkning fra 2008. Alle sammenlignbare tall til foregående regnskapsår, det vil si 2007, må også omarbeides i henhold til IFRS. Dette betyr at åpningsbalansen per 1. januar 2007 må omarbeides til IFRS.

Nedenfor beskrives de viktigste regnskapsmessige konsekvensene av overgangen fra NGAAP (Norwegian Generally Accepted Accounting Principles) til IFRS.

Omarbeidelsen er foretatt ut ifra gjeldende regler per 1. januar 2008 i henhold til IFRS.

Vedlagt følger talloppstilling som viser konsernets balanse per 1. januar 2007, resultatregnskap 2007 og balanse per 31. desember 2007.

VESENTLIGE ENDRINGER I REGSKAPET SOM FØLGE AV OVERGANG 1. JANUAR 2007 OG FOR REGSKAPSÅRET 2007

De nye prinsippene medfører flere vesentlige endringer i konsernets regnskapstall. Endringer i noen av hovednøkkeltallene er

	IFRS	NGAAP
Resultat etter skatt 2007	731,3	645,4
Totalkapital 01.01.07	19 293,9	22 409,5
Totalkapital 31.12.07	19 610,2	22 615,0
Egenkapital 01.01.07	8 504,5	7 480,1
Egenkapital 31.12.07	9 119,8	7 728,1

Resultatet for 2007 justeres opp med MNOK 86,2, endringen er spesifisert nedenfor i avsnitt «Endring i resultatregnskapet for 2007».

Totalkapitalen reduseres hovedsakelig som følge av endrede prinsipper for presentasjon av verdiene av rutenett.

Kontantstrømoppstillingen endres i ubetydelig grad som følge av overgangen.

PRESENTASJON – ENDRING I OPPSTILLINGSPLANER

Følgende endringer i oppstillingsplaner og reklassifiseringer av poster er gjennomført

- Utbytte for inntektsåret inngår i egenkapitalen inntil beslutning om utdeling er fattet av generalforsamlingen.
- Egenutviklet IT-system omklassifiseres fra varig driftsmiddel til immateriell eiendel.
- Finansposter består hovedsakelig av renter knyttet til innskudd og lån. Øvrige finansinntekter og kostnader som tidligere ble presentert som finansposter, inngår heretter i driftsresultatet på linjen for «Verdiendringer og andre tap/gevinster – netto».

VALG AV PRINSIPPER I ÅPNINGSBALANSEN

Åpningsbalansen per 1. januar 2007 er utarbeidet i tråd med IFRS 1, og danner grunnlag for senere rapportering i henhold til IFRS. I henhold til IFRS 1 skal implementeringen omfatte alle vedtatte standarder på tidspunktet for overgang med tilbakevirkende kraft.

Ved implementering av IFRS er utgangspunktet i IFRS 1 at åpningsbalansen skal baseres på full retrospektiv anvendelse av IFRS. Fra denne hovedregelen er det gitt noen unntak og valgmuligheter hvor Avinor har valgt å benytte seg av følgende:

- For pensjoner er det valgt nytt prinsipp for behandling av estimatavvik i forhold til NGAAP. I samsvar med opsjonen i IFRS 1 p13c og 20, er estimatavvik ført direkte mot egenkapitalen i åpningsbalansen. (Tidligere ble estimatavvik ført mot resultatregnskapet).
- Avinor legger revidert IAS 23 (International Accounting Standards) til grunn for behandling av låneutgifter med plikt til å balanseføre låneutgifter relatert til investeringer.

NÆRMERE OM KONSEKVENSER AV PRINSIPVALG FOR DRIFTSMIDLER

Definisjon av kontantstrømgenererende enhet (CGU) og verdsettelse av driftsmidler i IFRS åpningsbalanse (CGU = Cash Generating Unit).

Avinors økonomimodell bygger på forutsetningen om full kryssubsidiering mellom lønnsomme og ulønnsomme flyplasser og virksomhetsområder (totalsystemet). Innenfor totalsystemet er det et klart uttrykt mål at lønnsomme/kommersielle aktiviteter skal utvikles for å bidra til finansiering av ulønnsomme aktiviteter (pålegg/samfunnsoppgaver), samt til reduksjon av nivået på luftfartsavgiftene. Med dette utgangspunktet vurderer Avinor at en løsning hvor hele konsernets virksomhet vurderes samlet regnskapsmessig, det vil si én CGU, gir korrekt regnskapsmessig presentasjon av virksomheten.

Som nevnt ovenfor, skal ved implementering av IFRS 1 åpningsbalansen baseres på full retrospektiv anvendelse av IFRS.

Dette har gitt følgende hovedprinsipper ved implementering:

Avinor AS

- Driftsmidler som ble tilført ved omdanning til aksjeselskap 01.01.03 er verdsatt som om IFRS ble anvendt fra dette tidspunktet. Verdsettelsen bygger på IFRS kompatibel anskaffelseskost per 01.01.03, som tilsvarer estimert gjenanskaffelsesverdi ved omdannelsen per 01.01.03. Estimert gjenanskaffelsesverdi er deretter nedjustert, slik at samlet verdi av driftsmidlene er innenfor estimert virkelig verdi. Nedjusteringen er prosentvis fordelt likt mellom driftsmidlene innenfor CGU-en.
- Driftsmidler anskaffet etter 01.01.03 er i IFRS åpningsbalanse videreført til opprinnelig kostpris redusert med avskrivninger i tråd med IAS 16.

Datterselskap

- I datterselskapenes selskapsregnskap er samtlige driftsmidler videreført til opprinnelig kostpris redusert med avskrivninger i tråd med IAS 16.

Avinor konsern

- Som følge av at konsernet anses å utgjøre en CGU, må nedjusteringen av driftsmidlenes verdi per 01.01.03 foretatt i selskapsregnskapet til Avinor AS, omfordeles mellom Avinor AS og datterselskapenes driftsmidler per 01.01.03 ved konsolidering. Denne omfordelingen gir en forskjell på balanseført verdi av driftsmidlene i Avinor AS mellom selskaps- og konsernregnskapet per 01.01.07 på MNOK 3401 (økning). Tilsvarende blir balanseført verdi av driftsmidlene i Oslo Lufthavn AS og Oslo Lufthavn Eiendom AS redusert med henholdsvis MNOK 3223 og 178. Denne omfordelingen påvirker balanseført verdi av driftsmidlene ved segmentrapportering, verdifordelingen mellom anleggs kategorier i konsernets anleggsnote, samt konsernets regnskapsmessige avskrivninger. Sistnevnte som en følge av en omfordeling mellom avskrivbare og ikke avskrivbare eiendeler. I tabellen nedenfor er estimert effekt knyttet til de omfordelte avskrivninger angitt innenfor de aktuelle driftsmidlenes resterende brukstid (tall i MNOK)

Selskap/År	2007–2020	2021–2025	Sum
Avinor AS	182,4	0,0	2 554,1
Oslo Lufthavn AS	-155,5	-155,5	-2 954,5
Oslo Lufthavn Eiendom AS	-9,2	-9,2	-175,7
Sum konsern	17,7	-164,7	-576,2

ENDRING I EGENKAPITALEN SOM FØLGE AV OVERGANG TIL IFRS

I tabellen nedenfor fremgår hvilke poster somer omarbeidet og som har virkning for egenkapitalen 1. januar 2007

	Brutto	Note
Egenkapital NGAAP 31.12.06	7 480,0	
Tilbakeføring av forpliktelse rutenett	4 937,7	1
Nedjustering varige driftsmidler	-4 801,4	2
Pensjonsforpliktelse	-1 089,5	3
Omklassifisering utbytte	324,5	4
Finansielle instrumenter	4,2	5
Netto utsatt skatt	1 649,0	6
Egenkapital IFRS 01.01.07	8 504,5	

Note 1 Forpliktelse rutenett (IAS 37)

Forpliktelse rutenett er ikke å anse som en forpliktelse etter IAS 37. Overgangen vil derfor medføre at forpliktelsen på MNOK 4937,7 per 01.01.07 ikke kan presenteres som en forpliktelse i regnskapet.

Note 2 Varige driftsmidler (IAS 16 og IAS 37)

I henhold til NGAAP ble verdien av driftsmidler og forpliktelse rutenett vurdert samlet i forhold til mulige krav til nedskrivning. Ettersom den negative verdien som forpliktelse rutenett representerer ikke kan regnskapsføres innenfor IFRS, må verdien av de driftsmidlene som ble overdratt ved etablering av Avinor AS 01.01.03 reduseres. Basert på kravene i IFRS 1 for estimering av anskaffelseskost på etableringstidspunkt, innebar dette en reduksjon på med MNOK 4728,8 (se nærmere omtale under valg av prinsipper). I tillegg har overgangen medført endringer i dekomponering og endring i klassifisering. Det er foretatt en mer detaljert dekomponering av infrastruktur på Oslo lufthavn enn hva som lå til grunn i regnskapet etter NGAAP. Totalt har dette medført en reduksjon av varige driftsmidler med MNOK 72,6 per 01.01.07. Det vises til eget avsnitt om konsekvenser av prinsippvalg for driftsmidler.

Note 3 Pensjoner (IAS 19)

Konsernet har tidligere beregnet pensjonskostnad og pensjonsforpliktelse etter prinsippene i Norsk Regnskapsstandard 6 «Pensjonskostnader» (NRS 6). Her ble årlige estimatavvik løpende ført over resultatet. Ved overgangen til IFRS og IAS 19, har konsernet valgt å føre estimatavvikene mot egenkapitalen. Videre er anbefalinger fra Norsk Regnskapsstiftelse om forutsetninger for ytelsesbaserte pensjonsordninger etter IAS 19 og NRS 6 lagt til grunn. Som en følge av dette er sentrale forutsetninger for beregning av pensjonsforpliktelse endret. Samlet har dette økt pensjonsforpliktelsene med MNOK 1089,5.

Note 4 Utbytte

Utbytte som ikke er vedtatt av generalforsamlingen per 01.01.07 kan ikke føres opp som gjeld, og reduserer derfor sum gjeld med MNOK 324,5.

Note 5 Finansielle instrumenter (IAS 39)

Konsernets finansielle instrumenter vurderes i henhold til IAS 39. Instrumentene vurderes til virkelig verdi med verdiendring over resultatet. Verdiene av finansielle instrumenter ved overgangen var:

Type

Lån – finansielle derivater	-72,4
Finansielle kontrakter knyttet til kjøp av energi	28,4
Valutaterminkontrakter	0,6
Sum	-43,4
Avsatt NGAAP	-47,6
Effekt IFRS	4,2

Følgende finansielle instrumenter eksisterte ved overgangen:

Lån – finansielle derivater: Konsernet foretar rentesikringer etter en vedtatt sikringsstrategi. Etter NGAAP er realiserte sikringsposisjoner ført over resultatet. Verdien av fremtidige posisjoner har bare delvis vært balanseført. Ved overgangen har konsernets fremtidige sikringsposisjoner en negativ verdi på MNOK 72,4.

Finansielle kontrakter knyttet til kjøp av energi: Inngåtte energikjøpskontrakter vurderes til virkelig verdi med verdiendring over resultatet. Energikjøpskontraktene hadde en positiv verdi på MNOK 28,4 ved overgangen til IFRS.

Valutaterminkontrakter: Inngåtte valutaterminkontrakter vurderes til virkelig verdi med verdiendring over resultatet. Valutaterminkontraktene hadde en positiv verdi på MNOK 0,6 ved overgangen til IFRS.

Note 6 Utsatt skatt (IAS 12)

De endringene som foretas på forpliktelse rutenett, driftsmidler, pensjoner og finansielle instrumenter gir grunnlag for netto økning i utsatt skattefordel med MNOK 1649 per 01.01.07.

ENDRINGER I RESULTATREGNSKAPET FOR 2007

Oppstillingsplanen for resultatregnskapet er endret i IFRS. Driftsresultatet inkluderer resultatet av endringer i verdien av derivater som tidligere ikke var resultatført. Dette er vist som annen tap/gevinst – netto. Resultatet for 2007 er etter overgang til IFRS forbedret med MNOK 86,2.

Endringen gjelder følgende poster

Resultat i henhold til NGAAP	645,1
Redusert pensjonskostnad	79,0
Reduserte avskrivninger og tap varige driftsmidler	282,5
Endring finansielle derivater	9,1
Økt skattekostnad	-104,4
Reversering forpliktelse	-180,0
Resultat i henhold til IFRS	731,3

ENDRINGER I EGENKAPITALEN SOM FØLGE AV OVERGANG FRA NGAAP TIL IFRS 31.12.07

Egenkapital NGAAP 31.12.07	7 728,1
Tilbakeføring av forpliktelse rutenett	4 757,7
Nedjustering varige driftsmidler	-4 518,9
Pensjonsforpliktelse	-742,7
Omklassifisering utbytte	396,9
Finansielle instrumenter	37,9
Netto utsatt skatt	1 460,8
Egenkapital IFRS 01.01.08	9 119,8

ENDRING I EGENKAPITAL IFRS 01.01.07–01.01.08

	Innskutt	Opptjent	Totalt
Egenkapital 01.01.07	5 904,6	2 599,9	8 504,5
Resultat 2007		731,7	731,3
Endring pensjonsforpliktelse og finansielle instrumenter		208,5	208,5
Utbytte		-324,5	-324,5
Egenkapital 01.01.08	5 904,6	3 215,2	9 119,8

Avinor konsern
Balanse 01.01.07

NGAAP Effekt overgang
til IFRS IFRS

Eiendeler

Utsatt skattefordel	657,4	1 649,0	2 306,4
Andre immaterielle eiendeler	0,0	98,2	98,2
Varige driftsmidler	17 494,8	-4 899,6	12 595,2
Anlegg under utførelse	1 357,3	0,0	1 357,3
Derivater	0,0	7,8	7,8
Andre finansielle anleggsmidler	23,6	0,0	23,6
Sum anleggsmidler	19 533,1	-3 144,6	16 388,5
Fordringer og periodiseringer	911,6	0,0	911,6
Derivater	0,0	29,0	29,0
Bank	1 964,8	0,0	1 964,8
Sum omløpsmidler	2 876,4	29,0	2 905,4
SUM EIENDELER	22 409,5	-3 115,6	19 293,9

Egenkapital og gjeld

Sum innskutt egenkapital	5 904,6	0,0	5 904,6
Sum opptjent egenkapital	1 575,4	1 024,5	2 599,9
Sum egenkapital	7 480,0	1 024,5	8 504,5
Pensjonsforpliktelse	1 050,7	1 089,5	2 140,2
Avsetning forpliktelse lufthavndrift	4 937,7	-4 937,7	0,0
Andreforpliktelser	86,7	0,0	86,7
Lån fra staten	6 026,7	0,0	6 026,7
Øvrig lån	628,7	0,0	628,7
Derivater	0,0	27,6	27,6
Sum forpliktelser og langsiktig gjeld	12 730,5	-3 820,6	8 909,9
Leverandørgjeld	425,7	0,0	425,7
Betalbar skatt	256,1	0,0	256,1
Skyldig offentlig avgifter	162,8	0,0	162,8
Utbytte	324,5	-324,5	0,0
Derivater	47,3	9,7	57,0
Annen kortsiktig gjeld	982,6	-4,7	977,9
Sum kortsiktig gjeld	2 199,0	-319,5	1 879,5
SUM EGENKAPITAL OG GJELD	22 409,5	-3 115,6	19 293,9

Avinor konsern Resultatregnskap for 2007	NGAAP	Effekt overgang til IFRS	IFRS
Trafikkinntekter	3 718,5	0,0	3 718,5
Andre driftsinntekter	2 970,7	0,0	2 970,7
Sum driftsinntekter	6 689,2	0,0	6 689,2
Personalkostnader	2 416,1	-79,0	2 337,1
Ordinære avskrivninger	1 224,7	-262,1	962,6
Verdiendringer og andre tap/gevinster – netto	0,0	-6,3	-6,3
Andre driftskostnader	2 108,7	-20,4	2 088,3
Sum driftskostnader	5 749,5	-367,8	5 381,7
Resultat før reversering forpliktelse	939,7	367,8	1 307,5
Reversering forpliktelse rutenett	-180,0	180,0	0,0
Driftsresultat	1 119,7	187,8	1 307,5
Finansinntekter	126,0	2,8	128,8
Finanskostnader	400,3	0,0	400,3
Ordinært resultat før skatt	845,4	190,6	1 036,0
Skattekostnad	200,3	104,4	304,7
ÅRETS RESULTAT	645,1	86,2	731,3

Avinor konsern Balanse 31.12.07	NGAAP	Effekt overgang til IFRS	IFRS
Eiendeler			
Utsatt skattefordel	735,6	1 463,4	2 199,0
Andre immaterielle eiendeler	0,0	85,0	85,0
Varige driftsmidler	17 873,0	-4 603,9	13 269,1
Anlegg under utførelse	1 917,0	0,0	1 917,0
Derivater	0,0	14,1	14,1
Andre finansielle anleggsmidler	21,7	0,0	21,7
Sum anleggsmidler	20 547,3	-3 041,4	17 505,9
Fordringer og periodiseringer	930,8	0,0	930,8
Derivater	0,0	36,6	36,6
Bank	1 136,9	0,0	1 136,9
Sum omløpsmidler	2 067,7	36,6	2 104,3
SUM EIENDELER	22 615,0	-3 004,8	19 610,2
Egenkapital og gjeld			
Sum innskutt egenkapital	5 904,6	0,0	5 904,6
Sum opptjent egenkapital	1 823,5	1 391,7	3 215,2
Sum egenkapital	7 728,1	1 391,7	9 119,8

Avinor konsern Balanse 31.12.07	NGAAP	Effekt overgang til IFRS	IFRS
Pensjonsforpliktelse	1 135,8	742,7	1 878,5
Avsetning forpliktelse lufthavndrift	4 757,7	-4 757,7	0,0
Andreforpliktelser	61,6	0,0	61,6
Lån fra staten	5 637,9	0,0	5 637,9
Øvrig lån	786,7	0,0	786,7
Derivater	0,0	7,8	7,8
Sum forpliktelser og langsiktig gjeld	12 379,7	-4 007,2	8 372,5
Leverandørgjeld	471,0	0,0	471,0
Betalbar skatt	273,1	0,0	273,1
Skyldig offentlig avgifter	192,7	0,0	192,7
Utbytte	396,9	-396,9	0,0
Derivater	24,7	7,6	32,3
Annen kortsiktig gjeld	1 148,8	0,0	1 148,8
Sum kortsiktig gjeld	2 507,2	-389,3	2 117,9
SUM EGENKAPITAL OG GJELD	22 615,0	-3 004,8	19 610,2

Avinor konsern Kontantstrømpoppstilling for 2007	NGAAP	Effekt overgang til IFRS	IFRS
Kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter			
Resultat før skattekostnad	845,4	190,6	1 036,0
Periodens betalte skatter	-261,7	0,0	-261,7
Reversering av forpliktelse rutenett	-180,0	180,0	0,0
Tap/gevinst ved salg av anleggsmidler	20,8	-15,5	5,3
Ordinære avskrivninger	1 224,7	-262,1	962,6
Endring kostnadsført pensjon og inn-/utbetalinger	85,1	-79,0	6,1
Endring i andre tidsavgrensingsposter	-21,6	-14,0	-35,6
Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter	1 712,7	0,0	1 712,7
Kontantstrøm fra investeringsaktiviteter			
Investering i varige driftsmidler	-1 990,8	0,0	-1 990,8
Salg av varige driftsmidler (salgssum)	1,6	0,0	1,6
Endring i andre investeringer	0,6	0,0	0,6
Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter	-1 988,6	0,0	-1 988,6
Kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter			
Opptak av gjeld	208,0	0,0	208,0
Nedbetaling av gjeld	-435,5	0,0	-435,5
Utbytte	-324,5	0,0	-324,5
Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter	-552,0	0,0	-552,0
Netto endring i likvider i året	-827,9	0,0	-827,9
Kontanter og bankinnskudd per 01.01.07	1 964,8	0,0	1 964,8
Kontanter og bankinnskudd per 01.01.08	1 136,9	0,0	1 136,9

Note 31: Forklaring overgang til IFRS Avinor AS

Beløp i MNOK

Det vises til tilsvarende note for konsernet for nærmere beskrivelse av overgangen.

VESENTLIGE ENDRINGER I REGNSKAPET SOM FØLGE AV OVERGANG 1. JANUAR 2007 OG FOR REGNSKAPSÅRET 2007

De nye prinsippene medfører flere vesentlige endringer i selskapets regnskapstall. Endringer i noen av hovednøkkel-tallene er

	IFRS	NGAAP
Resultat etter skatt 2007	364,2	683,2
Totalkapital 01.01.07	10 766,9	14 325,8
Totalkapital 31.12.07	12 194,6	16 030,9
Egenkapital 01.01.07	7 633,1	7 065,6
Egenkapital 31.12.07	7 832,1	7 351,9

Resultatet for 2007 justeres ned med 319,0 MNOK, endringen er spesifisert nedenfor i avsnitt «Endring i resultatregnskapet for 2007».

Totalkapitalen reduseres hovedsakelig som følge av endrede prinsipper for presentasjon av verdiene av rutenett. Kontantstrømoppstillingen endres i ubetydelig grad som følge av overgangen.

ENDRING I EGENKAPITALEN SOM FØLGE AV OVERGANG TIL IFRS

Endring i egenkapitalen som følge av overgang til IFRS

	Brutto	Note
Egenkapital NGAAP 31.12.2006	7 065,6	
Tilbakeføring av forpliktelse rutenett	4 728,8	1
Nedjustering varige driftsmidler	-4 728,8	2
Pensjonsforpliktelse	-930,7	3
Omklassifisering utbytte til eier	324,5	4
Reversering av utbytte fra datter samt konsernbidrag	-469,4	5
Finansielle instrumenter	16,5	6
Netto utsatt skatt	1 626,6	7
Egenkapital IFRS 01.01.07	7 633,1	

Note 1 Forpliktelse rutenett (IAS 37)

Forpliktelse rutenett er ikke å anse som en forpliktelse etter IAS 37. Overgangen vil derfor medføre at forpliktelsen på MNOK 4728,8 per 01.01.07 ikke kan presenteres som en forpliktelse i regnskapet.

Note 2 Varige driftsmidler (IAS 16 og IAS 37)

I henhold til NGAAP ble verdien av driftsmidler og forpliktelse rutenett vurdert samlet i forhold til mulige krav til nedskrivning. Ettersom den negative verdien som forpliktelse rutenett representerer ikke kan regnskapsføres innenfor IFRS, må verdien av de driftsmidlene som ble overdratt ved etablering av Avinor AS 01.01.03 reduseres. Basert på kravene i IFRS 1 for estimering av anskaffelseskost på etableringstidspunkt, innebar dette en reduksjon på med 4728,8 MNOK. I tillegg har overgangen medført endringer i klassifisering.

Note 3 Pensjoner (IAS 19)

Selskapet har tidligere beregnet pensjonskostnad og pensjonsforpliktelse etter prinsippene i Norsk Regnskapsstandard 6 «Pensjonskostnader» (NRS 6). Her ble årlige estimatavvik løpende ført over resultatet. Ved overgangen til IFRS og IAS 19, har selskapet valgt å føre estimatavvikene mot egenkapitalen. Videre er anbefalinger fra Norsk Regnskapsstiftelse om forutsetninger for ytelsesbaserte pensjonsordninger etter IAS 19 og NRS 6 lagt til grunn. Som en følge av dette er sentrale forutsetninger for beregning av pensjonsforpliktelse endret. Samlet har dette økt pensjonsforpliktelsene med 930,7 MNOK.

Note 4 Utbytte til eier

Utbytte som ikke er vedtatt av generalforsamlingen per 01.01.07 kan ikke føres opp som gjeld, og reduserer derfor sum gjeld med 324,5 MNOK.

Note 5 Utbytte fra datter og konsernbidrag

Utbytte og konsernbidrag som ikke er vedtatt av generalforsamlingene per 01.01.07 kan ikke føres i mottakende selskap, og reduserer derfor egenkapitalen med MNOK 469,4.

Note 6 Finansielle instrumenter (IAS 39)

Selskapets finansielle instrumenter vurderes i henhold til IAS 39. Instrumentene vurderes til virkelig verdi med verdiendring over resultatet. Verdiene av finansielle instrumenter ved overgangen

Type

Finansielle kontrakter knyttet til kjøp av energi	15,9
Valutaterminkontrakter	0,6
Effekt IFRS	16,5

Følgende finansielle instrumenter eksisterte ved overgangen

Finansielle kontrakter knyttet til kjøp av energi: Inngåtte energikjøpskontrakter vurderes til virkelig verdi med verdiendring over resultatet. Energikjøpskontraktene hadde en positiv verdi på MNOK 15,9 ved overgangen til IFRS.

Valutaterminkontrakter: Inngåtte valutaterminkontrakter vurderes til virkelig verdi med verdiendring over resultatet. Valutaterminkontraktene hadde en positiv verdi på MNOK 0,6 ved overgangen til IFRS.

Note 7 Utsatt skatt (IAS 12)

De endringene som foretas på forpliktelse rutenett, driftsmidler, pensjoner, konsernbidrag og finansielle instrumenter gir grunnlag for netto økning i utsatt skattefordel med MNOK 1626,6 per 01.01.07.

ENDRINGER I RESULTATREGNSKAPET FOR 2007

Oppstillingsplanen for resultatregnskapet er endret i IFRS. Driftsresultatet inkluderer resultatet av endringer i verdien av derivater som tidligere ikke var resultatført. Dette er vist som annen tap/gevinst – netto. Resultatet for 2007 er etter overgang til IFRS redusert med MNOK 319,0.

Endringen gjelder følgende poster:

Resultat i henhold til NGAAP	683,2
Redusert pensjonskostnad	68,1
Reduserte avskrivninger og tap varige driftsmidler	332,1
Endring finansielle derivater	2,5
Utbytte fra datter for 2006, inntektsført mor 2007	300,0
Konsernbidrag 2006 fra datter, inntektsført mor 2007	170,5
Konsernbidrag 2007 fra døtre, reversert	-1 164,6
Redusert skattekostnad	152,4
Reversering forpliktelse	-180,0
Resultat i henhold til IFRS	364,2

Konsekvensene fremkommer som en konsekvens av de endringer som er kommentert under endringer i egenkapitalen ovenfor.

ENDRINGER I EGENKAPITALEN SOM FØLGE AV OVERGANG FRA NGAAP TIL IFRS 31.12.07

Egenkapital NGAAP 31.12.07	7 351,9
Tilbakeføring av forpliktelse rutenett	4 548,8
Nedjustering varige driftsmidler	-4 396,7
Pensjonsforpliktelse	-641,3
Omklassifisering utbytte til eier	396,9
Reversering av konsernbidrag	-1 160,8
Finansielle instrumenter	19,0
Netto utsatt skatt	1 714,3
Egenkapital IFRS 01.01.08	7 832,1

ENDRING I EGENKAPITAL IFRS 01.01.07–01.01.08

	Innskutt	Opptjent	Totalt
Egenkapital 01.01.07	5 904,6	1 728,5	7 633,1
Resultat 2007		364,2	364,2
Endring pensjonsforpliktelse og finansielle instrumenter		159,3	159,3
Utbytte		-324,5	-324,5
Egenkapital 01.01.08	5 904,6	1 927,5	7 832,1

Avinor AS Balanse 01.01.07	NGAAP	Effekt overgang til IFRS	IFRS
Eiendeler			
Utsatt skattefordel	408,6	1 626,6	2 035,2
Andre immaterielle eiendeler	0,0	98,2	98,2
Varige driftsmidler	8 708,9	-4 827,0	3 881,9
Anlegg under utførelse	967,4	0,0	967,4
Andre finansielle anleggsmidler	2 015,1	-2,7	2 012,4
Sum anleggsmidler	12 100,0	-3 104,9	8 995,1
Fordringer og periodiseringer	1 279,7	-470,5	809,2
Derivater	0,0	16,5	16,5
Bank	946,1	0,0	946,1
Sum omløpsmidler	2 225,8	-454,0	1 771,8
SUM EIENDELER	14 325,8	-3 558,9	10 766,9

Egenkapital og gjeld

Sum innskutt egenkapital	5 904,6	0,0	5 904,6
Sum opptjent egenkapital	1 161,0	567,5	1 728,5
Sum egenkapital	7 065,6	567,5	7 633,1
Pensjonsforpliktelse	911,4	930,7	1 842,1
Avsetning forpliktelse lufthavndrift	4 728,8	-4 728,8	0,0
Andreforpliktelser	86,5	0,0	86,5
Øvrig lån	68,4	0,0	68,4
Derivater	0,0	0,0	0,0
Sum forpliktelser og langsiktig gjeld	5 795,1	-3 798,1	1 997,0
Leverandørgjeld	270,9	0,0	270,9
Betalbar skatt	0,0	0,0	0,0
Skyldig offentlig avgifter	121,6	0,0	121,6
Utbytte	324,5	-324,5	0,0
Derivater	0,0	0,0	0,0
Annen kortsiktig gjeld	748,1	-3,8	744,3
Sum kortsiktig gjeld	1 465,1	-328,3	1 136,8
SUM EGENKAPITAL OG GJELD	14 325,8	-3 558,9	10 766,9

Avinor AS Resultatregnskap for 2007	NGAAP	Effekt overgang til IFRS	IFRS
Trafikkinntekter	2 304,9	0,0	2 304,9
Andre driftsinntekter	1 337,6	0,0	1 337,6
Sum driftsinntekter	3 642,5	0,0	3 642,5
Personalkostnader	2 038,8	-68,1	1 970,7
Ordinære avskrivninger	651,0	-311,7	339,3
Verdiendringer og andre tap/gevinster – netto	0,0	-2,5	-2,5
Andre driftskostnader	1 494,7	-20,4	1 474,3
Sum driftskostnader	4 184,5	-402,7	3 781,8
Resultat før reversering forpliktelse	-542,0	402,7	-139,3
Reversering forpliktelse rutenett	-180,0	180,0	0,0
Driftsresultat	-362,0	222,7	-139,3
Finansinntekter	1 265,2	-694,1	571,1
Finanskostnader	23,2	0,0	23,2
Ordinært resultat før skatt	880,0	-471,4	408,6
Skattekostnad	196,8	-152,4	44,4
ÅRETS RESULTAT	683,2	-319,0	364,2

Avinor AS Balanse 31.12.07	NGAAP	Effekt overgang til IFRS	IFRS
Eiendeler			
Utsatt skattefordel	447,4	1 714,3	2 161,7
Andre immaterielle eiendeler	0,0	85,0	85,0
Varige driftsmidler	8 740,5	-4 481,7	4 258,8
Anlegg under utførelse	1 704,4	0,0	1 704,4
Andre finansielle anleggsmidler	2 049,1	-9,6	2 039,5
Sum anleggsmidler	12 941,4	-2 692,0	10 249,4
Fordringer og periodiseringer	2 077,9	-1 164,6	913,3
Derivater	0,0	20,3	20,3
Bank	1 011,6	0,0	1 011,6
Sum omløpsmidler	3 089,5	-1 144,3	1 945,2
SUM EIENDELER	16 030,9	-3 836,3	12 194,6
Egenkapital og gjeld			
Sum innskutt egenkapital	5 904,6	0,0	5 904,6
Sum opptjent egenkapital	1 447,3	480,2	1 927,5
Sum egenkapital	7 351,9	480,2	7 832,1

Avinor AS Balanse 31.12.07	NGAAP	Effekt overgang til IFRS	IFRS
Pensjonsforpliktelse	957,7	641,3	1 599,0
Avsetning forpliktelse lufthavndrift	4 548,8	-4 548,8	0,0
Andreforpliktelser	61,6	0,0	61,6
Øvrig lån	66,8	0,0	66,8
Sum forpliktelser og langsiktig gjeld	5 634,9	-3 907,5	1 727,4
Leverandørgjeld	312,1	0,0	312,1
Betalbar skatt	226,3	0,0	226,3
Skyldig offentlig avgifter	133,8	0,0	133,8
Utbytte	396,9	-396,9	0,0
Derivater	0,0	1,3	1,3
Annen kortsiktig gjeld	1 975,0	-13,4	1 961,6
Sum kortsiktig gjeld	3 044,1	-409,0	2 635,1
SUM EGENKAPITAL OG GJELD	16 030,9	-3 836,3	12 194,6

Avinor AS Kontantstrømoppstilling for 2007	NGAAP	Effekt overgang til IFRS	IFRS
Kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter			
Resultat før skattekostnad	880,0	-471,4	408,6
Periodens betalte skatter	-5,6	0,0	-5,6
Reversering av forpliktelse rutenett	-180,0	180,0	0,0
Tap/gevinst ved salg av anleggsmidler	21,1	-15,5	5,6
Ordinære avskrivninger	651,0	-311,7	339,3
Endring kostnadsført pensjon og inn-/utbetalinger	46,3	-68,1	-21,8
Endring i andre tidsavgrensingsposter	-176,9	686,7	509,8
Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter	1 235,9	0,0	1 235,9
Kontantstrøm fra investeringsaktiviteter			
Investering i varige driftsmidler	-1 278,7	0,0	-1 278,7
Salg av varige driftsmidler (salgssum)	1,6	0,0	1,6
Endring i andre investeringer	-9,0	0,0	-9,0
Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter	-1 286,1	0,0	-1 286,1
Kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter			
Nedbetalning av gjeld	-26,6	0,0	-26,6
Konsernbidrag/utbytte	142,3	0,0	142,3
Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter	115,7	0,0	115,7
Netto endring i likvider i året	65,5	0,0	65,5
Kontanter og bankinnskudd per 01.01.07	946,1	0,0	946,1
Kontanter og bankinnskudd per 01.01.08	1 011,6	0,0	1 011,6

REVISJONSBERETNING

PricewaterhouseCoopers AS
Postboks 748
NO-0106 Oslo
Telefon 02316
Telefaks 23 16 10 00

Til generalforsamlingen i Avinor AS

Revisjonsberetning for 2008

Vi har revidert årsregnskapet for Avinor AS for regnskapsåret 2008, som viser et overskudd på kr 791 100 000 for morselskapet og et overskudd på kr 765 100 000 for konsernet. Vi har også revidert opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til anvendelse av overskuddet. Årsregnskapet består av selskapsregnskap og konsernregnskap. Selskapsregnskapet består av resultatregnskap, balanse, kontantstrømoppstilling, oppstilling over endringer i egenkapitalen og noteopplysninger. Konsernregnskapet består av resultatregnskap, balanse, kontantstrømoppstilling, oppstilling over endringer i egenkapitalen og noteopplysninger. International Financial Reporting Standards som fastsatt av EU er anvendt ved utarbeidelsen av regnskapet. Årsregnskapet og årsberetningen er avgitt av selskapets styre og daglig leder. Vår oppgave er å uttale oss om årsregnskapet og øvrige forhold i henhold til revisorlovens krav.

Vi har utført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder revisjonsstandarder vedtatt av Den norske Revisorforening. Revisjonsstandardene krever at vi planlegger og utfører revisjonen for å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon. Revisjon omfatter kontroll av utvalgte deler av materialet som underbygger informasjonen i årsregnskapet, vurdering av de benyttede regnskapsprinsipper og vesentlige regnskapsestimater, samt vurdering av innholdet i og presentasjonen av årsregnskapet. I den grad det følger av god revisjonsskikk, omfatter revisjon også en gjennomgåelse av selskapets formuesforvaltning og regnskaps- og intern kontroll-systemer. Vi mener at vår revisjon gir et forsvarlig grunnlag for vår uttalelse.

Vi mener at

- årsregnskapet er avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettviseende bilde av selskapets og konsernets økonomiske stilling 31. desember 2008 og av resultatet og kontantstrømmene og endringene i egenkapitalen i regnskapsåret i overensstemmelse med International Financial Reporting Standards som fastsatt av EU
- ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av selskapets regnskapsopplysninger i samsvar med norsk lov og god bokføringskikk
- opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til anvendelse av overskuddet er konsistente med årsregnskapet og er i samsvar med lov og forskrifter.

Oslo, 2. april 2009

PricewaterhouseCoopers AS

Geir Julsvoll

Statsautorisert revisor

Paal Ødegård

Statsautorisert revisor

AVINOR

Postadresse: Avinor AS, Postboks 150, 2061 GARDERMOEN
Besøksadresse: Oslo Atrium, Christian Frederiks plass 6, 0154 OSLO
Telefon: +47 815 30 550, Telefaks: +47 6481 2001, www.avinor.no

